

Награда
Десанка
Максимовић

Танасије Младеновић

На прагу милени јума

Задужбина Десанке Максимовић
Народна библиотека Србије
Српска књижевна задруга

**Награда
Десанка Максимовић**

Избор из поезије
1941/1991

Награда Десанка Максимовић
Деломе на основу одлуке
Жирошког друштва

Београд
1991

Награда
Десанка Максимовић
4
Танасије Младеновић
1997.

Танасије Младеновић

На прагу миленијума

Изабране и нове песме
1931/1997

Задужбина Десанке Максимовић
Народна библиотека Србије
Српска књижевна задруга

Београд
1998.

КА ПОСВЕЋЕЊУ

(1931)

АКВАРЕЛ

Низ модре стазе неба: девојка,
са расплетеним витицама,
и облаково крило меко...

Прхнуше завичајним овим вечерима
у јатима црне тице свемира,
и крикнуше ширинама гласно.

Блед и нем, пратим их погледима далеко,
изгубљен у вртлогу живота, у вртлогу
немира.

Прође ли метеор истине, тад све ми буде
јасно.

... Задрхти, задрхти витка грана брезе
и суморје, суморје на душу ми пада
китицама...

О, низ модре стазе неба: девојка једна
незнана,
са расплетеним плавим витицама,
на меком крилу облачја живот смирено везе.

Трне једро, пуно сунце на обзорју далеком,
и прелива се сутоњи румени сјај
завичајним овим голим литицама.

1931.

СТИХОВИ ЈЕДНОГ ВИЗИОНАРА

Мртва долина почива у мојим зенама
и црни гракће кобно вран.
На жртвенику клонулости и равнодушја
цвили ватрица уљем заливена...

Зажарени погледи човечји хрле женама,
а песма погребна Великој Могили.
У шуми телеса Смрт је заривена:
тмина уокруг, тмина и ван!

Звуци оргуља и звуци неба:
у зраку ужас, у зраку сан!

Мртва долина и кобни вран...

1931.

ПРОЛЕЋНИ МОТИВ ИЛИ ТАКО НЕШТО

Причекајте ме на утртој стази,
што ивицом шуме вијуга,
јер и ја хитам жељан даљине,
сунчана бљеска и среће: —
пролеће у ме слази...

Бескрајно сивкасте висине
разгони орла замах...

Плаветно небо ћути:
осмехе шаље по птици...
Сребрно-бели путе:
по њима дивљачи ходе
Гле! па то су стопе!

Над шумом облак-сањар:
погурен нешто — оде...

О, причекајте ме, друзи:
на домаку зелене шуме
пролеће руком маше,
весело маше!

На брег се, ено, попе!...

1931.

КАМЕН И АКОРДИ

(1955)

НОЋ ПРЕД ПОЛАЗАК

У тами ћути село моје драго,
ћути село моје и Србија ћути,
ћути моје благо,
љубави моје понајлепши дар.
У срцима тиња, у мраку пламиња
нове буне жар.

Шуште кукурузи. Нова жита зру.
Са брега, пропланка,
у ноћи овој,
у ноћи устанка,
јасен игра лишћем, јасен ме поздравља
шумећ тиху сету.

И прошлости мојој која ме оставља,
и животу бившем, и мом бившем свету,
не поклањам више,
љубав топлу, сву.

Љубав моја одсад биће цвет у цвету —
људи који са мнош
пате, гину, мру.

Србија је љубав и љубав Србија,
која сунцу пружа своје руке беле;
њене шуме, поља,
храстови и јеле;
њене ноћи дивне и њен дивни дан;
чежња снажна, врела,
и њен врели сан.

Одлазим... И никад,
никад неће више
тенкови ми туђи кроз тишину проћи
поља мојих плодних,
њива мојих родних —
кроз тишину дана ил тишину ноћи!
Као младо вино,
као плахе кише,
као море кад се узгиба,
запени —
поћас семе буне рађа се у мени:
Србија се неће
умирити више!

5. јула 1941.

Изумрли су сви светови. Само је шума
остала, и звери у њој, и птице,
И ноћ која ме је притисла, и мистични
гласови који одасвуд прете и хује.
Мој мир је разорен, јер по њему рију
невидљиве кртице
И, ко одјеци камених горâ, ко харфе какве
утишане,
Немира жице у мени брује.

Сâм сам, без иког свога на свету, без брата,
друга, без драге жене,
И нигде људске приказе да дође, и нигде
људског узвика ни јава.
Ко изгнаник какав на острву пустом, живим
у средишту своје васељене,
У дубрави глувој, дубрави страхобној која не
мирује,
И која не спава.

Црна маса мрака нечујно се спушта с
великих висина на дрвећа круне
И све хвата и стеже у своје копрене и у своје
раље.
Ни пучња ни ватре. Само шушањ лишћа
које свуда труне,
Или тек хук сове, покаткад, одјекне у
близини мојој,
И ноћ мили даље.

ПОГЛЕД У ЋУВИК

1.

Поглед у ћувик остао је у гранама,
У звездама које седају на њих ко покисле
кокоши

Уплашене влажним светлуцањем надошлог
сумрака.

Фанфаре ноћи објавиле су ратну срећу
преживелих,

У блато и песак зарила се још једна бомба
И неки залутали метак пијукнуо је као

пиле.

Али је квочка смрт остала нема у тек
завладалој тишини,

Лежећи на већ положеним јајима,
Свуда,

Крај реке, моста, стрмих литица и
Облака црних који су били тик уз хоризонт.
Ларве су почињале своје неуморно летње

ткање

У дупљама трупова, разасутих као
осветљени и полегли откоси.

Вода је одмерено и равнодушно потекла још
једном пут утока.

Ратници су преживали свој рођени умор и
зној.

Мирусало је на кишу, на блато, на трулеж
Повенулог лишћа, сена и трава, повенулих
људи

Који су жвакали на миру можда последњу
порцију своје глади,
Док је бубњала даљина црвеним одсевима
пожара
Док је петао покушавао да разбуди квочку
из дремежа
И помути још једном
Ратну срећу преживелих...

2.

Поглед у ћувик претварао се у звезду,
Слеђену и мртву и помало зачуђену у
гранама.

Мртваци су се забављали на свој мртвачки
начин.

Опипљиви и хладни на сваком кораку,
На чудним местима и у чудним положајима
и позама

Чинили су скупине које као да решавају
Загонетку живота, света или пукe личне
судбине неке.

У прекинутој свести последње мисли и жеље
Изгледале су, сада, тако јалове и бесмислене.
Неки су се због тога грохотом смејали сами
себи.

Неки су цвилели од јада за пропуштеним
љубавима.

А неки су тихо уздисали, јер им је још остао
Понеки идеал закопан дубоко у грудима,
У срцу,
У сад сасвим замореним телима која су све
више,

Све више урастала у стабла шуме,
Све више у дрвеће које им се примицало и
Стапало се с њима,
Тако да је одједном све уоколо личило
На неко стравично непокопано гробље,

У којем се више не зна
Ни ко је жив
Привремено,
Ни ко је мртав
Заувек.

3.

Али поглед и ћувик и звезда осташе

откинути

Од свега,

Од свих материјалних бића и ствари.

Сами за себе, сами по себи,

Недовршени, непроникнути, недосађани

И, што је можда најважније, неосвојени.

Трупови су плакали, уздисали, грохотали,

Припремајући се за коначно распадање и

коначни починак,

Како је то већ ред и обичај.

Река је текла нешто мало црвенија ка утоку,

Мало више црвена но што је то допуштено

Једној планинској бистрој реци

Која има само боју бистрине.

Ратници су и даље преживали свој умор и

зној.

Мирусало је на трулеж и лето се претварало

У јесен,

Мај у септембар, јуни у новембар.

Кишило је пред зору и бубњеви дана већ су

се чули

По ивицама на којима је шума додиривала

небо.

Квочка се мешкољила на положеним јајима

Као да је хтела да потражи нова и нова

гнезда,

Док је истински петао покушавао да ућутка

Последње фанfare једне тешке,
Једне истинске
Ратне ноћи...

1952.

КАД БОКОРИ СЕ ШУМА

Клетва и псовка када се прене, кад крене,
кад сене
У ноћи влажној од дима ветра, од дима
мрака,
Небо се успава и облак костреши и звезде ко
пси почну да шене:
На ливади црној забуја тад само црно око
мака,
Шума се збокори и на горки пелин тужно
замирише,
На млечност детињства, на вече суро, на
слепо вече уочи кише...

Бацамо прве кучиће сапете, неуке, беле
очајне младунце
У чељуст ноћи, у гркљан воде, у понор блата.
Кушамо мирис зноја и глади, кад тама јечи
и звони сунце,
Здробљено у бари, сапето у пести и бога
крви и бога рата:
Шума се збокори и на горки пелин тужно
замирише,
На млечност младости, на вече неко, суро и
слепо, уочи кише.

И крене онда све што се миче, а ноћ отвори
и последње данце
Од дима влаге, од дима страха, од дима
мрака.
Крене и небо, чопори звезда и облак вимен
уз тврде кланце,

Ливада пође, зазебе и утрне дивље око црног
мака:
Шума се збокори и на горки пелин болно
замирише,
На млечност младости, на суро вече уочи
кише.

И опет бацамо слепе кучиће, уз псовку која
одједном крене
Заспале сене грмља и таме, и само срце
васионе,
Згрушану светлост месечине, згрушано
сечиво ножа кад сене
Низ меку гуку костију, мяса, док видик голи
смртно не клоне:
Шума се збокори и опет на пелин горко
замирише,
На млечност детињства, на вече суро, на
слепо вече уочи кише...

1950.

ГОЛИЈА

Бело и сиво. Голија је пред нама свучена
У ритама својих кржљавих шумарака,
До камена огољена,
До бола претучена.

Замрли пејзаж поглед нам стално пустоши
И у душу нам голотињу увлачи.
С далеке усијане звезде
Врелина свест нам мрачи.

На Голији још само вукова и љутог трња
има,
И сељака неверних и црних душа,
У којима ветрови станују
И немилосрдна зима.

Ако би лето кренуло у правцу незнаног пута
Ко путник неки намерник,
Добро би било —
Да у душе њихове залута.

Јер, нама треба мало доброте
И нешто мало одмора, и нешто хлеба и
млека:
Глади нашој големој
Још нигде нема лека.

Ал камен ништа не даје.
Он само поге сподбија.
Па небу белом ко кречњак
Ужарени котур се нија.

1952.

КОПРИВА

Земља је замрла од топле суше; отворена
грла ко празан лонац
Зјапи на белој прабини сунца, на златном,
сјајном неком пламу.
На тврдој сиси извори ћуте, умиру траве,
вене попонац
На будном врху, на голој гори, на вечном
каму.

Потмули чекићи кују танано и тихо
попушта нежна опна
У малој јами уморног била, у глухој ноћи
неуздања.
Па опет светлост у дан се враћа, мамурна ко
пијан морнар с копна
Кад палубу нађе, пун снажног стида, и
горког плача, и покајања.

Пелен се гуши. На сувој власти живот се трза
и распиње
Између сока и клонућа, у крајњем напону и
грчу зорном.
Троскоти сањају гриве зоре, запењеног белца
што пропиње
Јутарње магле у врх неба, у часу влажном
праскозорном.

Само коприва уклето стоји на белој стени,
 пркосна, сама,
И тихој припеци подневног лета додаје своје

сокове жарке:
Прљином њеном пале се усне и жар је сами
зелена тама
У њеном телу које нам лучи папрену храну,
отровне варке.

И тиња ватра. Палуца зрње ко метал врело
до усијања,
Слева се зелено низ тужно грло, низ тужно
тело нашег прабића:
Утроба пламти од њеног тока, од њеног тека,
божјег послања,
Глава се врти од пламне гозбе, — од реског
и љутог пића.

1952.

ВЕЧЕРЊИ РАЗГОВОР

Неко је вече добро за грехе, неко за
 исповести и праштања,
 Све до босиљка, мириса росног сеоског
 нашег доброг цвећа,
 До наше земље вечито брижне, у сенци жита
 и дрвећа,
 Све до умора и до суза и нашег болног
 испаштања.

Ко може рећи да нам и срећа долази с неба
како мана,
Да је и птици лако на грани у овој земљи
опаке буне,
И како ћемо да нам се пише, и како ћемо
свести рачуне,
Кад увек тиња, ко знак проклетства, у нама
наша грдна рана?

Ко може рећи да нам и облаци летњи, сетни
од врења,
Не носе беду у своме крилу, све до уснулог
родног зреника,
Све до магленог сутонског светла и танког
мрака са видика,
Све до тишине и до звука, и наших
поноћних кафанских бдења?

Ко може рећи како нам деца пепелно бледа
од гладног жића,
Расту ко гљиве после кише, ко крхке,

нежне, младе биљке,
Све до кубуре и бритког ножа, и хитрог ата
и црне дилке,
Све до покоља, крвопролића, нашег
чемерног вековног пића?

И колко пљуска треба да дође да све
затравни и заравни,
Да мртве хумке и пуне јаме ко руком однесе
и потаба,
Све до последње оштре стене коју и време
тешко аба,
Све до висија и до шума и до последње голе
равни?

На нашу смелост и нашу подлост колико
векова треба да падне,
И бледих сумрака, и тихих зора, и топлих
пролећних шуморења,
Све до огњишта запретаних и епских наших
говорења,
И све до песме растужене и душе наше,
снажне и јадне?

Јер, неко вече добро је за грехе, а неко за
снове и причања,
Све до поноћног касног сата и све до писка
локомотиве,
До нашег сељачког пјаног весеља, до нашег
блата и воде живе,
Све до убиства и до туча и бапског жалосног
прорицања.

Јер, неко вече ко мелем дође нам и тугу
хитро одвеже,
Све до последњег петловског крика,
последње станице и задње рампе,
До задњег сјаја, мамурног трена, последњег
жишка сеоске лампе,
Све до промуклог циганског гласа који
прозукло кроз ноћ одлеже...

Јер, нико не зна, на месечини, да ћерда дане
и коље људе,
Све до уздаха и све до предаха, до тужног
нашег битисања,
Све до слободе и до смрти и пустотурског
севдисања,
До белих ружа и тамјана, и све до суђаја
које нам суде.

Ако би неко реко да јесте, неко ће рећи, због
праштања,
Да није никад ништа ни било, ни грозног
јека ни лелека,
Ни све до каме ни до браде, а ни до шубара
ни јелека,
Ни све до дечије бешике чедне, ни све до
мајчиног испаштања.

Ако би неко реко да није, неко ће рећи,
отрован злбом,
Да није никад друкчије било, и да смо такви
од постања,
Све до првог нашег имена и све до митског
нашег послања,
Све до пијанки и лудих кола, начетих

мраком, прожетих гробом.
За нашу смелост и нашу подлост столеће
једно треба да дође,
Све до времена и до бремена, до чвора душа
и тајни цвећа,
До наше земље вечито брижне, у сенци жита
и дрвећа,
До плача и вриска и до смеха, не би ли рана
да нам прође.

1953.

БИЉНИ ПРЕДЕЛИ

КАКТУС

Кактус на спеченом обронку земље.
Леж биљни, на сунцу рођен, у камену
скорелом.

Надојен уљем лета, треперавом ватром југа,
Пламтећим буктињама небесним паљен
данonoћно.

Кактус,
Звездано цвеће, ружа драча и шикарја.
Мислилац међу циновима и пузавицама.
Распаљена мисао жеге затворена за све
разлоге.

Трн у бусењу, камен ободљени који дане
траје

Руку испружених у мисао и несмисао
свемирски,

У свим правцима овог прегорелог света.

Кактус,
Чекање распето
На раскршћу
Летње тишине.

1958.

РУЖА

Бисер сунца, рубин гладак у свитању зоре,
Кад мај сабија свој бодљикав жар
У лишће, стабљику, збокорене главе,
Трње најежено, врхове одбране
На ивици једног другог,
Туђег једног света,
Ван додира ветра, ван додира росног,
Ван мирисног ћува, бранљивога раста,
Одмах иза лати које бојом рекну
И последњу тајну у сунчаној роси,
Ватру ведре земље.

Дише, али дашак осећање јесте.
Пахом све опија, маглу чудну ствара.
И сам мирис једну осмишљеност значи.

У врту стражари
Пламен младог сунца.

1953.

БУРЈАН

Расте страшно цвеће и јалово цвета,
Постројено, тмурно, повијена стаса.
Једно горко сунце виси уврх лета.
Једно крепко јутро одлази без гласа.

И сочи и мрезга. Грожђе пуно таме
Цеди своју црну и неплодну течност.
И тако пролази живот усред чаме,
И тако умире једна биљна вечност...

1952.

ИЗМЕЋУ МЕНЕ И ЛИШЋА

Волођи мом, у дечијој парцели

Између мене и лишћа,
Опалог лишћа и гроба
Незаборав стоји камено,
Између мене и сунца,
Између мене и ветра,
Алеје мртве дечије
Подне је сада без воде,
Покој се спушта суморно
И бол се шири стамено
Између мене и земље,
Између мене и неба
И плахе ћутње нечије.

Цика је нагло престала,
Деца су уморна заспала,
Под звездом, у трави зеленој,
И нико мир им не буни,
И нико хлеб им не даје,
И нико врч им не пружа.
Жедна су деца уснула
У љуљци црној сипкавој,
У љуљци глувој маленој
Између мене и несна,
Између мене и плача,
Између босиљка и ружа.

И, ето, суша стигла је,
И влати вену на плочи,

И ветри топли пролазе
Између мене и југа,
Између мене и грађа,
И мирис пожара доносе.

Деца тугују од жеђи,
Децу је страх од осаме,
Од пусте спржене стазе,
Између парцеле и мене,
Између попаца и трава,
И косаца што поље косе.

Ја гробно ћутим, понирем
Између себе и себе,
Између смрти и смрти,
Играчке немам никакве,
Дрвеног коња ил чигре,
Ил глупе пушке дрвене.
Не могу јецај да смирим,
Не могу сину да кажем
Да сви су путеви стрти
Између њега и мене,
Између лишћа и гроба,
Неба и туге камене.

1950.

ПРОЛЕЋНИ НЕМИР

Упирем очи у небо, обасут младим зелењем,
Па ми све бива зелено.
И рудна коса плава.
И ко да у земљу урастам
Свим својим бићем, корењем,
Осећам било поднебља
И како расте
Трава.

Осећам ћутање срца, сутоњи немир у души.
За тренут, заборав превуче
Сав грч и бол залудан,
Све злобне људске стреле.
Ал опет: ко ће да сруши
У сну мом спој тај чудан:
Између пролећа и мене
Немира паралеле.

На грани танкој зеленој — галов се један
њише;

У кљуну стрв се црвени,
У оку чемерна тама.
Шта значи галов на грани?
И шта се то нама пише?
— У срцу мом је чама.

Црнац ми стрепњу осећа, црнац ми немир
слути,

И мисао потајну слуша,
Иш, птицо црна, погана,

Не гракћи, умукни, ћути!
— Замире моја душа —

Облаци стварају небом
Континент чудан, разуђен,
Раскошне цртају шаре
Ко ћилим откан, урешен.
Ја скитам морем зеленим,
Поднебљем топлим узбуђен.
И газим плаве атаре, ко пролеће румен и
јужан,
Помало ведар, насмешен,
Помало брижан,
И тужан.

1951.

ИЗ ГРЧКОГ ЦИКЛУСА

ЈА САМ САД ЋУТАЊЕ

Ја сам сад ћутање каменогa стуба,
Лагани прамен облака и мрака
И ведри лепрш птичијегa крила.

Ја сам нем од многих врелих говорења,
Нем од многих празних, узалудних речи,
Пред тајном лепоте ко време умирен.

Ја сам уздигнут обелиск, зачуђен,
Упрт, ко упитник, у простор и време,
У воде и ваздух атичког поднебља.

1954.

ХРАМ У ДЕЛФИМА

Зора извире из стуба, из тмине
Ко лист кад се буди из несталне слутње
Раног претпролећа.

И ја је осећам без сна и одеће,
Припијену зорно уз хладне остатке
Храма у тишини.

Разигране харфе далеке се чују
Са дна поднебесја. Рука зрачна јутра
Скида росу с трава.

То свиће Аполон у златној одори
Између обриса угнутих планина,
У долини туге.

Долази сав витак, лелујав ко пламен,
И ивицом стуба светлост се прелива
Целим светилиштем.

Плаве очи неба широм се отворе
Као да пучином броје беле лопте
Галеба̂ у лету.

Тад Делфи се буде уз мукање крава,
Уз крике петлова, засењених бојом,
Опијених росом.

1955.

ЕПИДАУРУС

Чух га у одјеку као зов далеки
И осетих слухом као слух простора.

Он се сав претвара у исконску јеку,
У рањени дрхтај античких трагедја.

Труба је почела и хор, чини ми се,
А онда реплика на смисо живота.

Антигоно, ти си прошла као сенка,
Сама у простору, тугом заснована.

И ништа сем сунца и капи твог гласа
Не оста у срцу камених наслага.

И ништа под сводом жарке Арголиде
Којом суви ветар носи нестајање.

Камен је упио ко сунђер епоху
И сад се судара с празним битисањем.

1955.

ВРАТА ЛАВОВА

Најзад уједравам. Једрити је лако
Без мача и штита. Стражари су мртви
На прагу Микене.

Лавови спавају ко дуси ратника
Уснули на давној и богатој жетви
Уз звекет оружја.

Струне лета звуче сасвим помамљено
Као врисак жена и рзање коња
Пред топотом ноћи.

Погрбљено небо тад се стропоштава
И из земље ничу војске као траве
Заљуљане ветром.

И на месечини која боји стварност
Оклопници ћутке спуштају засторе
Слепој историји.

Лавови се тада протегну и пропну,
И ја уједравам без мача и штита
Кроз врата Микене.

1955.

Само је птица достојна да падне
С цвркутом и крилом на његово раме.

Његов хладни профил милују три гласа:
Један у птици, други у води и трећи у мени.

Само је у њему мермер чудно стишан,
У самом постољу као корен мудар.

1955.

У косама ти је залазио уморни дан.
И у телу твом опружених линија
Цвркутале су тице љубави и сете.
Време је протицало лагано као песак,
Кап по кап песка, и кап по кап
Суза,
И осмеха,
И загрљаја.

А ја сам долазио с путева непознатих.
И далеких. И сурових. И још неиспитаних.
Ја који нисам био ја,
И време које није било
Време као јуче и као сада,
Већ време пловидбе и трговине
И смелих авантура под раширеним једрима,
И снажних ратничких и снажних љубавних
доживљаја.

Време корака мојих долазећих
По дану и по ноћи.
И по ветру и по олуји.
И кад пучина замре звездама окићена.
И кад лађари и морепловци-луталице
Падну на јастуке груди својих снажних
драгана,

Распуштених и слободних жена
Без стида и лажне скромности на поводу.
То време окамењено у твом гесту и оку
Које још лебди као звук и као мирис.
Као ехо нечег што не зна за будућност,

Ни за пролазност.

Ти дани без повоџа, дани наше љубави
У сенци коринтских чемпреса и винограда,
У омамљеној игри јужнога неба
Које је гасило уморни дан
У твојој коси...

И ја који нисам био ја,
Преплануо од лутања и ишибан сланим
океанима,

Дивљи грмаљ с тетовираном кожом,
Трагао сам за месечином твојих руку,
Заувек изгубљен и заувек сâм
У сусрету са телом твојим линија
опружених,

У којем,
Као судбина и као протицање времена,
Кап по кап времена и кап по кап смрти,
Непрекидно цвркућу узнемирене и
неуловљиве

Тице љубави и сете.

1955.

ДОК ИДЕМ К ТВОМЕ ВИСУ

Есхилу

Ја идем к твоме вису

Сам

Под небом и облацима узмућеним.

Сенке њихове падају у таласима

На битку, на залив и на море

Саламине.

Заглушна врева разјарује ваздух,

И бродове и људе, очајне и дивље,

И рањени пејзаж, сав прекривен маглом,

Јутарњим и ситним димом

Људске крви.

Гробље без међаша крије хоризонте.

Гробље без граница пружа своје руке

Свима епохама пређеним одједном.

Гробље бродолома и лешева голих

Што плутају тужно пространством пучине,

Док идем к твоме вису.

За мном остају пожари и пустош

И видни белези на путу варварском,

Украси злочина и крвопролића,

И један бели раскрыљени стуб,

Витак и гладак као женски стас,

Мудро загонетан и упитно нем

Пред јасним бесмислом гробова и смрти.

Стуб једне младости, једног радовања,

С коринтским украсом на танкоме врату,

Стуб каћиперан ко све лепотице
Који ми, одједном, сав видик затвара,
Тако да ништа, сем њега,
Не видим,
Док идем к твоме вису.

Иза обронака врисак један гасне
И громаде ћуте на немој припеци,
На огњеној струји што одозго слази
Ко сенке облака низ небеску стазу,
На залив, на море,
И мир Саламине...

1955.

МАСЛИНА

Маслина ко путник стоји на раскршћу,
Посустали путник који одмор иште
С погледом у вечност.

Из маторих жила извире искуство
И као мemento из грања трепери:
Упознајте себе.

Ал одјека нигде. Атомска се зебња
Стврднула у нама и ко вихор гаси
Тихо треперење.

Атина, 1955.

*Маслина под којом је Сократ
држао проповеди.*

ПОД ПЕПЕЛОМ ЗВЕЗДА (1958)

КРИК СЕ ЈЕДАН УЗВИО

Крик се један узвио. Плодан и лелујав ко
пламен
Полетео је преко житишта, уснулих у
подневном сунцу.
Узнемирене вране залепршале су пут зенита,
Забринуте за свакодневни лет и за своје
мале,
Остављене у голуждравим гнездима, високо.

Зрневље је излетело из њихових кљунова,
Заједно с грактањем и искомским страхом
Који им крила пуни све бржим и бржим
замасима.

Сунце се није ни помакло.

Крик је синуо ко сечиво ножа, зарио се
нагло у месо тишине
И заклатио све струне и сва звонца на
сунчаној пређи.
Подне је жедним очима претражило разне
могућности,
Али узалуд: ни капље росе није остало у
чашкама цвећа,
По замрлом лишћу и у трави, у којој дрема
Лето.

Круне дрвећа су само, за тренут, зачуђене
дигле вратове

И придружиле се црним преплашеним
лепезама —
Раширене птице на ужареном хоризонту.

Сунце се није ни помакло.

Крик је, затим, извесно, потражио неки
други крај,
Извесно, сличан овом са житиштима и
исушеним травама,
С вранама и другим небеским још пернатим
становницима,
На чијим је паничним крилима нагло
полетео
И ишчезао испитујући пажљиво збуњене
бразде неба
У свом дугом и пискавом путовању.

Бокори су ипак остали на свом месту. И
грмље,
Заједно с певачицама које од изненађења
нису стигле
Да развију ванредан смисао за страх и
сулудо летење.

А сунце се није ни помакло.

1956.

ЧЕКАЈ МЕ НОЋНО

Чекај ме ноћно на летњем треперењу сунца,
С којим сам сâм у походе касноме дошао
лету,

Лак и гибак ко струна
На плавој позадини видика.

Чекај ме ноћно, јер дан је сувише лак и
кратак
За нежни пркос речи, за звон љубавног гука
У овом простору без међа, у овој коруби
неба,
Планина, ливада травних и цвећа утишаног,
У овом кругу земље, и вода, и гласних
птица,
Орлова ширококрилних и чавки враних боја
Које затамне зреник
Застором својих крила.

Чекај ме ноћно ко сутон љубавни загрљај
мрака,
Кад светлост се слије у таму и као поток
спусти
Низ глатку звездану путању,
Низ твоје руке и лице, низ косе и млечне
груди,
Низ падину младог стаса и узбуркана бедра,
У којима љубав се љушка као у води жубор,
Као у птици песма,
И као урлик у вуку

На гладној ледини ноћи, на оштром сечиву
мраза,

На таласању свих чула
Свих бића и свих ствари.

Чекај ме ноћно, јер лето самује уочи зоре
Кад пође да нас тражи
И створи нови занос

1957.

ПРОЛОГ ЗА ЉУБАВ ЈЕДНУ

Олги

Небо се спустило на тебе
Заспалу у крилу дана
Небо без одзвука без сумњи и без драгања:
Огледало плаветнила које се осмехује од
среће
Осмесима својим тајанственим
Од унутарње ватре.

Море је легло као смирена и сита животиња
Пред ногама твојим
И шапуће жарки подневни псалам
Пред свој умирући ритам
На преслици летње жеге
Мрмори уснама као утовљена мачка
На банку зиме.

Море и небо и ти и овај крај
У овом безобличном треперењу
На усијаном шкриљцу
Само сте мој заљуљани сан
Само сте једро одлутало у маглину иза
океана
Само сте огледало тајанствено
Моје унутарње ватре

Иза њих и иза тебе спуштају се зелене
ливаде простора
Сасвим неиспитаних и сасвим непознатих:

То је само пролог за љубав једну
За једно потпуно ново руђење
За један нови однос између мог духа
И твог бића.

1957.

ПРЕДЕО

Зелени предео тукли су ударци леда

Замисли се над сликом том која се преноси
Тако једноставно и лако на све што је у нама
На све што још дише зеленим неисказаним
сјајем

И звучи и светлуца као драгуљ
У зеленој тами поноћне шуме
Прочешљане месечином

Замисли се над сликом том
И чувај наш предео зелени
Од уједа зелене таме од удара несталног
ветра

Од свих зала која могу да га снађу
У сметовима злог времена
Издигнутог као сабласт
Изнад свих ствари
И свих предела.

1957.

КАЖИ МИ СЕЋАЊЕ ЈЕДНО

Дим, дим сумрака одлуталог рамена ти
овија,
Растуће зло покрива све више ми руке и
чело,
Киши у природи и небо се грчи, савија,
Кажми ми сећање једно које ми је на душу
село,
Кажми ми предео један иза потамнелог руба
Шуме укипљене у ставу мирно, и као псето
покисле,
Реци ми кишу једну што сипи покрај стуба,
Проговори цвркутом ластавица које су од
студи свисле,
Разгрни гнездо снова, ил ново пронађи саће
За нови однос ствари, за откровење ново
једно,
Па пусти ветар кишни нек кишно клати
влаће,
Испричај успаванку што колевку љуља у
свеједно,
У дим, у ноћ дима што на руке пада нам и
чело,
Кажми ми сећање једно које ми је на душу
село.

1957.

ПОЗНО ЦВЕТАЊЕ

Љуљај се сама на таласу ноћи,
На таласу блеска, на таласу грања,
Почивај мирно у мржњи и злоћи,
Док тама отиче браздама орања.

Заспивај у ватри на брегу растанка,
На виленој гриви ветра вилењака.
Опусти косу да бди без престанка,
Док грумењем расте корен видовњака.

И умини некуд по бесудној стази
На којој је многи смртно тужан клонѠ.
Ућути кад поноћ писне да силази,
Док разумско јечи разбијено звоно.

И љуљај се опет на таласу ноћи,
На таласу злобе малаксалог грања,
Почивај у миру туге и немоћи,
Док умиру љубав и позна цветања.

1958.

МАГЛА ЈЕ САМО У НАМА

Магла је само у нама, пођимо у сусрет магли
Која нас благо роси пузећи тромо простором.
Северни ветар нам казује правац и смисо
кретања,
Ми смо се заувек везали чврстином нових
спона
Ко што се небо везује с далеком пучином
мора,
Ко што се тишина везује с тишином овог
јутра,
Ко што се и град везује судбински за наше
име,
За име твоје и моје, за тамне ударе тела.

Јутро је само у нама, пустимо јутру да каже
Све што се у њему крије, сву тугу белих
обзорја,
Пустош и сумор ноћи и болне слутње
одласка,
Јер ноћ је била усамљена све до појаве
љубави,
Јер љубав је била неплодна све до појаве
ноћи
У твојој изгубљеној улици, на белини
снежног покрова,
У твојим питомим очима, у једном немом
пристанку
Кад речи ништа не значе.

Живот је само у нама, пођимо у сусрет
животу
Који нам пружа невиност малих
заборављених ствари,
И ветар јужни даће нам други смисао и
правац,
И онај трећи источни, и онај четврти
западни —
Сви ће се у једно смешати, у луду снежну
међаву
На тврдом сечиву зиме, на горком мразу
растанка
Који нам срца прождире ко да би да нас
оснажи
За нове, још дубље сусрете.

Град магле је само у нама, изађимо из твога
града
У неки завичај непознат, у неку ливаду
детињства
Где чедни закони владају слободне људске
љубави,
Па кад ти очи загледам да ми казују љубав,
Па кад ти усне додирнем да ми казују
волим,
Јер улица у мени још живи, усамљена у
зимском јутру,
Јер ноћ још није заспала, уморна од
снежних вихора,
Ноћ нашег последњег виђења.

1957.

РАСВЕТЉЕЊЕ

Умрети а не сазнати то чудо што куца,
То било досад у скровишту успавано тајном,
Расветљење то што се разлива, што пуца
У корену мене, у корену вида, у луку
сјајном,
Затегнутом до кидања, до неслућеног
врхунца
Свих биљних и мојих дрхтања, до сунца.

Нестати а не доживети исцељења ведрину,
Опиом и окусом не сркнути то бризгаво
млеко,
Ту луду податну смешу, ту спојену буру и
тишину
У један слатки хаос. Не чути дахтање то
меко
Најварварскијег порекла и слога, из дивљег
зова шум̃а,
Свих биљних и мојих чезнућа, до лаког
померања ума.

Отићи а не очекувати зачетак највредијих
открића,
Сунчање то што продире кроз саму срж и
кости,
Дамар када се купа опојем нових ића,
јестивом снажних пића
Што прље усном а не кажу никад и ником:
Опрости,

Јер болом долазе до вена, из таме крви што
пева
Свих биљних и мојих жуди, до кратког
муње сева.

Одлутати а не удахнути снежне и јасне
јасмине,
Не чути глас извора тог што ме воли и што
ме боли;
И не наћи одмориште где светлост зна да
сине
Као пропувала зора, у лишћу дана, док
дишемо голи
Најврућом једном жељом до најтананијег
вриска
Свих биљних и мојих драгања, до грча и до
стиска.

Умрети а не сазнати то чудо што ћути ведро
У гипком и брзом ходу, и у очима и у стасу,
Расветљење то што се разлива, што скрива
га глатко бедро,
Зов тај из дубина, то чаркање, драшкање то
у гласу,
Што долази од дивљина и кад тепа и кад
бунца
Свих биљних и мојих дрхтања, пропетих до
самог сунца.

1957.

ОПОМЕНА МОЖДА УЗАЛУДНА

Изван нас, изван нашег тела и нашег духа,
Настањене су многе примамљиве и зле
ствари.
Изван нас, изван наше љубави и наших
заноса,
Наших малих и великих радости, малих и
великих жалости,
Постоје и друге жеље и побуне,
Читав један свет окренут, лицем у лице,
Према нама и нашој судбини.
Не дај да те омами зов, прашумска збрка
гласова,
Повици расипнички као ниске лажног
бисера,
Лажни зуби и лажни осмеси,
Притворни као змије-лијане у заспалом
лишћу палми
У тропском треперавом сумраку.
Не дај да се у наш живот настане други
животи
Који немају разумевања ни за нас
Ни за наше потребе и наше снове.
Не дај да те обавију лијане подлости и
страха
Љигавим својим прашумским загрљајем.
Не дај да нам поједу хлеб заборава,
Тако утешан у време извесних јаких глади,
Не дај да нам попију последњи гутљај са
извора разума и вере,
Пиће то овоземаљско, тако потребно

За све невинне и смртне.
Не дај да нагрну у простор наш неомеђени
Са својим ниским жељама и побунама,
Лицем у лице окренути
Према нама и нашој судбини у овом
окужавајућем
И лажном свету.

Не дај да нам свет разори свет.

1958.

ПРЕД МОРЕМ

Пред морем се и ветар као девојка стидљива
свлачи.

Само месечева белина сакрива његове
облике,

Само она обавија светлошћу млечном
одбијеном са звезда

Његове тајне и силу, непокорну и дивљу.

Само ноћ мудро зна да прећути све
бродоломе

И сва тајанства јединственог споја усхићења
и уздаха,

Непокорну животињу, прострту полеђушке,
и као немарно,

Погледа отвореног и упртог и ништавило
свемирско.

Пред морем се и човек нађе зачуђен и
опсењен,

Као да га дозивају гласи ненаслућене
древности,

Као да се поново рађа из ембриона
човечанства,

Као да поново излеће из постеље алги и
морских травâ,

Из крљушти риба, с полушкргавим дисањем
водоземаца,

Недовршен и коначан у ономе што ће бити,
С крилима која имају моћ и снагу да

закржљају
Кад природи и њему тако буде потребно.

Пред морем се и ветар и човек одједном
осете наги,
Неспокојни као време пред навалом
успомена,
Осетљиви на најмању промену која позива
На нове пловидбе и авантуре
Пучинама могућих светова и сазвежђима без
распореда,
У потрази за једним животом који није само
наш живот,
Неутољен, и немиран, и несрећно кратак у
систему овог нашег сунца.
Живот тај који сањамо као врт детињства,
Живот тај који нас заборавља већ на самом
почетку
И најзад оставља, заборављене, у тами
велике и последње ноћи.

Пред морем су и ветар и човек и живот само
тренутак вечног,
Вечни тренутак вечног мењања и ритмичног
таласања.
Сјај муње и сев времена, зачуђеност невина
Пред незаборавним сликама заборављеног
детињства.

Пред огромношћу тајне рађања и умирања
Крај увек истих и увек нових обала.
Пред шапама животиње непокорне, прострте
полеђушке, и као немарно,

Погледа отвореног и упртог у ништавило
свемирско.

1957.

НА ЖАЛУ

На жалу умиру годишта као свенули невен
На белом жалу од пене још један невен вене
Још једна младост одлази ко облак после
кише
Још један костур дрхтури на песку све је
тише

На жалу барке труле до сабласти стоје
На белом жалу од пене још један бродолом
вене ...

1957.

HOKTYPHO

НОКТУРНО

Рећи једну још макар реч о узалудности
битка,
Варљиви мој животе, ја ипак, и још увек,
волим.

Спреман на нова открића, на чари тог
напитка
Из горко-слатке чаше, под небом овим голим
Од сумњи и од бола, од једног вечног
дрхтања,
Са̂м и усправан до таме, до озвезданог грања.

Бити још једном вољен, у мноштву сав
 разабран,
 И бити ведар и стасит у свету малог раста,
 Спреман на сваку лудост, и бити хладан и
 сабран
 Кад дође онај тренутак, кад хладна, густа и
 тмаста
 Свег покрије ме поноћ, и кад све постане
 тама —
 Бити усправан и сâм кад она дође ми сама.

И лежати нем под зором што свитање ново
не јавља,
Ал тајне клице буди у мени кад зри воћка,
Којој имена не знам, од које се заборавља
И име, и род, и време, па само звезда
поноћка
Звезданим својим сјајем почива у мојој
нутрини,

Усправан кад стојим до таме, закопан у
мртвој тишини...

И рећи, ипак, једну још макар реч. И бити
још једном удвојен,
Разуђен као лука под лудим разорним
блеском

Што још у мени пламти. И бити сав
раздвојен

На ко зна каква два дела, чекајућ да живот
са треском

Залупи гломазна врата, изможден до
дрхтања —

Док, усправан, дорастам до таме, до
озвезданог грађа...

1957.

СЛУШАМ ГЛАС ЈЕДАН НОЋНИ

Слушам глас један ноћни, и птицу ноћну, и
саму,
Која ми песму искључава ко јаје, ко светло,
ко звук,
И живот млад и ломан ко птиче дрхтаво на
грани,
Тихо промицање вода, и тишине зов, и мук.

Слушам разумну једну јеку, огромну масу
мрака
Који ми у слух лије говор што шаље дуб
Крај једног згранутог пута, над којим ветар
стражари,
Крај једне стидљиве шуме, чији се беласа
руб.

Слушам поход један ноћни, немир скривен у
трави,
Милење хиљада мравâ и бубâ бестелесни
ход.
И звезду хладну, без сјаја, ко руке без сна и
жара,
Под шумним бокором грања, над којим
почива свод.

Слушам љубав једну ноћну, ко птицу
звучних крила
Која ми у мозак кљује лелујави замамни
гук,
И дан долази ведар, испиљен из тела таме,
Ко тихо промицање вобдâ, и тишине зов, и
мук.

1957.

МРТВО ЈЕ МОЈЕ МОРЕ

Мртво је моје море. На дну су умрли корали
И тишина и благост поврх свих гробља
мили.

Умукли су гласови и ко да више ништа не
цвили
Унутра, у мору моме, које су морнари звали.

Опако сунце пролази, кроз маглу, у поље
видно,
Кроз талас уснулог биља које се тихо гибље.
Ко да би чилост да унесе у немо царство
рибље,
У тугу зрелог доба, у неко надање још
стидно.

Ал оно се лако не свија пред оним што ће
доћи,
Ни свему оном што носи последњег даха
капља.
На увелој ледини, у барном тршчару, ко
чапља
На једној нози кад стоји, — шири се масив
Ноћи...

Птице су црне слетеле с далеких вода и
копна,
Са росом дана у кљууну коју сад пију лађари.
Пију пожудно ко вино, ко зору стари
баркари,
Занети омамом лета од којег бучи опна.

Јер, мртво је моје море. На дну умиру
корали,
Док светлост слатковидна узалуд по њима
мили.
Једна се прошлост таложи и тихо, тихо чили
Унутра, у мору моме, које су морнари звали.

1957.

ЈЕДНОМ ЋЕМО

Једном ћемо, можда, као биљке,
Упоредо израсти из жила земље,
Из влажног хумуса, попут кртица,
Пробити обруче до самог сунца.

Ил бићу облак а ти трава
Из које пева ужарени јули,
И заклонићу те својим крилом,
Благо, без громава и олуја.

Ил бићу бор а ти љиљан
На брду голом под бичем ветра,
И моје руке - трепераве гране
Загзлиће те под тмурним небом.

Једном ћемо, можда, разбуђени,
Као трак светла пробити таму.
Наша ће нас љубав дозвати из ноћи,
Јача и од земље, јача и од смрти.

1963.

ЋУТИМ СА СТВАРИМА

Ћутим са стварима. Нешто је ишчезло,
Нешто дотрајало.
У дубоки вир последњи зрак сунца слази.
Руке снова траже птицу, ал она у маглу
одлази.
Смеши се даљина најежена. Загонетно је
остајало
Да ме и даље тишти, да ме ко испосника
мучи
Питањем без одговора. И ниоткуд истине
кап.
Само ме болно на нешто подсећа мирисни
слап
Зрачни, који ми над главом лебди, и
покаткад захучи
Тражећи своје разлоге. Ал ја сам чудно
збуњен и понесен
И не видим смисла за биле радости
постојања и бића.
Осећање ме на друго заноси, сит сам
прејаког пића;
У телу ме љути отрови пеку, јер као да ме
захвата јесен
И баца у нове подвиге: у свенулоост и жутост,
у бакрено лишће
У тамно чекање осаме и бездна. У глупи
оквир растанка

Са оним што још волим и што ко пиле још
кљује без престанка
Звучно у мојим грудима, које сад зебња
нечујно притишће.

Јер, ћутим са стварима. Нешто је ишчезло,
нешто дотрајало.
И последњи зрак сунца у дубоки слази вир.
Радосна птица младенства у маглу нагли. И
мир
Незауостављиви пада по свему. Загонетно је
остало — и очајало.

1957.

BETAP BPEMEHA

(1964)

BETAP BPENMEHA

(1964)

ОДЛАЖЕЊЕ ОД ПЕСМЕ

Треба изићи коначно из тебе

Мргодна каква јеси
Несавитљива каква јеси
Ти си мој мир и мој пакао

Иза нас се обрушавају векови
Светлосне многе године и многи
Многи знаци чуђења и питања

Треба изићи коначно из тебе јер
Кома си ти потребна, кома сам ја потребан
У овом подивљалом ходу времена
У овом ходу
Подивљалог времена

Реч је протицање песка на сунчанику
Говор је ћутање и грч предсмртника
Узвик је стрела која погађа ил не погађа
У слушну опну света

Плач мој и твој простире се пешчаним
путањима
Зараслим у трње и у пелин
То је цвеће и твоје и моје
Отровано од многих сокова
Којима се напајамо без мере,
Опојна творевино случајне игре
Живота и сна

Па ипак
Треба изићи коначно из тебе јер
Ти си само наопака мешавина
Месечине и сновâ и трња и ружâ
Пола дан а пола ноћ
Пола човек а пола звер
Спаљена крила феникса и прах и пепео
Јаук без одзива у глувој пустињи очаја
Изгубљена и полудела реч
Која се увек узамањ тражи
Смисао несмисла
Избезумљена реч бачена ко камен
Из гробне тишине данâ

И зато:
Треба изићи коначно из тебе...

1961.

Одакле сам то дошао, у коме кренуо правцу?
Је ли отац мој икад прозборио реч ову?
Је ли мајка моја? Праоци спелењени у
забораву

Је ли ико, је ли икад рекао
Постање реч и реч пропадање?
Мржњу реч и завист реч.
Тугу реч и бол реч.
Понор реч (у који неосетно тонем).
Ноћ реч и тмину реч
(Које ме грле и које грлим).
Дан реч и сунце реч (које ми отимају
Пси који нису речи и кучке које нису речи,
Пси и сна и јаве, и кучке и сна и јаве).
Најзад реч и најзад које није реч,
Већ најзад презир изван речи
(Из којег излазим занавек поружнео).
Џунглу реч (у коју сам невино зашао).
Ништавило реч и ништавило ван сваке речи
Које се спушта ко шкиљава светлост
У ноћну страву која није реч,
У страву без речи и без излаза.
Чуђење реч и глад реч
Које су порекло свих речи.
Порекло наде, порекло љубави, порекло
мржње.
Порекло бунта против речи.
И, ево, ја се буним, ал ужаснут застајем
Пред глаголом бунити,
Пред једном речју збунити,

Усамљен, ожалошћен, ко ђачић неук и слеп
Пред неразумљивим смисловима света
Који баца свој разроки и зачуђени поглед
На све што је било,
На све што јесте,
И све што ће бити...

1963.

ПОТРАЖИЋЕ ТЕ У ЗАБОРАВУ

Спавај, а ако можеш и сањај,
Само не сањари. Време сањарења је прошло.
Потражи се у забораву.

Један свет је потонуо, други ишчезо,
Трећи се рађа. Таман облак спушта се и
сенчи
Твоје тражење у забораву.

Ако си сада мало усамљен, срце утишај
И слушај своју усамљену крв.
Нешто ће се ипак догодити:
Потражиће те у забораву.

1964.

ВЕТРОВИТИ САН

1.

Покраденој ноћи покров нађи неки
Јер, ноћ може и да се разболи
Јер, звезде могу и да престану
Јер, облак може и да их открије
Видела могу сва да се утуле.

Она се сада само
Гордо греје
На неком хладном
Пламену мраза,
На некој ватри
Која зна да гори
Само ко ватра
Ветровитог сна,
Само ко луча
Зимскога сунца,
Расхлађеног и мртвог,
Зубатог сунца.

Зато је покриј, изгубљену, болну
Очешљај јој мрака
Курјуке густе,
Обгрли и угреј
Чађави стас.
Кроз руке пропусти
Брашно њене таме,
Кроз загрљај осети
Тесто њеног тела,

Кроз очи погледај
Костур Кумове сламе
Пола од ветра
Пола од кише.

2.

Ноћас је ветар наводација
Облацима и звездама,
Ноћас је ведрина захватила
Свет у свој поноћни сјај:
У ведрu с бунара огледају се
Пошумљена небеса.

3.

Један знак крај пута, један стуб, једна
птица.

Зелено дрво на обзорју.
Зелено и дрвено у очима.
Зелено осећање ко неки
Једва залелујан пламен.
Ко пламсави траг који је
Повучен између нас.

Један знак крај пута, један стуб, једна
птица.

И дрво окрилати намах,
И зелено се осмисли намах.
Дрвени зелени коњ у пропањ
Одскочи облацима.
И једно одједном
Клонуло сунце,
И један одједном

Сабласан месец
Појаве се
У пределу нашег заборава:
То почиње пролећна
Игра успомена,
И изгубљених
Рајева.

Један знак крај пута, један стуб, једна
птица.

1963.

ВЕТАР ВРЕМЕНА

Само један предах за једно само магновење,
Упркос овом тренутку, упркос самом
Времену,
Упркос несталном трајању на добро познатој
планети,
За једно осећање света које нам није дато,
За једну љубав невечну а ипак у нама
трајну,
За један једини починак слободан од стално
ударајућег ритма:
Пролеће Лето Јесен Зима,
Слободан од свих тежа, од свих земаљских
веза,
Мерила величина, оцена сасвим људских,
И сасвим људских жеља:
Остати неспутан и тих од свих земаљских
чуда,
И бити срећан и млад као у колевци света,
Ко пре рађања и као пре рашћења,
Пре бола, пре сваког смртног искуства,
Глув и нечујан заувек ко сама васиона
За јединствени откуцај трајања,
За ритмични, за бубњећи звук:
Пролеће Лето Јесен Зима,
Док над главом хуји злослутно звоно
Пролазности,
Опомињујуће звоно
Растуженог ветра Времена...

1957.

КЛИЦА НИШТАВИЛА

Доћи ће једно време, извесно да ће доћи,
Да нам предскаже прошлост за коју нисмо
знали

У срцу голотиње која се свачим покрива.
Доћи ће једно време за које нико није
Ни у ком погледу важан, ни у ком погледу
моћан,
Ни у ком погледу тужан, ни у ком погледу
срећан,

Доћи ће једно време, уморно и без жеља,
Да нам казује птицу која удара крилом,
Да нам казује небо с којег су побегла сунца,
Да нам казује звезде из којих се ни читати
не да,

Доћи ће једно време, извесно да ће доћи,
И свака мистерија биће
Ко сама сурова стварност.

Доћи ће једно време које то неће бити,
Време без времена,
Суштина једног бесмисла.

1957.

КУМОВА СЛАМА

С гробена, с грбаче камене, опружене, јетко
зелене
Брег један, брдо једно, један једва видљив
свет
Пружа ми руке, позорно ме гледа очима
урокљивим,
Светлуцајући слутним сјајем, чарајући ме
тајнама
Недокучивим и нечитљивим

На гранама, из дрвећа
Расту птице зрелог августа
Свака грана, сваки бокор рађа по птицу
И сад се чини
Да лишће треперећи ствара различите
мелодије

Да гласови извиру из сваког дебла
Да звучна хармонија царује
У ваздуху
Под небом
У белим облацима
Изнад тајанствене магнетне шуме
И у водама плитких језера
На пропланцима
Зараслим у шибље и павит.

Тамјан и лака пара вечери, мирисне и хујне,
Простире се лагано над долином
Улази у домове
У торове

У штале
Кроз врата и прозоре
У душе уморне

Тамјан и пара лета, невидљива душа
простора

Рањеног дахом ноћи
Дахом ветрова висинских
Што стижу из дубина
Кумове сламе.

1972.

БЕЛИ ПЕТАО

Бели петао на прагу белог јутра
Разлистава се као трешња, ко бресква, ко
крушка.

Пролеће му се смеши у брк, у кљун.

Бело пролеће, бело дрвце, бели звук

И дим белих лати и белих мириса

Под небом отежалим од раних облака,

Од ране росе, од ране кише,

Танане ко магла јутарња

У долинама.

Бели петао као бели букет расцвалих лати,

Белих лати под млечном тишином зоре...

1959. марта 30.

КАД ЧОВЕК ОДЕ

Кад човек оде, да ли и љубав са њим одлази?
Кад човек крене, да ли се небо за њим
покрене?

Рашчиња ли се, лагано, дланом, судба
злокобна,

И дан и ноћ, у мртвом низу, да л нежно
капну

Отров нестанка; да л једно друго у другом
тражи

У трену истом, у последњем болу, у белом
блеску?

Ил све се смрзне ко што се мрзне у ледном
срцу срцба злобна?

Да л тихо све вене, ил све се сврши у бучном
треску?

Кад човек вене и љубав свене, ал увек стоји
Нешто што зраком фантомски лебди, ван
нашег вида.

Да л љубав људска око нас кружи и додир
тражи?

Скамењени говор, дах нашег даха, да л нађу
одјек на другој усни?

Ил јадна мисо, ил стид наш трајни, да л пут
до стида

Друкчијег нађу, у другом неком који нас
следи, онкрај живота, и онкрај зида

Који нас стално и горко двоји на оно кад
јесмо, и кад нас нема?

Да л моћ, да л снага која нас држи увек и
долазак других припрема?
Ил пустош остане, ил ништавило које нас
води по невидној стази?

Кад човек оде, да л све са њиме, да ли и
љубав са њим одлази?

1962.

РАСУТА ВОДА

Камен, откинут из таласа
И нем у виру простора
Којим сад
Успомене лебде.

Минуло доба
Засвагда утиснуто
У оквиру облака
Сунца
И сенки
Над долинама.

Отегнута, расута вода,
Најежена, и речита вода
У несталним, проветреним јутрима,
У замраченим сећањима
На жамор птица,
Људи
И ветрова,
Што гризу пешчане обале
Под месецом

Ветрова што плету и расплићу гриве
Усопљених коња
На младим стазама
Виногорног
Детињства.

Доласци и одласци,
Отужне и пустошне песме,
Узалудни походи
У давност,
У сан.

1961.

У ОВАЈ ЧАС

Гробље окамењено овешталих ружа и снова

Границо неподатна, где ноћ прелази у дан
Звездо стајачицо, што клечиш ко у молитви
На засенченој и најеженој стрњици неба
Крај једне и друге обале његове, крај једне и
друге таме

Ветре, у ставу обешеника, у рачвама сад
смиреног дрвећа,
Гасиш се у касном лишћу, у води већ
најеженој зимски
И милећи четвороношке одлазиш ка једном
јутру
Које нас тако мало озарава

Прегршт немира и прегршт зебње,
Студ и хлад нам се у саме кости увлаче:
То је почетак који много не обећава

Јер у овај час само плашљиве звери,
Једино оне и човек усамљени
Остављају своје кораке —
Изгубљене и залутале кораке
Без звука и без светлости

Гробље окамењено овешталих ружа и снова

1963.

МРТВО ВРЕМЕ

(1972)

Олги, сапатнику, сапутнику, пријатељу

ПОЋИ У ПОЉЕ

Пођи у поље. У котлину далеку, у поље
широко.

Пођи, и не гледај у планину над којом
крстари соко.

Окрени једино поглед у сунце које за њом
запада.

Можда је неко остао тамо драг, и леш му се
већ распада.

Ослушни једино глас који ко да с гора слази.
Можда то тужи сићушни славуј на гранатој
стази.

Пођи у поље. У котлину далеку, у поље
широко.

Пођи, и не гледај за собом: у теби умире
соко.

1962.

ЛЕТО

Бујица светлости и сенки, ишчезле године,
Простирање паукових нити; ларве лептира
Прекривају видик заморених, заспалих
вóдā;
Вече које се утапа у таласе сумњивог сјаја;
Муња и гром, ведрина и плљусак неспокојни;
Све већ виђено:
Лето долази и пролази
Путевима што лебде у бескрају,
Путевима којима не ходи
Нико...

1963.

МРТВО ВРЕМЕ

Цвокотаво небо ослоњено на велика стабла
шума.

Цвокотаве гране под теретом мртвог
времена.

Раздељени дани који се губе у бескрају,
И ноћи из свемирних ледених брегова,
Где ни сунца више није, него мастило мрака
Прекрива пучину несазнатих тајни.

Мрвице звездане и сјај несагледани.
Распони у којима гвоздене сабласти се
настањују.

Плутајућа пространства у необухватној
раскоши —

Какво злато вечитих сенки и облака!

Какав дажд небесни и плод који сазрева у
потаји:

Корење цвокотаве људске мисли коју
загрева нада!

Цвокотаво небо ослоњено на велика стабла
шума.

1963.

ШУМЕ

Шуме далеке, шуме рањене харфе у
невремену.

Шуме олистале духовима многих
заборављених бића,

У вашу нестварну музику утапам
Дане своје самотне.

Глас свој губим у говору вашем
Који долази из дубина,
Из корења,
Из стена,
Из земље,
Из узаврелих неспокојних гробова.

Шуме, у чијим густим сенкама почивају
Сви пали анђели битака,
Док смоласто сунце раздире и раствара
Бескрајну меласу ноћи.

1964.

ПРЕВАРЕНА СМРТ

Непознато ткање, тајна слепа лета
У топлој нутрини која ко звер спава
Очију склопљених
Рубом заборава

То је ко кроз шуму кад ветар прохуји
То је ко кад дажд нам летњи кваси лица
И кишобран југа
Раствори се пољем

То је ко кад смрт се наднесе над нама
И погрешним правцем
Крене ко зна куда
Залута за тренут —
Пође другим путем

1970.

КО ЦВЕТ СЕ ЗАТВАРАМ

Ко цвет се затварам пред замасима
Летњих вечери.

Клупчам се у себе,
И ко у рите увијам
У своје рођене
Топлине.

Прибирам мисли за скок.
И пратим кретање глечери
Што стреми у дом мој:
Да дан ми никад
Не сине.

Ћутим под зеленим небом,
Ко једом заувек
Преливен.
Чекам под чокоћем таме
Да вечерњача,
Ко зрела сенка,
Изрони.

Блудим за оним чега немам,
Злослутним муком
Заливен
И слутим ветровит час
Што мутне варке
Разгони.

Почива сав мир тај
У мени,
Ко туђ и нестваран
Предео.

Тиња и запламса пепелом
И ноћним сјајем
Неким.
Па опет све исто бива.
И залуд сан ми носи
Врхунац — чист, оседео
Под наносом иња заумног —
На горама светлוצавим.
И далеким!

1969.

СУВОМПАЗИЦА

Слеђене равни, диск најезени преварног
сунца

Распореди згужваних река у рукавцима
Утишане притоке, узрујани потоци
Скакаонице вода на свим
Водопадима земним
Проток светлости
Зелене, жуте, црвене
Проток и
Бруј кошница и земље и неба
Одјекивање и прасак мраза
У деблима, у гранама храстова големих и
Уздигнутих до облака
Као катедрале, као звоници
У равницама
Као накострешени стогови, зарђали стожери
У мочварама
Кад вене, кад капље, сиви и влажни
Заковани децембар.

Слеђене равни и стиснуто сунце
Које сито неба просејава
У лажне, ситне громуљице лажног злата
Сребрни преливи сјаја
На мрачним ораницама

И стреловит црни покров
Гладних чавки
Кад суноврате се, кад падну
На тањир њиве

На худу и посну трпезу
Гладног дана

Слеђене равни и диск сунца —
Огледало пустоши у душама
И биља, и звери, и људи

Сувомразица је то што северцем укива
Велики бодеж зиме
У дрво, у цвет, у птицу
У скочањено тело простора
У дрхтаво тело човека

1970.

РАЂАЊЕ ЦРНЕ ВЕНЕРЕ

Камен сред очајне воде, сред понора таласа.
Камен назубљен,
И бачен.

Камен, го и црн ко гавран.
Камен, можда и човек.
Статуа, можда гвожђе ил стакло.
Олупина, можда ваза ил корито шупље.

Река без светлости и сенки.
Црно небо утонуло
У блато облака.

Дивљи ветар свира у фруле улица.

Дивљи ветар каљавим дном Арна
Ваља и сунце и месец —

Последње рите
Сјаја.

Фиренца, јесен 1966, поплава.

БЕЗ ПОЧИНКА

Je suis jeune et mon sang s'élève sur mes ruines
Paul Éluard

Копље сунца пада, звоник бруји далеко
Један пуж на стази премеће своју сенку
Са сенком ситних облака и кише утуљене на
ветру

Прозирни кристали сјаја, распорени пејзажи
У њима гласови, одјеци

Одјеци одјека

У мени метеж слика, пакаонесећања

У мени зрикавци на испаши у косом

Луку завичајних њива и поља

Косачи на припечи, брујање златних нити

Дреш који тутњи и грца ритмом тенка

Петао на буњишту, ракољење пернатог света

И један звук из таме

Брзо окретање витла

И лопот воденичног камена

Мељава ноћи и дана у обрису једне битке

И једног узмака, и једног пада у процеп наде

У процеп сумње, и сумње у наду

У видело за живе и мртве у мом забораву

У блеску који се гаси и пали, и гаси и пали

Равномерно ко ход времена, ко божанство

пагана

Ритуално понављање све истих покрета у

игри

Тама која се цеди у светлост и светлост која

отиче у таму

Носталгични увод у једно рађање
Раздешеног живота, пометени јек још
Једног почетка, још једног поглавља
Ко завичајна песма у жалобном молу:

*Из пепела успомена гледам како се уздиже,
Као лелујави пламен свеће, мој дух,
Мој сан, моја сен, моја сенка,
Најзад, и опет, ја на рушевини рушној
Без краја и без починка*

Да још једном кажем да сам жив
И стопљен са сенком смрти у облаку

1970.

КУДА СУ ТО ОДЛУТАЛИ

Куда су то одлутали наши сјајни преци
И смешне детиње нерасудне речи
На обалама једне велике реке?

Куда су то ишчезли пријатељи моји и
дошљаци,
С којима заиграх коло једно широко,
Исувише опасно да би било добро,
Исувише људско да би било лепо?

Куда су то нестали с обзорја они
Који приклонише своје главе ближе земљи:
Да послушну понорну свађу мртвих,
И да и сами заувек оглуве
У зони
Страшне тишине?

1969.

МОНОЛОГ ЈЕФИМИЈИН

У пропадљивом и маловечном,
Скрушена и коленоприклона,
Везла сам и извезла златни
Свој вез.
У ушима имајућ задављена звона,
Топот коњице мрака,
Шумове вода и ветра;
Далеке крике петла.

Речи и само речи, молбене и очајне.
Слова и само слова
У пустињи
Вечности ми нетрајне,
У зидова манастирских висини.

*Док расте поноћ, пропиње се небо
И, ко рез
Муње у кишној тмини,
Проток траје таме и светла —
Што продужује се, продире до у сам небосклон,
До у прозоре ћелије моје худе,
У моју ништету —
Теби, Лазаре, ком удес не би посве склон,
Похвала ова и вапај за разум и љубав,
За несложне, небратске луде.
Теби, који пређе у оновремено,
И од земних ствари се оте.
Теби, што небесницима и небесном свету
Подари и дух свој, и мач,
И чело, гордо и право,
Величајше лепоте...*

У пропадљивом и маловечном,
Док оркан зли земљом нам хара,
И пуше,
Ја ти, о Лазаре, мутне ове изгрцавам
Речи.

За умир буре тела свог и своје душе,
Потражих спаса у оном
Што једино лечи:
У неизречном.

1970.

Виђење са фреске или деспотска времена

Смрзнути анђео лебди над равнином:
Испружена рука неког тајног бога,
Тамјан зоре капље под мутном планином,
Одјекују звуци неког тамног рога.

Господа, у лову, крећу кроз орашја
У милост зелену, у милосно време.
Свитнуше копита, и ловна ограшја
Свануше гласима што у пропањ стреме.

Сазрева лагано распаднуто сунце;
Ко наранче кора ломи се кроз маглу.
Кретоше хајкачи. Прекривши врхунце,
Брзоноги хрти кољу зверад смаглу.

Са грана, са лисја нежни пурпур лије;
Плануше у ватри и крила анђелска.
Писнуше соколи, а поврх Србије
Сукну пламен, и сјај прели поља селска.

Одбеже анђео. Јер, страх над равнином
Прекри саму руку тајновитог бога.
Господа пристижу. Под мртвом планином
Одјекују звуци невидљивог рога.

1970.

ПОКАЈНИЦА

Гле, Покајница, израсла из земље, из крви,
из чкаља
Века једног муцавог и великог до поноса, до
покајања.
Споменик стида и страве, испаљен из
невремена, из неуздања,
Прст пружен у празно, у смутно доба што ко
вал се ваља.

Гле, храм вечно несложне браће у срама
славу,
Храм секири, крвавом ножу, издајству и
каинском распелу.
Колиба милости загробној, и босиљку, и
крсту, и црном опелу,
Потпорањ наде и спаса за несигурну луду
главу.

Храм што нас, из другог смисла, шупљих
очију, разроко гледа,
Глас кобни што, попут трсја, из глине избија
и, залуд, нас опомиње:
Глас што ни *Којекуде* ни *По матери те*,
никада, не спаја!

Гле, храм на педљу раздрте земље, што зуре
сад дрвеног погледа
У почело свакојег нашег зла, што се, још
увек и увек, зачиње

У секири и у ножу! И од секире и од ножа
се, за вјеки, не раздваја!

1969.

ЧУДНО

Чудно, свет је постô нешто што се ван мене
дешава,
И сам ваздух звони празно, па се, шупаљ,
простире далеко.
Сунце детињства сад сипа лажи саме, и ко
да спава
Сва бивша његова снага, ко да га је утулио
неко.

Чудно, свет се понаша ко да није у сновима
мојим
Никад био што је хтео, ил морао, бити.
Не могу, ко некад, да га правим бојама
обојим:
Ишчашен у безвремљу, он је сада ко потка
без нити.

1970.

ЗВУК

Најтиши брег је звучан од тишине,
И небо звучи својом бојом плавом.
Трава зеленим шумом у висине,
А и бело дрво са ветром над главом.

Звук је и светлост овог густог лета,
Цилик и клепет из детињства звонца.
Раст шибља у зору, и вода без крета,
Меденица ноћи кад гуди и бронца.

Звук су све слике предела и ствари,
И звук су речи бачене у таму.
Над покретном земљом звезду звучну, саму,

Носи кроз космос снажни талас твари.
А над њима мисô (говор судњем часу)
И сама звук је — што се светом расу...

1971.

ДВОЈНИК У СВЕТУ

На спруд испливава, низ песак струјни
Невремена-бремена, на точило без дна и
смера,
Онај што тиња у мени, што у неспокој ме
тера,
Онај разбољени, и онај грки; онај осамљени,
и онај нујни.

На жало достасава, низ сплав хујни
Времена-бремена, на точило оштробридог
крема,на,
Онај што снује у мени, што баца ме из
стремена,
Онај пркосни, и онај јетки; онај утишани, и
онај брујни.

На спруд и на жало: на жарко поприште, у
бујни
Распоред водâ и небеса, у чари сањâ, у
сновиђења;
На пределе нестварне, у рај спокоја, и у
пакао олујни

Разнетих данâ, пропалих надâ, смркнутих
привиђења.
Кртичјом снагом човек тај рује, и једва
чујни
Потреси се диме: то свет се креће зујни у
поновна зрења.

ЛИСТ СВЕДЕН НА БОЈУ ЈАСНУ

Чудан звук заласка, и небом јато промину.
На косу пада лист сведен на боју јасну.
То лето пада у јесен и, заједно, у нутрину
Мог бића које би да утоне у мору страсну,

У неман белу вечери на светлости лакој,
Кад јастреби изводе на пучини неба игре,
Кад благи озон смрти дише у биљци свакој
И вртлози ветра заошијавају луде чигре.

Чудан јек заласка, и жар који дотињава,
Пробудиће, можда, један мрачан део
заборава,
Издајничку душу света, и варке око нас и у
нама.

Ил можда осмех благ, ил само презир на
уснама,
Растројство жеља и горак несечања камен?
Ил можда ћутњу мрку, ил пркос свему
стамен?

1971.

ГЛАС ГЛАСА

Глас гласа оног што, ко зов далек, свег ме
обузе
У себи носи бруј нечега билог, нечега давног.
Ко у реку да загазих, талас ме моћни узе,
И слух ми прели, у сну на јави, звон тембра
тавног.

Глас гласа оног што, несазнајно, изазива
сузе,
И дане немира, и неспокоја црних ура,
Приближи оку, срцу, духу и трзај негви и
све ўзе
Што живот леме, а канон су, догма или сура.

Глас гласа оног, и много штошта што ум
трезни
(Звезда у ноћи, светлост на путу без знака,
трага),
Мудрост су сутона, и на власима првог иња.

Па онда крени! Али, куда? У своје муке сав
огрезни,
И видик тражи својој судби, док мртва драга
Створења гњију. А ноћ те шкروпи, влажна,
сиња!

1971.

БИЉКА

Ако сам био, ако си била. Ако смо били —
Нешто нас још увек саставља и тражи
У великој збиљи даљина, у лажи
Што око нас цвета и буја, и одједном
ишчили.

Ако сам бежô, ако сам с видика нестô,
Нешто, под сенкама ноћи, преко свега пада
И, у мистичној јези, лебди понад града,
Што са облаком се диже на бреговити
престо.

Ако сам био, ако си била — то била је снена
Варка, и звук лелујав изнад наших глава,
Измучена мисô од танких нити сплетена.

То била је сумња, од свег што спасава.
Биљка спасоносна што у телу расте,
Заборавом што олиста, лакшим од пера
ласте!

1972.

УСТА ЗЕМЉЕ

(1972)

Оцу Милану и брату Андри, њиховим сенима

1.

Како су мртви пејзажи у којима почивате
И кад их вртови светлости шкропе и квасе
Обиљем небесних ватара: сувим ужареним
летом.

Како се спушта ветар стрмоглав ко птица
На темена ваших глава̄, сраслих с растињем
У галеријама подземним у које сте заувек
залутали.

Краве пасу отровну траву и мучу од бола,
Јер зелена крв то је
И јед што струји влаћем.

Како је сунце опоро док по вама сипа зрелу
прашину
Из својих дубоких вирова,
И магма златна док на вас се слива.

Како су мртви пејзажи у којима почивате,
Док израстају из ваше крви
И наших пресахлих суза!

2.

Кише су даждиле. Снег и ветар оргијали,
Олује и громови, оркани и стихије,
Из којих рађали су се сулуди демони
кошмара,
И гуштери и даждевњаци што давили су се у
глибу и мокрини;
Змије водопада, и акрепи и гује у благишту
Које продирале су до ваших подземних
саркофага.
Таласи, таласи, поводањ и мрави, и ноћне
животиње,
Што рују и трују светове тамне под
покровом хумуса;
Прасак и распадање костију у глини и
загоретини;
Раслојавање трагова и крви и поновни
обрачун са жртвама:
Злочин се истоветио с кашастим ћудима
годишњих мена,
С ћудима киша и олуја, с распадајућим
моћима сунца.

3.

Је ли вам било хладно док садашњост се
Претварала у будућност?

Челичне пчеле су зукале остврљено по
стрелишту.

И то је био последњи стварни глас и звук
У вашем слуху и вашем духу. Је ли глувило
сишло

Намах на вас ко бол од уједа њихових?

Промрзнути пас јутра лајао је и скичао
Машући леденим репом, цвокоћући
гвозденим ребрима,

Режећи разјапљеним чељустима
Из којих је била смртоносна пара.

Лавеж се простирао скочањеним пејзажем.
Лавеж је одзвањао корубом чивитног неба,
Неба ољуштеног од сваког смисла.

Под голим оком здробљеног зимског сунца
Голи сте легли у влажну постељу
Посућу паперјем иња...

Је ли вам намах био хладан кристални сан,
Док равницом мртвом, у тишини,
Зукале су челичне пчеле
И арлаукао огромни, сиви пас јутра?

4.

У сну ми долазите у походе.
У непрозирном ко магле у долинама!
И мракови и трске, и крекет под звездама,
Гребени планина у покрету, таласање трава
И жалосно скичање звери у затишју.

У сну ми долазите у походе.
А ја сам без ичега. И ни речи неимам
Да вам осаму, ћутање заувек осујетим.

Кукурек с пролећа ниче из ваших костију.
Кукурек и црно трње, лишајно дрво,
оштробриди камен,
Посно сунце, златно зрневље...

Земља гневна вам је гробове развргла.
У њеној тами
Клија горка светлост која вас озарава.

Од светлости те се умире и луди
Од светлости те расту ваше сенке
На обзорју.

5.

Гавранови слећу на јајиначке ливаде и
пољане.

Ту се клица смрти
Развенчава од корења.

Јаросно си се и прерано загледао у њу
И ти, оче, млад и снажан,
Под наплавином сад земље и година.

Утопио си своје уморне погледе у подножје
травѝ.

Учиш се болу дубоком као глад,
Дугом ко морија, ко набој у бодљама жица,
Кошмарна чекања и дугоноћни часови
прозивки
У сивим, сивим ходницима од глечери.

Гавранови падају на твоје очи, на твоје
груди,

На руке испружене у празнине видика,
На пландиште на којем сад пасу једино
лептири и мрави
И долећу само тамне птице злих слутњи.

Љут ветар паљевине шири се над пределом
И покушава да збрише твоја буђења,
Твоја поновна дисања
У влатима биља, у петељкама лишћа.

А када димови топлих мена над небом
промину,
Тад хвата ме твој поглед из тамног цвета
И талас твоје косе завијори у црним
Спаљеним житиштима.

Ал уста, уста су пуна песка и земље,
И јагорчевине, и пепела големих ватара и
ломача.

Уста која не могу ништа да ми кажу.
Мени,
Сад старијем од тебе.

7.

Вену јесењи ветрови
Под танким прозрачним небесима.
И вене лишће и трава
Претварајући се у лажно злато:
Један лажни, варави осмејак
На усни облака.

Заћутали сте у гневу. А око мене се чују
само дозивања
И гласни јецаји по дану и по ноћи:

*Кратери устајали из којих бије пробуђена
тама.
Рељеф сурови земље под нестварном
месечином.
Магнетна светлост растиња. Океани и
пустиње
Што пружају се у недоглед.
И куга мрачне зебње која нам је заробила
И срце и мозак.*

Мисао на вас лагано се замрзава.

Мисао на ваш одлазак, на ваше бекство
У непостојање.
У свет оглувелих биљки и минерала.
У разорно трајање невине материје
Која се непрекидно преображава.

Стопала своја утискујем по вама
Што је могуће лакше, што је могуће тише,
Не би ли вас поштедео
Поновних грубих додира.

8.

Раздвојили су ти пепео од костију
И раздали га ветровима,
Брате мој, на чијим плећима и сад видим
Анђела невиности.

Освојио си пределе у којима
Невидљив гроб твој почива.
Расуо си се ко полен
Ваздушном струјом ношен —
И сад пукотином утруђене земље
Расту твоја нерођена деца.

Усправни редови обнажених јасика
И бреза на хоризонту
Причињавају ми се, у сумраку,
Ко поворке младих жена,
Од којих би свака могла
Да ти дарује
По сина и по кћер.

Ослушкујем и слукжтим,
Не би ли им, у мраку,
Ухватио гласове.
Не би ли им прочитао
Несазнатљива лица,
И поруке примио за тебе.

Црни угаљ бола лагано се у мени разгорева.
Ал само шум силазеће ноћи
Допире у слух и вид.
И котрљање нечујних точкова
Великих звезданих кола
Што простор и време
Газе.

9.

Овде је и ваздух пун ваших гласова и
уздаха.

У светлости густој коло духова
И приказа ноћних и дневних
По невидљивим гробовима док корачам,
Приљубљен уз своју сенку.

Немилосна хемија се збива
Под овим етерским сводовима,
Док блештаву јесен лагано смењује
Северно време.

Око мене лебде свиласте нити
Ишчезлих слика, ликови расплинути
У дугим, дугим бдењима;
Облици ваших црта
По динарским гудурама остављени,
Кад сањао сам, стрепео над вама —
И над Србијом.

Коло ваздушних струја и коло мојих
виђења!

Врви под кором земаљском и кором
небесном

Од живота. И врви од смрти
У коју се лагано облачи

Све видљиво и невидљиво.

У мешавини расутих облака и азура,
Погружен, корачам и болно бдим
Да вам и ваздух не повредим,
Ваздух препун ваших гласова и ваших
уздаха,
И непристајања.

10.

Са сенкама неба и земље се истоветите.

Са хиљадама других сенки
У заједници мртвих.

Запад се спаја са истоком на месту где сте
легли,
Север са југом где годишња доба стално
чинодејствују
Звонима својим погребним.

Брујање њихово са сунца ходом се смењује.

Из могила ваших планина би израсла,
Шума избила, дубоко у вама укореењена,
И извори
Из ваше крви прокључали...

Реквијем за вас и вашу сабраћу у тами
Под овим празним небом, над овом
смоластом глином!

Реквијем за оне који ничице пољубише
Усну скорелу
Наше опустеле матере!

Реквијем и за нашу мајку, које више нема,
Чије су прегореле сузе прегршти звезда
По вашим разбацаним гробовима!

Реквијем,
Док са сенкама неба и земље се истоветите,
Горком светлошћу озарени заувек
У сурој и суровој заједници мртвих!

1970.

ИЗ ШПАНСКОГ ЦИКЛУСА (1973)

АНДАЛУЗИЈА

Између мора и неба — маслињаци. Ветар и
ковано сребро.
Пламиња зрневље лета и љуља се, шири
густи видик.
На ивици поља бело дрво и бело, лелујно,
људско ребро,
Што у лоркински нас пребаци занос. Птице
крик.

Између плавети и тврдог света — оштри
обрис бивших сећања.
На сувим, пешчаним стазама прозвучало
Време.
Стопе песника збрисане су, стас у могиле
утања,
И само глас, далек, траје — и трају слике
неме.

Осећам: зари се Андалузија. Из земље буја
јако свитање.
И ко да расте одзвук из гроба, и лишћа,
корења, јетког биља.
Хитнута Реч плови облаком и јутру иде у
сретање.

Гитара удара у дно света. Пени се обала
брсног обиља.
И брсне усне снемоглих трава̂, где зрикавци
снују,

Пожудно пију понорне гласове — што
многогласјем се чују.

1982.

ТОЛЕДО

[illegible]

Из орловских крила ко да је испуштен, и
свинут, и бачен.
Мрачним тврђавским очима свет одмерава, и
пркоси.
Из витких звоника буку звоњаве у даљ
проноси.
Град ко громада, стиснут међ брда, из тла
избачен!

Векови легли му на лице, у мирис, у глас и
покрет.
Маховина дана по порама му се шири, и све
покрива:
И закон људски, и злочин над човеком, у
поколења проклет.

Ветар му врх чела свија бору, што мисао
скрива
На једно доба прошло, и на бели, златни дан
што спаја

Слутњу и моћ у плетеницу ткану — од
чистог блеска и сјаја!

1982.

ЛА МАНЧА

Земља црвена и мрка, и хумови и чкаљ блед,
Ал нигде ни Витеза Тужног, ни ветрењаче.
Омама се спушта с висина пламних, и сунце
жари јаче:
У хладу старе смокве њаче магарац сед.

Дише ширина, а на окрајку посне њивице
Санчо Панса стоји и броји на прсте, ред по
ред,
Суве опале воћке. Крај њега мото́ра след
Силан подиже прах, и скрива стазу украј
живице.

Каква је мочвара живот постô, досадан ко
мува!
Једнолико се ређају дани, ноћи, сати —
У трци за послом, за хлебом, и свакојаком
робом.

Уместо подвига — у кесу се ситниш сакупља
и чува.
Уместо Даме — сада се уличарка плочником
клати
И петом чикове гаси над Витежевим гробом!

1982.

ПОХАРА

Ко дубоко копа, ископаће можда златник.
Или ће му рука, или нога нечија запасти.
Можда лобања. Али, и негве, сужањски
овратник,
Мртвачка туга прелепе ће му снове
покрасти.

Похара ће бити голема. Јер, у дну мозга
Слике ће стално притицати, пуне
фантазмагорије.
И залуд глас славуја, песма коса, цвркут
дрозда,
У сећањима одјекиваће кораци тамне
Морије.

Па ипак: расту свуда весела деца, крилата,
Оре се повици и песме што радосно лебде
над гробом.
А гроб је заборав. Јер туга сваком није дата.

Но и да јесте — шта би предат тузи човек са
собом?
Ово је време нових похода, нових покоља, и
разврата:
Свако је осуђен да живи са својим добом!

1982.

ВРАЧАРИ И ВРАЧАРЕ

Урокљиво време, урокљив дан, и урокљиве
слике,

Што ко да у сенке тону предела без неких
јасних станица.

Врачи и врачаре, и друге чудне прилике,
Нечујно ходе стазама простора без граница.

Пршти угљевље на обалама воде, у чергама.
Царство сневача и играча, и голуждрава
деца.

Вије се дим ватара и пишти лонац на
веригама;

Над приземљушом, уз зуј вретена, устаје
сенка Месеца.

Над Гранадом силази ноћ, пузећим, тихим
кроком,

И, заједно са њом, дрхтај кристални жица;
Жуборави звуци, што ко да лебде под
свевидећим оком

Богова невидљивих у крошњама, у гнездима
птица.

Богова што, у кругу Алхамбре, у ритму
крећу жестоком,
Да сав град закриле — до домова најмањих
улица!

1982.

ФЛАМЕНКО

Светлосна земља, и раскош предела, и тихих
и гласних.

Где ветар и песак играју свој танац
вртложни.

Где луда нарав све мрви и дроби, уз
пијанство страсних;

И весела жалопојка што, из таме крви,
извија свој плач набожни.

Широк удар жица. Тај амалгам и мелем за
рану најдубљу.

Змијаво палацање ведрих руку, извијање
моћних бедара,

У ритму фламенка, кад тела се преобразе
у пламну зубљу,

У луч што букти, или сјаји — ко бисерје
из тамних недара.

Водопади покрета и звука. Уз кликтави
топот и штропот

Јаких ногу. Ко коњица кад крене у долину.

Ко вал кад на обалу насрне — или из
кладенца крене сопот.

Или крв кад у арени лопи, или на злочин
кад замирише.
Јер, све је овде позив на мрење: и
злочинство кад испише
Свој кобни лук, и пастири кад, с погинулим
другаром, крену низ планину.

1982.

ЧЕТИРИ СОНЕТА О ГОЈИ

Кућа глувог

Кућа глувог звучала је гласовима нечујним
За свако обично ухо што не осећа разлике.
Ветар са Гвадараме, у ноћима снежним,
ољујним —
С мирисом оскоруша — доносио чудне
слике.

Грло запаљено од горчине, ум сав посукнуо,
у пени.

И бистра мисао што тоне на дно
сновидности.

Надстварне приказе и духови, вампири и
наказе, израсле у сени

Невидљивих, унутарњих експлозија маште,
— без вере у Провидности.

Више није то била Гола Маха, нит дворкиње
у свили,

Нити палета што сјаји, или тек у потаји
грца.

Био је то мајмун што црта магарца; црне
мачке, и летећи мишеви су били.

Страшила изникла из грања; голема
стрелања; вешања; мртвац до мрца.
Душа се тресла у грозницама, кад излétали
су, ко рептили,
Призори страха и грозе, у којима се човек,
немоћно, копрца!

1982.

АРАГОН

[illegible]

И на јави, и у сну, сјао увек Арагон и
сарагоски трошни дом.
Родни пустињски крајолик чинио се често
као врата раја:
Бежећи од прогона у његово окриље, знао је
да једино смрт спаја
Несрећну, подељену Шпанију, кад крене
метежа лом.

У немоћи моћан, у слабости снажан, у
отпору непобедив,
Упијао је све око себе и помно слагао мозаик
страве;
У бакрорезе окивао живот живи; људску
патњу, вапаје и крике.

Глух, у осами свог дома, он је духом чуо све
узвике
О слободи. И знао да је свему цена тек глас
посмртне славе,
А да је слободан човек, у неслободи, увек
због нечега крив.

1982.

МАТАДОР

Избегав на југ француске земље, тражио је и
тамо сјај
Мадрида, његову драж без премца, и куцање
срца исто.
Свуд уоколо осећао вреву арене, и видео мач
кад би заблистô,
И громадно посртање бичје; одјек труба:
почетак игре и крај.

Отицало је пролеће, ветар низ море облаке
довлачио
У пространо небо Бордоа. Уз пријатеље, вино
и разговор
Куцкао је, на камену, шпанску повест,
свој гневни приговор
На безакоње; жестоко ударао свој жиг,
и Зло означио.

Није дочекао године Тицијана, као што је
обећао сину, и нама.
Играо се ватром и опасностима као деца
пиљцима и јабукама.
А снагу црпао у метежима улица, са извора
чистог.

Стари матадор (а он је то био) увек је чврсто
стајао на мети.

И као да једно једино питање оста, кад виде
да смрт у сусрет лети:

Зар заиста је живот — само понављање
истог?!

1982.

ЦРНИ БИК

Што се времена више мењају — све исто.
Камен је камен, дрво је дрво, а лист је лист.
И човек је оно на шта је, у свом веку,
пристô:
Све познате призоре одавно је већ Гојин
ухватио кист.

У тим цртама и линијама, и у боји, очи
траже
Дубину осуде, ватру мржње и милост
сажаљења.
Изгледа да су сва привиђења опет оживела,
и да нема страже,
Сем страже духа и лепоте, за одбрану од
искушења.

Она се рађају, или оживе, ко из ничег, из
увек истих знака.
Прво се дух покопа, а потом тело свлада.
Црни бик тад разори преграде — и улети у
публику!

Тако разуларене силе нагрну иза кулиса, из
мрака.
Поремећени мир избаце из равновесја, из
склада,
Па Зло крене у свој поход — и цео свет
претвори у мрачну слику!

1982.

ПСАЛМИ ПО СИНУ

(1974)

ПСАЛМИ ПО СИНУ

1.

Врти се још једно пролеће на завојима неба
Низ невид видика, низ долину што нагло
стиже

До твог олисталог, нестишаног гроба

Врти се недужан ваздух, мирисан и благ
Опијена сунцем, пробија сенка зеленило
И продире опет, одасвуд, живот млад

У двориштима, около, врева и судар узвика
Гласови пробијају прозирне опне доба
И расте, пени се ехо одлуталог сећања

Вечност је цела легла између нас
Између тебе и мене, мајко, и оног часа
Када си ми, последњи пут, бискала косе на
глави

Пролеће је туга, пролеће је умор и несрећа
За све оне чије се душе љуште у ожиљцима
Од удара ратова, ненависти и злих недаћа

2.

Вечност што између нас је сада —
То живиш сад давне дане и младе бриге:
Гледам те, равну сенци, ко штене слепо
Кад саплитах те, загрцнут смехом и плачем

Друмом царским завичаја, без мужева
наших, белим
Пролазиле су с краја на крај колоне
освајача:
На боју различка у потесима и ливађу одећа
им је
Подсећала, док тресли се на тешким карама

У кафани дединој цупкали ме на коленима
Расплакани Чеси, Словаци мислећ на своју
децу:
Притиснути даљином, далеком сенком дома,
предели Мораве
Изгледали им на Влтаву, на пејсаж можда
Моравске Остраве

Ородило се све смрћу рововском, оскућем и
страхом
Слутњом, сном немаштине, полутанством
дана и ноћи:
Спуштено време као сач на усијано обзорје
Уроњено у прашину и жар, и далеке
канонаде

Од очаја, од зебње, од панике гњурах главу
У твоје наручје, и какво поднебесје, какав
штит нађох
За сва олујања, за све потресе света
сушичавог,
Какав заклон, и какав затон у коме посвоји
ме мир!

3.

Старци, жене, деца. Реквизиције. Урлање на
туђем језику
И авион двокрилац тик изнад дедовске куће
Страшило што још увек израња из страве
дечјег сна:
То је оквир, ужарена слика што зри
У спасоносномнесећању

Толика понижења, увреде и похаре
Што само Србија их издржати зна!
Тад не знађах, али сад јасно је, као
отпочетка,
Да злом удесу избећи не умемо
И да нас вечно прати исти усуд наш!

Само твоје руке, уморне и строге, руке са
икона
Те руке спаса и казне, те руке рада, мајко
Са којих, заједно, сунце и месец облескују
сном
На тврдом узглављу, на којем
Плашила се моја глава

Само оне, само те руке
И данас заљуљају ме
У лековит, светао, дечји
Нespoмен

4.

У твоју очевину ходисмо васцели пут глади
Да утулимо дан, да потражимо заклон,
уточиште

Од људске руке, и оних што име им
туђинско поста драго,
Јер скрајнута, ванпутна, родна ти би кућа

Ах, богати, златни сељачки доме, доброто
сурова!

Колико пута, са сузом у грлу, уз подсмех
деце ујакове

Застаде ми залогај проје, ил гутљај топла
млека,

Јер, ето “цревари” — господа на твоју со
И твој дођоше хлеб

Барјаци црни, сахране, подушја, окупације
тмурни празници

Кад умирало се од пошаст и глади, и на
војиштима.

Кад невиделица нас застре, небеса затвори

Кад Србија зави се сва у боју ноћи

И ноћ кад овлада њом

У ноћи тој нарицања, и јадиковки, и плача

И бедних поскурица, и кољива, и тамјана, и
крстача

У ноћи тој, без снова и без видела, смрт
сретох сучелице
Да више никад не заборавим лик јој, и сенку
И мрачни глас

5.

Шта ноћ, шта мрак, шта помрчина густа
Шта бол, шта смрт, шта села и поља пуста

Шта сунца сенка, шта зов, шта месеца и
звежђа авет
Шта страх, шта глад, шта смркнута, умрла
плавет

Шта хајке, шта лов, шта дивљи крици, и
трепет
Шта лешеви, шта ране, шта ветра бруј, и
клепет

Шта дозивке, шта прозивке, шта глухи
добоши, трубе
Шта вика, шта дрека, шта кундаци у груди,
у зубе

Шта дажд, шта мраз, шта дом, и пламен
звона
Шта гроб, шта роб, шта клетве, и псовке са
амвона

Шта ратишта, шта стратишта, шта вешање о
голо грање
Шта ровови, шта кровови, шта киша
канонаде, у раздање

Шта рат, шта брат, шта Шумадинац, шта
пали, шта топа
Шта Бугари, шта Швабе, шта затресла се,
шта сва, шта Европа

Шта шарене гајде, шта с манистрама, шта
низане, шта тртови
Шта гоље, шта газде, шта лиферанти, шта
лопови

У небесима, олујом муњена, орљава вечна
крајолик нам каља:
Србија у невољама, у неслогама, од искони у
крви својој се ваља

6.

За брдима, за виногорјем, за моравским
обалама
Зађе детињство рано. Прохуја у галопу ко
дивљи коњ
Мутно доба ратно, оставив плесан, и буђ, и
чађ

Прашину овешталих жутих успомена

Дођоше победници ранама, глађу, љутим
невољама
Побеђени. И осташе тако до у судњи дан
Проређена Србија гордељиво певала је
Још једно Косово, још једну победу, што би
јој пораз,

Још једну газиместанску
Још један преварни сан

У школи срицах десетерце звонке
Од тога и сад срце закаснело туче
Прокапљује одасвуд тугом и тајним
Тамјаном чудним лудог усхићења

Окађена земља пушила се, још врућа
Од ослепелих мртваца што непобусани
Без белега

Легоше у бразду, падоше у бусење влажно
Пашњака барних, гора стеновитих

Са прага куће, на звонце школе, твоја

опомена

Неписмена моја, велика мајко,

Одлучна да, новорођено штене слепо,

За плотом живота не докончам дане

7.

Године киклопске, године урвине, мрачног
сјаја
Капање над послом, грбљење над домом,
суза у оку
И дим, дим брига, трпње, и страх стални о
боку
Страх потајни, полицајни, страх нејасни, и
без краја

8.

Ко би знао, кад ноћ падне морна, кад свет
застре тмина
Шта је срце мајке слутило за доба, патећи за
сина

Ко би знао, кад дан зачет дозре, и кад умре
тама
Шта је душа мајке чезнула у тајни, дрхтава,
и сама

Ко би знао, кад локот зазвечи, кад Главњаче
засени нас сена
Шта је мисо мајке, о чем снатила је, тада,
брижна жена

Ко би знао, кад освану војна, кад дом покри
тмина
Шта је срце мајке слутило за доба, патећи за
сина

9.

Бањица је једно омање брдо
Тачније: Бањица је блага падина брдâ
шумадијских
Плавих и зелених
Над њом сунце стоји окомито у подне
Нарочито кад су трке виловитих коња
прашне
Ил кад су параде војне
Уз добоше, трубе, и јак корак
Бањица је поље зелено
Бањица је део Београда
Једна тачка града
Шеталиште каткад
Љубавни кут
Бањица је логор мога оца, мога брата
И моје мајке
На ледном бетону, у глади, у жицама
Зими и лети, и с пролећа и с јесени
Две зиме и два лета, два пролећа и две
јесени
Довољно: да уништи сваки живот, сваку
наду
Довољно: да поткопа свако здравље, сваку
снагу
Бањица је бесплатно ратно боравиште
У режији Гестапоа и Специјалне полиције
Бањица је моја маћеха
И маћеха моје сестре и моје браће

Бањица остаје заувек у мом памћењу:
Она је опако нарушила и слух и вид и срце
моје мајке

Остало су урадили људи
Пре, за време, и после рата

10.

Залуд нежност, залуд пажња, залуд зла вест,
скрита:
У ноћ твога слуха кобно стиже, без сјаја, без
штита

Сад призивам, залуд, сва имена твоје
слична, драга
Ветрови их носе на крилима птица, у Нигде,
без трага

Именујем, залуд, јелике и јеле у срцу зле
шуме
На рожју их носе сви јелени горја: траг
увире у ме

Преписујем време у Реч што једино твојим
зрачи ликом
Али реч-убицу залуд машта тражи: поникла
је ником

22. марта 1973.

Пет година од смрти моје мајке

Слапови звукова са сводова вештачких
небеса

Звучни ехо који се изнова у торањ враћа
Вештачки цветови што издишу из себе
божанства мирисна

Дирке ваздуха засићеног тамјаном,
сунчаном ватром

У Перуђи једног недељног јутрења

Кад висока грозница је

Кад дрхтавица

Затресла тешки простор

Огромне изврнуте ајкуле извучене на суво

Невидљиви њихови језици

И главе надоле опуштене

Испуштају дах древности, утишане узвике

Радости недељиве од туге

Очаја продуженог у нади

Под прстима руку, под стопалима ногу

У уху затвореном за метеж, у гнезду

крилатом

Бахове фигуре разарају тишину

Ударају у вечне баријере

Гранају се у спиралама и пљуште

Пљуште певајућим млазом

Око нашег изгнанства

Кишо нестварна, грмљавино хучна

Пошкропи овај свет лудости и беса

Угаси ватру нетрпљења и мржње

Што пламти једнолико
Над несмиренима

Кишо у хекатомбама људским многогласна,
Сапери с душа наших замрачених
Сву прљавштину крви и ратова

1973.

ПОНОЋНИ МОНОЛОГ

Гласови, дозиви. Одјеци што с брдâ стижу,
Кукурикање тек олисталог дрвећа,
Поноћно мутно доба.

Зрење наваљено души,
Ледени ноћник што гробља облеће,
И не почива.

Где ли су они што немају крова над главом?
Они чији кров прогоре звезда са гола неба,
А продужи јама под знамењем смрти?

Они што, уровљени
Телима подигоше земљу.

1973.

БОЛОВИ

барасле у хумусу поново озлеђују

земљу

памнењу

1990

На светлости михољској све ствари постају
провидне
И лажно злато овог доба крвљу прокапљује:
Густа и румено-јарка продире у кости и
пепео

Чини се да поново убијају ваша тела и ваш
дух

1973.

ТРИПТИХОН

(1977)

ТРИПТИХОН

1.

Грунуле су из ноћи силе ноћне. Гротла тамна
Отворила су чељуст и сад зјапе огромне
Јаме. У њих дрвеће и биље тоне, куће
скромне
Сељачке. Тоне предео сав. Хучи претња
непојамна.

Грунуле су из ноћи силе вражје да човека
слуде.
И у понор га баце земље. Небо се од силних
вóдâ слама,
И пишти, уздише, стење окућница; поноћна
тама
Захвата поља и равни, стоку узверену, и
људе.

Напасти стижу из дубина, из лежишта брдâ
тајних.
Из извора прадавних, у којима зли дух
почива:
Виш Србије утрнуо је диск пламни, ишчезô
облик му сјајни.

Претпотопска тама влада. И чађава киша се
слива
На лица опора и руке тврде, на опустеле
сељачке душе,
Док леден се простор надима, и ветар, леден,
пуше.

Или ћеш, обесхрабрена, смалаксала,
препуштена времена струји,
Ишчезнути међу брдима и народима, и, у
последњој олуји,
Апокалиптичком силом разнета, у себе
утонути, до дна?!

3.

Прени се! Око тебе море народа хучи.
Само дављеници за помоћ туђу запомажу.
Разбери се, у себи, и пламен свој дигни ко
стражу
Наспрам слабости сваке. Страх свој помно
изучи!

Прени се! Око тебе сабласти стоје старе.
Само слаби потомци за помоћ духове
призивају.
Прикупи се, и, на зов из давнина, нек се
одазивају
Снаге нове, јаке. Сабери све своје изворе и
даре!

Прени се! Корење стабала рачва се само у
дубини,
Разбокорене шуме, и под снегом, пролећем
се диме,
Док широки дахови земље лебде, слободно, у
висини!

Прени се! На кори сваке стопе урежи своје
име,
Да незаборав и пропаст тобом не овлада;
Сети се смрти многих, ал живот нек
надвлада!

1977.

ТРИДЕСЕТ И ТРИ СОНЕТА (1981)

*Пријатељима Тањи и Јовану Рашковићу,
с дубоком оданошћу*

пролог

Куд пут тај ме води? Знам: у тмину.
На крају лимб, и вода, и ко да чује се ћук.
Сува зуји грана на ветру, и његов хук
Ко да се спушта у до, ил пење уз планину.

Куд спушта та се стаза? Знам: у голи мир.
На обзорју тамном чун титра и игра.
Талас га одвлачи у круг, па лети ко чигра:
Ево, тек што га не поклопи и не увуче у вир.

С чакљом у руци, Харон усмерава прамац
У правце њему знане, и само њему видне.
Спушта се тмурно вече на свет и на чамац.

Мрак и олуја. Тек начас сине и муња бридне.
Па све се опет склопи, од ударца до ударца
Весала и воде — под руком дурашног старца.

memento mori

1.

И преко сенки ванземних струји за нас неки
смисао,
И накнадне снаге има ишчезла чулност
битка.
И на гробљу расте млада трава, и опој
давног ужитка
Душу нам каткад плоди; зачиња свежу
мисао.

Memento mori! Како се споне страхом вежу
И ужасом и стравом слаби дух онеспокојава.
На границама светова, где веза нека чудна
спава,
Замке јаке зебње још јаче нам чула
суспрежу.

Memento mori! лепа је опомена за умне и
јаке.
Ал опомена само, не и једини разлог пред
пут у небиће.
Сагледати свој понор и муку своју, дубину
своје раке,

У коју тону и последње тајне, и сва открића
Што ум их зајми телу, наспрам немоћи
сваке, —
Умности победа то је и опојно земно пиће.

2.

Један је живот. Ал једна треба да и смрт ти
буде.

Јеси ли се причестио водом бистром при
рођењу?

Да л ти је истина воде била у свакој мисли,
хтењу?

Знаш ли у који свет си пао, у какве легао,
опоре, груде?

Један је циљ. Ал и средства једна треба да
ти буду.

Јеси ли икад схватио који је смисао чистом
борењу?

Да л јасно ти је да говорио си облацима,
ваздуху, стењу?

Знаш ли да ће те, усправног тако,
прогласити за луду?

Па нек се врши све по реду, кад ионако све
је на зло пошло!

Ко крив је што пеливанске не хте да
навучеш хаље?

И ко крив је што закрилише ти дан, и време
садашње, и прошло?

Зато је најбоље остати сâм. Бити сâм пред
тајном
Преласка у распоред корења и биља што
знаке ти шаље,
Дубинске знаке боравка у једином свету
трајном!

4.

Дође дан и дође ноћ. И све свеједно буде.
И дође време кад сви се разлози, у нама,
своде.

И намах се слутње јаве, и сећања се роде,
Горак плод на стаблу живота, за умне и за
луде.

Дође час и дође трен: ко да све је јасно. Ум
клоне.

И дође време кад застор на позорју се
спусти.

И намах се сумња јави, и дух јој се
препусти;

Слаб ил јак дух, свеједно: у њу страсно
утоне.

Сумња та спасоносан и лековит је судбински
знак.

Води у расветљења, у озон, надстварни зрак.
И све је ко кад, из камена, крене вода.

Ни снегови негдашњи нису више разлог јак
За млада искушења, за сузе и ране. И чак
Мелемну не пружају снагу. Њена замена је
— слобода.

5.

Између ветра и цвркута, између лепрша и
крила,
Између сунца и таме, вечерњег блеска и
јутарњег цика,
У глади за свесвим, ситости болом што из
крика
Извлачи наук за месо нам и кости: ту крај је
свих сила.

Дође крај тај ненадно, ко кад облак одједном
свије
Своје гнездо на попришту плавом. Ил
дневног ока
Јасност кад прелије врхунце. Ил тишина
кад дубока
Дубравом и долем овлада. Ил звоно кад ноћи
бије.

Спреман јеси ли, или неспреман, пут ти је
дуг.
Распреми ствари, али и душу; баци поглед
на шуму, луг:
Последњи биће ти, ко и мисао, разумска,
брзог века.

У погледу остаће, за тренут, само трак, мали,
сјајни,
Остатак вида, последњи дрхтај у светлосној
тајни.
А у слуху тек уздах, или издах, — спокој без
шума и без звука.

7.

Призори, облици — сликом, опипом и
звучком
Вековима, годинама скупљено на дну ума, —
Све пребрисаће, у трену, пролазности гума,
Све нестаће, отето биће; однето, ко руком.

Сва сећања, туге и жеље, под ширним луком
Ових небеса, крај ове стазе, овог пута и
друма, —
Све остаће, за нама, ко празна, гола сума,
Збир несрећа у глади за блеском муња,
светлосним хуком.

И сва прошлост, заноси, све наше замисли,
Веровања негдашња — биће одјек посрнуле
идеје:
То зима нашег живота стоји ко крстореди
покисли.

Крстореди, ил сломљени путокази над
којима ветар веје
По људима и стварима, по душама у којима
се стисли
Остаци велике буне, што греје, греје. Греје.

Или да пред празнином привидног сјаја
падамо нице?
Зар да нам дело и подвиг прекрију чамове
даске
Чамових начела, труле похвале ил покуде; и
разне трице?!

9.

Наше су муке — беда овог света,
Што мркне без звука у ноћи.
Док кисну васмир и негдање моћи,
И док безумно мисо једна лѣта

У тишину без сна, и без крета,
У плодну пустош из које ће доћи
Можда нова нада; а можда ће проћи
И та болест века као мирис цвета.

У људској збрци нико с поуздањем
Смртност не сагледа и још не измери
Закон њеног следа, њено мутно ткање.

Тек: са празног зида сенка се исцери
Бившег неког доба, да ослика стање:
Приклањање трајно провереној вери!

10.

Душа је пламен у паучини тела,
Сужањ-птица што хтела би да размахне
крилом.

Пригушени лепет, спрегнут тајном силом,
Шум без шума, глас замрлог врела.

Но и човек је, тако, усред света бела,
Птица у крлетци, у чуду небилком,
Отрован и сапет; ко заточен свилом
Светлости и мрака, вриском и опелом.

И где лети она? Дал, ко тело, прах је?
Небилицом неком поклоњена смрти?
Изнад свију ствари то што лебди — страх је.

А мочварна туга — све што човек прти
На плећима својим. Али, леша дах је
Оно што нас леди. Путеви су стрти.

11.

Искуство не мисли. Све док може свакојако
бити

Потомци не виде претке ни на слици.

Лаж је повесница, и лажне су приче о
правици

За човека. Само су лешеви истинити.

Човек остаде у пољу. Тежак сан ће му тамо
покрити

Видик, и удове, и лик. Глас остати у птици.

И све постаће привид. А ране, и болови, и
дивљи крици

Утонуће у предања. Ал, лешеви су истинити.

И само они, и нико више. Призори о њима
Извиру из саме земље. Пuteви до њих увиру
у ледине;

У шуме; у трагове у хумусу; у камену; у
кречњацима.

И сад, у стењу, тек слика се њихова понекад
стине

У неке друге облике. А права реч о свему, и
свима

Ко да још у мрамору живи. Јер, гробља су
наслеђе домовине.

12.

Шта нам вреди бити велики и моћни,
Ил у пустом страху проводити дане?
Свеједно ће проћи гробљем ветар ноћни
И лишће падати са ледене гране.

Шта нам вреди бити охоли и силни,
Ил у глупој ћутњи заковати усне?
Свеједно ће век нам свити барјак свилни,
И посмртна мржња да стражи, и гусне.

Живот што нам оста — нове замке спрема.
Ал ту где смо сада замене нам нема:
Путу нашем већ је описна век-круг.

И шта вреди мисо која смисла тражи
У врењу, у лому! Док на мртвој стражи
Сневаш боље доба, твоје дане заорава плуг.

13.

Празнина. Да л све је празно што је празно?
Ил дрво неко ил ветар ходи по месечини?
Ил причине то су лутајућих душа, у ведрини
Ил тмуши невида; ил привид тела,
човече-казно?

Смутње и слутње, све што поноћ не смири,
не дотке
У висинама се распето, само, распе и слуги.
Да л несвест су гладна и ти последњи
минути;
Ил материја и дух нису грађа за нове потке?

Прелаз из стања у стање, у камен, у дуб, у
прах,
Да л коначни су, ил свевременошћу снују у
клици?
Шта значе ишчезнућа и обнављања у исти
мах?

На обале нове да л доплове, ношени
ветринама, у паници,
Зрневља плодови; ил све нестаје, уз лом и
крах?
Ил само празни простори зијају, и ватрени
букте језици?

14.

Земља добра, предели у роси,
Маглом и кишом умивени,
С телима ће нашим бити сливени
У лишћу дана које време носи.

Чуће се, ван нас, како сатови ромоне
У неизбежној мени разних доба.
Јер, копривиште израшће поврх гроба,
А нова јутра ће, крепко, да звоне.

Ал јутро наше је у другом дану,
У прошлости остало, и истекло.
И памћење о њему стало, поклекло.

Зар ико о том јутру ишта зна?
Зар ичија мисао може облик да му да?
У чељуст Вечности ко кап кану.

15.

Неко ко јој је сагледао сва лица,
Зар страхом ће зле слутње да отера?
И да л ишта значи вера ил не-вера?
Ил у прелазу из облика у облик ниче клица

Бола ил небола? И да л разум нешто значи?
Ил мир потпун у души, свесна равнотежа?
Ко ће саставити све нити, знати где је врежа,
Где ослонац снаге из које сигурност зрачи?

Умрети а не умирати — то је људски сан.
Мирно ући у ноћ, и улили је у немирни дан;
Избећи расуло бића, и недостојан пад.

Не нестати ко живинче што не може да зна
Шта је, и где је — нада је једина, сва.
Ал, одакле нам може доћи та небеска мана,
и тај склад!?

16.

Светлост и мрак. Песников предсмртни
вапај —
Да светлости је више — шта нам говори?
Да л може у општој ноћи црни сјај да се
створи,
Или ни њега нема, па све покрива безбојна,
мртва капа?

Само мртви носе у себи ту тајну.
Али, кад сва чула утрну, шта са нама тад
бива?
Растворена у земљи, да л нова светлост не
снива
Можда тад свој дан, уљуљан дан у пустош
бескрајну?

Јер: дође вечна ноћ, и би ноћни дан! Они што
са неотвореним
Очима, и руку скрштених, кретоше стазама
разореним
На свој последњи пут — зар не прелазе у
минерале?

Зар из хумуса не буја нови живот, и нова
трава?

Зар у гробовима не леже нове клице, и нова
снага не спава?

И зар укрштаји стални нове ватре на пале?!

17.

Срасти с дубином, закопати у јаму тело
Ништа је, ништа што прст може да дирне.
Али, шта испод површи остаје мирне,
Шта кад дух се покопа, и помркне чело?

Где свест се смешта? Сила духовна
Да л раствара се у страшно Ништа?
Шта збива се понад празног попршта,
Да л оку је скривена моћ невидовна?

Зар и дух одлази у пепео? Над водама да л
Лебди, и над земљом, ко старозаветни?
Мисао људска зар гине, и дар изузетни?

Цвета ли из гробишта само коров, а жал
Покрива ли празнину? Ил закон покретни
Што хемијом влада оживљава и сам кал?

18.

Отети прегршт сјаја и део, још, љубави, —
То плод је неузбрани, и једини остатак.
Док зрела опада јесен и зимни век нам
кратак
Последњу свестлост даје: на срце не
заборави!

Отети прегршт дана и ноћи, и део златног
зрња
Што из земље израста, и под сунцем се
пружа.
Удисати рађање дана, и светлу росу ружа,
Ту крепкост опоја, спој зрелог плама и трња.

То једини је остатак. Ал ни то све није:
Стати под ивицу неба и гледати шта облак
крије —
Кад крене до на крај света, у свој лебдећи
поход!

У малом велико лежи, и у свем што расте и
цвета;
У озарењу детињства, у игри лудих
преокрета;
У блеску сећања које, и у тами, нађе свој
проход!

19.

Шта остаје иза нашег живота и наше смрти?
Да л само празне скрштене руке?
Хоће л се сваки траг за нама стрти
И све отићи у маглу, у дим, у звуке?

Али, магла, и дим, и звуци постоје
У потомцима којих има, — или их нема.
Кад они и њихова сећања угасну, сведок тад
ко је,
Сем нашег дела, пред оним што будућност
спрема?

Па јесмо ли били на месту, и маске,
привиђења
Загледали право у лице, и путем искушења
Кренули дрско, ко распамећени?

У воде мртве не утоне ко, рад растерећења,
Крене дубоко, из мрака, у васкрсења.
Зар увек Идеал проносе поремећени?

20.

Празнина што често притиска у грудима,
Ледени зној што чело роси и облива,
И ноћна мора и језа, што с несаницом се
слива
Из мрачних дубина: страх то је међ људима.

Пустош духовна, и душевна, из незнани.
Напасти што одасвуд стижу и извиру.
И осећања смутна што у чула надиру
И све плаве до грла, до поврх главе, до
бездани.

Зебња је то смртна без трага озарења,
Без вере у наду, у расветљења;
Чудан спој очаја и сете за прошлим.

Долази она из пустих душа, из неслободе, и
нехтења;
Ко болест се шири без краја и резрешења;
И, одједном, у њу тонемо ко — у водама
надошлим!

21.

Шта је тело разложено у грумену земље,
И какав усуд, тада, још лебди над њим?
Оне руке, оне очи, и усне што у љубавним
Грчевима изгарале су, зар од камена да су
немље?

Гробови на земљи, утабани и затрављени,
зар да су
Ђубриво само за нове биљке, траве и
растиње?
Сила духовна зар нас, из њих, не креће и не
распиње
Наше груди? Зар све се у голи прах расу?!

Речи наше, заклињања на верност, на част и
образ,
Зар у ветар ће отићи, потонути у пустолине?
Зар ни сенка им неће остати, ни њен блед
одраз?

Знакови крај путева, заорани ровови и
долине,
Сва поља битака, где осташе наше победе, ил
наш сраз,
Зар само су белези за пролазнике, без звука
и дубине?!

22.

Лагани одлазак у тихост. Или грома удар.
Излазак и улазак без мучног успињања, и
лет.

Ко сјајна метеорска змија, ко из сна свет.
Ил ко кад муња и облак крену у судар.

Лепршав издиг и пролаз, ил кратак, брз
прасак.

Уздах и издах без трпљења, ко кад угасне
жар.

Ко лахор кад намрешка талас, ил тетреба
пар

Кад суне у грч љубави, и сав живот је часак.

У свемир свој поћи као у шетњу, миран и
ведар,

И примити прелаз у Ништину као дар
штедар,

Као излажење из неслободе.

Збацити узе и негве, и проклете споне
Што стежу дух и тело. Па све нек потоне
У Харонове мрачне воде!

23.

Преображај кад настане, и кад од нас све
иструне,
Да л иструнуће и подвизи наши, и наше
бриге?
Шта ће значити и победе бивше, и наше
књиге?
Хоће ли дан будући све данашње да
прокуне?

Која озарења поколење наше новоме
оставља?
И шта ћемо с подлошћу нашом, и нашим
лажима?
Хоће ли на издајство, које нам груди
изажима,
Заборав пасти — ил се опора пресуда већ
справља?

Кад кренемо у безречје — чија истина
остаје?
И како се у немоћ стиже, и како нем
постаје?
Зар Реч не би прва, из које плодови ума се
заре?

Мисао, дух, истина — хоће ли да нас
надживе?
Да л могуће је да све утонуће у лажи сиве
Оних што светом тако моћно господаре?!

24.

Пријатељство (којих је тако мало
дуговерних), —
Најчистија љубав што срце људско зна да
роди —
Зар и оно остаће само одјек, глас који да
оплоди
Не може празну тишину, већ гине у
мраковима несамерним?

Човек без пријатеља, шта је? Зар ће, у
једном маху,
Духовна сродност која се ничим не мери,
Постојаност у невољи, коју ни зло не
помери, —
У камену и бусењу нестати, у последњем
даху?

Све наше љубави, ко и живот, у сету и
успомене прелазе.
Од њих остаје једино одсјај чим их дани и
године згазе,
И само издајство значи прави заврштетак.

Издаја је порок у срцу и уму, води у
 бездушје,
Раставара и дух и ћуд, множи мржњу, ил
 равнодушје.
То што преиначава нас — сваком је злу
 зачетак.

25.

Ишчезнуће заувек мале радости, лаке, и
плахе,
И маховина времена, и мртвила, пашће на
све.

Извори задовољства усахнуће, и у
предсмртне уздахе
Утонуће наша тела, и као да ништа није
било пре.

Свет тај нам остаје у тами, у којој све је
невидно.

Машта је нејака да га одслика, и сваки
видик је мрачан, и сив.

Прах заборава веје по свему, и све што је
било мрско, и стидно,

Тежину неће имати — кад више не будеш
жив.

Ко лист на ветру човек је, и кад је усред
живота.

И само онај што усправан је зна колико
мука, и колико пота,

Издржати треба — да би се оделило од оних
с људског дна.

Па ипак, ко да су со земље баш они — јер
свуд им је цена.
Као да су чистота душе, и срца, редак украс
и пролазна пена
На површи живљења. И ко да само за
сањаре — остаје свет сна!

26.

И љубав ће с нашим телима засвагда
иструнути.
И подсећање на њу нестаће, заједно с благим
додирима изгубљеним.
Дрхтава и врела, она ће постати лед, а
заљубљеним
Опомена да све пролази. Ал, и да из зима
пролећа ће грунути.

Љубави увек биће. Иако без наших дрхтања.
Без наших укрштајних погледа, и
преображаја срца и чула.
С преласком у подземље — то дивно чудо
живота ко кула
Од карата срушиће се. Престаће заувек да
одзвања.

Умреће и женски принцип. Заједно са
мушким.
И утонућемо у потпун неосећај, јер ко
стрелац пушком
Устрелиће нас зрак неизбежног ноћног
сунца.

Поврх наших костију ће израсти можда ново
цвеће.
Осмислиће нам пепео. Јер, и у перивоју
гробља никад неће
Мушкарац жени престати, да, љубавно, тепа
и — бунца.

27.

Тама. И зов. И даљине. Глас у несагласним
дверима.
Јесмо ли га, заиста, чули? Јесмо ли, на свом
прагу, у зорама,
Одјек му и облик бар ослутили? Ил је заувек
остао у горама,
Ко лешеви браће у блату хумуса, међ
дрвећем, међ зверима.

Ноћ. И крик. И хумке. Бистар јек у муку
речитом.
Јесмо ли се, заиста, сплели? Јесмо ли, у
дому, оживели им обресе
И тела и смрти бар линију? Ил све је у
распале, мртве мирисе
Отишло заувек? И у неодговору остало
вечитом?!

Јесмо ли бар одзив дали? Или су сва питања
полегла
Под мрамором ћутања? Лозинка је, зар, пала
у бездан вир?
Јесу ли нам се речи смрзле? Ил прашина се
по њима слегла?

Па бар да су нам старачке мрене спале, и сав
заблисто предео
У истинском сјају, ил магли. И онда би глас
тај вредео
За болне и заћутале, и за оне који лагано
одлазе — у вечит, речит, Мир.

28.

Ко смо сад и шта смо, прилике ил маске?
Ил приказе нечег, сенка само сенке?
Зашто после пада, ко са теревенке
По калу бауљамо, јадно, и без ласке?

Равнодушје, ил привид мира, сваког
обузима.
И куда с тајном у очима не зна још нико.
Само неки далеки сјај, ко да је из звéжђа
изникô,
Душе нам гали, а и он је зима.

Дрхтури нам тело, и дух. Ни ноћ кротка не
спи.
Широко је поље пада; страх и немоћ у сржи
бића зри.
И питања многа, бодљи и драча пуна.

Духови бивших дана! у овој ноћи крцата је
соба
Лешева ваших! И пуно зла је једног мртвог
доба,
Што с муком залази — као мртва луна.

29.

Кад све остане иза вида, око престане да
опажа,
Кад предео ишчили у невидност, и све буде
сенка гола;
Кад се у ствари праметнемо, без осећања и
без бола,
На земљи широкој гроб ће понеки бити
стража.

Но, и белези кад сатруну, и влага прогризе
све ћелије,
И део по део нашег праха, — и тад кренуће
од искони наше умље:
Кроз небо и траве, наша ће нарав и даље да
тоне у безумље,
У колоплет, и у коло, што вечно га сплићу
делије.

Ах, те делије насред Србије! Ах, та кола, и
пламен свећа!
Буне и ратови; и збегови у камења; у
стрмења; у дрвећа.
И дух предачки што не зна да глуми, и да
вара!

Хармонике пјане, прозукле трубе, и труле
врбове фруле-свирајке.
Глибави људи и трудне жене; црни барјаци
и шамије; плачне мајке.
И песма с вриском — што и преко гроба у
слух удара!

30.

Изненада то крене, гурано силом неком
тајном,
Кад људско биће клоне, и почне тмурно
зрење.

На удове и плећа налегне дана камење,
А утег година повуче тело клецању
бескрајном.

Почињу да мрзну чула, и очни вид да тупи;
По глави месец засјаји, ил ко да је попадне
иње.

Светлости и боје затамне, и магле крену
сиње

Да свему мрака додају, и израз мрзости
глупи.

Дух се испразни; почне да детињи; чак и сам
да клеца.

Жигања грехова и сласти и горка мисао тад
штреца:

Куда се, куда дани крећу, ка светлу или
тами?

То раслојавање стално, ко ветар кад
развејава влати,

Ил ко кад празно звоно, без клатна, и дете
заклати —
Знак је да, корак по корак, идемо ближе
јами.

31.

Смрачује се, магли, лагано, линија вида.
И повија се и дрхти пред сузним очима.
Још само пламса тихи жижак што почима
И сам да гине у четири бела зида.

Крупни траг таме силази с голог стропа.
У његове танке нити знојна влага се слива.
На постољу тврдом изборапа глава почива.
У срцу и мозгу последња мисао копа.

Од колевке до запевке — путања ова траје.
Њен лелујни лук се скрива, и нимало не
хаје
За све нејаке из домова, болница, лазарета.

Анђели светла и таме ломе крила до
последњег тренутка,
И као да над нама стално лебди — изникла
из смрти врукта —
Голема и тужна сенка Назарета.

епилог

Рађа се човек сâм, и сâм самцит умире
С горчином у ићу и сузом у вину.
Са звездом у оку, још у првом крику (и
уринау),
Узалуд у небо поглед упире.

Та хладна мемла, у бити неполучна,
Што душу и тело трајно мори,
И немоћ што само час чека да сазори —
Авет је са дна таме, бетежна и тучна.

И кад све крене према последњој станици,
Зар никог, сем самоће, нема на глувој
граници?
И зар нам једино стиже поноћ злослутна?

Ко пас зацвили човек, и залуду поглед
вапије:
Пролаза нема, а ни кључа за браву оне
капије
Иза које сенка Ноћи стоји, бешћутна.

Београд – Примоштен 1978-80.

CAM

(1983)

У СВИТАЊЕ САМ СТИГАО

Себи рођеном, свом најбољем пријатељу
и непријатељу

У свитање сам стигао, свитање прво,
Бос и го ко апостол на гозбу скакаваца и
травâ.

Весело је бацао сенку орах стари, и дрхтало
јасеново дрво,
Негде је, близу, хучала Морава, још даље
Дунав и Сава.

У свитање сам стигао, а као да је био мрак,
Земља је стењала у грчевима рађања ратних.
У ваздуху су пловили оружани анђели,
рукама сам пипао зрак:
Гвоздензуба је, кажу, израстала из њива и
поља блатних.

У свитање сам стигао, а као да зађох у
мрачну шуму,
Жиље и корење неко сасвим ме сплело око
ногу.

Возови, возови и каре тешке шкрипале по
тврдом друму,
И крв и зној добродошлица били су ми, ко
тамјан свецу и Богу.

У свитање сам стигао, а као да је само ноћни
цвао цвет,
У осаму из осаме банух на светлост привида
и чуда пуну.

Таласи ме бацише на копно, на каменит и
 постан, на тврд свет,
 Па бродим, отад, по олуји у ораховом
 трошном чуну.

У свитање сам стигао, свитање прво,
Бос и го ко апостол на гозбу скакаваца и
травâ.

Весело је бацао сенку орах стари, и дрхтало
јасеново дрво,
Негде је, близу, хучала Морава, још даље
Дунав и Сава.

1983.

УЗАЛУДНО

Слушајте тишину.
Тишину небеса,
Тишину звезда,
Тишину земље.
Тишину бонаце на мору.
Тишину месечине.
Тишину дрвећа и биља кад стане ветар.
Тишину цвећа и трава.
Тишину шума,
Тишину звери пред скок.
Тишину станца камена.
Тишину ткања пауковог.
Тишину разливане воде.
Тишину гробља и
Тишину мртвих.
Коначну тишину,
Без гласа, без узвика, без јава.
Мртву тишину
Суморног и мрачног
Свемира...

...док око нас грми и бруји,
са урнебесом се стрмоглављује,
и, од опасне снаге, разлама и руши
у Неповратно
наш мали, мали
Живот...

1981.

СЛИКА У ОГЛЕДАЛУ

Огледало нема душе, ни дна. Дно му је
невидљив, несагледив бескрај.
Стојим пред њим, и у њему, као туђ, и свој,
споменик блед.
Где ли је међа између сновиђења и јаве, и
где је крај,
У ком отац и ја гледамо се, очи у очи, као
кроз брзих слика след?

Огледало ми пружа оностран лик и облик,
ал њихов је прави сјај
Негде у самом дну мене, у гесту, у
магновењу; и у погледу.
Где ли је тајна израза, и свих тих црта
истински нетрај,
У којима отац и ја огледамо се, у мени, ко
сунце у сунцогледу?

Јеси ли ти то, оче, питам ил сам то само ја,
иза оностраног вида?
И где је граница што нас заувек дели, и
обрис где је зида
Измеђ живота и смрти; и шта се то зрцали у
мени-продужетку?

Остављен као пањ у шуми, спепељен од
јаких ватри олује,
Ја знам: гаси се у мени твоја жица, и само ће
срче да забрује
У оном што крај мој буде — у коначном
твом свршетку!

1982.

ПОМЕШАНЕ КАРТЕ

(1985)

DOMESTIC RY-LE

(1985)

МИШОЛОВКА

Го човек је разоружан човек. Стојим сам.
Небо ме голо покрива, а сенка води.
Нешто се догађа. Време — празан рам
Без одговора злослутно лебди, и броди.

Изгубљено дете кроз ноћ и маглу лута и
плаче.

Рођака и кумова нигде, и ниоткуда лек.
Помоћи му не могу. Само бол у грудма наче
Успомену трулу, којом се хвалисао век.

На буњишту широком тек коров, кукута
рађа,
И ђика слободно, високо, ко јарбол лађа.
Не помажу ни клетве, ни убојите псовке!

Крећем у круг без циља, у круг привидног
спасења
(Чини се, тако, да је у томе клица
оздрављења),
Али, у зидове ударам — сопствене
мишоловке.

1982.

УСТОКА

Остави све то. Остани сâм, опет.
Не буди лутан, ни свој, ни туђ.
Свет већ трули, и свуд је мемла, буђ,
А гасне сјај на небу, низ облак пропет.

Све што је било почива као сплет
Заноса и збиље, ал сад већ одјек само сив,
Без трага моћи, ко призор једва жив,
Умртвљен чами, замро је сваки крет.

У мртве воде одоше и сан и дан.
У ваздуху плове, без оклопа, огољене лађе
Младости прошле, ал зрелост нам — без
слике екран.

И ко да та̂мни. Залуд би светлост да нађе
Невидљиву путању за просветљења, сновна,
дубока:
Са звезде бесни устока, обесна, гневна,
жестока!

1982.

ЗАМЕНА

Путеви су нам били широки,
Линије и дрвореди бистри и јасни.
Треперила су житна поља,
Црни косови су певали а шеве кликтале.
Било је све у најбољем реду.

Засењени, јуришали смо на небо.
Рукама додиривали и побирали
Звезде.

Пропињасмо се до неслућених,
Недохватних и блештавих висина.
Шаком на сунцу а главом у азуру,
И морем до колена...

Док смо летели,
Неко приземљен сасвим
Заменио нам је сребро и злато
За тантузе.

Кад је варка нестала
Сунце и суша су пекли
На истом језику.

Нигде промаје да заљуља
Дечју колевку,
Сву расушену од ветра.

1982.

РОМИЊА ВРЕМЕ

Успомене гину, умиру и чаме,
Тону у живицу црне бразде.
На северцу реском труле и базде
Отпаци поплавне таме.

Помућено време, узнемирен ум!
Сенилне речи утехе без наде,
И много штошта што нам краде
Сан. Беспуће, пепео, разорени друм...

Престрављено дете у ноћи вришти.
Запаљено дрво, на мокрини, пишти,
И увис влагу и дим диже.

Ромиња време а сећање мре.
Заборав се плоди и покрива све.
Мемла, и задах пацова што гмиже...

1982.

СЛУТЊЕ

Велики, таман облак на видику,
Порозно небо прекривено муњама,
Гране топола и брестова у вихору,
Орљава на обзорју.
У кући злослутна тама.
Киша и крупан град дрмају
Прозоре и зграду
Из самог темеља.

Тескоба корење пушта.
Слутња зла у дну
Душе и срца,
У мислима, у целом бићу.
Авет је пред вратима.
Она, као звер пред пленом,
Тражи и чека само погодан час.
Она чучи у дну јаве.
У грудима ме притишће.
Свом снагом своје тежине
Одузима ми ваздух, прекида дах,
Одлаже сан, доноси несаницу
И бол.

Да ли ће успети да продре,
Да хрупи у тврђаву дома мог,
У предворје мог сна?

Док, нагнут над колевком,
Слушам хујање
Невремена.

ПОМЕШАНЕ КАРТЕ

Шта учинисмо за толику казну?
Који ли корак, који ли мрак
Толико погрешан?
Који ли грех, која ли покора
Због које испаштамо?

Јесте ли бар ви мирни
У дубини свог мрака,
Расути по земљи?

Или вам се кости преврћу?...

Јесу ли изравнани рачуни
Између видљивог и невидљивог,
Између бившег и садашњег?

Помешала се имена и речи,
Помешало се црно и бело,
Добро и зло;
Помешале су нам се
Карте.

Чији глас се сад јаче чује?

У дубини годинâ
Разазнаје се само плач детета,
Неутешан.

1983.

НАПУШТЕНО ДЕТЕ

Ни размазити нисмо стигли
То дете живо и бујне маште.
Препуштено себи, оно се забавља
Само са собом, у прикрајку света.

Пролазе године и године, а оно
Не расте. Лице му се бôра, а говор мути.
Као да кржља, као да нѐми,
Само му је плач јасан.

Нико му не прилази, нико га не тетоши.
Ни реч утехе нико му не каже.
А ни играчку не доноси.

Ни копиле се тако
Не оставља, —
Без помоћи и праве
Хране.

Ускоро ће се потпуно придружити
Напуштеној деци.

1982.

ПЕСАК

Ни укус ствари није више исти.
Све се преврнуло у гори и пољу.
А чинило се
Да и од воде
Направићемо вино.
И хлебове умножити као Христос
У време чуда.

Вода је мутна, а хлеб се претвара
У мрве и буђ.

Време чуда је прошло.

Сами себи лично на бедуина у пустињи,
Уморног већ, и дотрајале снаге,
У трагању за водом.

Сви извори су одједном пресохли,
Ветар урушава стално песак у њих.
Песак у устима, песак у очима;
Ветар и песак су наша
Имовина.

Ноћ одасвуд надолази,
Ноћ препуна песком.

Угиба нам и кровове кућа
Теретом неиздрживим.

1983.

ПИТАЊА БЕЗ ОДГОВОРА

Како су нам се замрсили, испреплели
Путеви и стазе,
Тако се изгубило то дете
У непојамној некој мрчави,
Заплетено можда у вреже бодљикаве
Купина дивљих и боровницама,
Или међу кладама буковим,
Или на дну сасушене неке вртаче;
Међу стењем и међу камењем,
Дивљим пелином и копривом;
И сад дели судбину
Оних вечно заосталих,
Вечно успаваних,
И заувек заборављених на беспућима
Једног сасвим скрајнутог света.

Било је немирно и несавладиво,
Али не и распуштено дете.
Слободно до дрскости.
Храбро до презирања
Сваке опасности,
И саме смрти.

Можда је намерно остављено
Да гњије по шумама и горама,
У ко зна ком куту земље?

1983.

БОЛЕСТ

Ни приметили нисмо када је настала,
Како је банула међу нас, и откуда,
Пошаст та, што обузе нам
Чула.

Не видесмо, не чусмо
Подземну узбуну;
Ни гласове, ни светлосне знаке
Из страних простора.

Забављен свак собом,
Нико не осети да надолази,
Као поплава, стихија и зараза,
Која све брише и уклања пред собом,
Нека јача судбина
Коју ни наша смрт
Не мења.

Били смо слепи кучићи повеснице,
Бачени на поприште збивања.
И сад ниче из нас
Свакојако растиње,
Коров и уродица, и свака штеточина,
Кукољ и јаловина, из које бујају
Разна биљна и животињска
Чудовишта.

Ври, трули и распада се
Проклета људска твар, и све око ње.
Само дух, укочен и смрзнут,

Још увек чека пролећну клицу,
Нову покретачку силу —
Да би се пробудио.

А дете, уморно и гладно, чучи без лека
У некој споредној просторији,
У неком амурлуку.

1982.

ПРОСТОР СНА

Видите ли земљу како нам се сели,
С прњама и целом својом сиротињом
Како се сели —
На север и на запад?
А тамо где се сунце рађа, и на југу, —
Ње више нема.

Видите ли планине и реке, села и градове
И укопане задужбине
Како се покрећу,
Премештајући своје облике и имена,
Чинећи све да се у корену измене,
Да затру своје порекло и свој родослов,
Крећући узбрдно и узводно, —
Супротно законима физике?

Видите ли опште преокретање ствари?
Преокретање повеснице и враћање на
прапочетак.

Погледајте и на људе,
И они су као изврнути цепови:
Ускоро ће можда почети —
Да ходају на рукама
И да дубе на глави?!

Видите ли изворе како нам сахну,
Снага биљака и животиња
Како копни и корење како се суши
До последњих жилица у хумусу?

И како суви шкриљац и го камен
Осваја и горе и поља?

Људи, са завичајем у срцу и очима,
Крећу у нове пустиловине,
Сањајући, узалудно, изгубљене пределе
Предака и детињства.
Сањајући сенку сенке,
Што остаде у даљинама,
И у забораву.

Смештена у простор чистог сна,
И колевка са дететом нам остаде —
Да гине
У забораву.

1981.

МОЛИТВА

Ако постоји нека виша сила,
Неки усуд
Који сређује ствари на земљи,
И међу људима;
Ако постоји нека моћ која успоставља
Равнотежу
Између добра и зла;
Ако постоји реч исцелитељска, —
Онда је дошао дан,
Онда је куцнуо час —
Да се од срца помолимо:

Боже прохујалих година,
Боже сунца и ваздуха,
Боже гора и вода,
Боже свих пропуштених прилика,
И Боже неприлика,
Боже раста, и Боже заостајања,
Боже среће, и Боже несреће,
Боже добитака, и Боже губитака,
Помози недораслом и остављеном,
Немоћном и ослабљеном,
На уранку и подранку,
На белом данку и страшном састанку,
На суду и на путу,
У чарној гори
И на мутној води.

Ушчувај га од убоштине и неимаштине,
Од тешка дуга и неверна друга,

Осионе силе и братске пизме;
Ушчувај га од беде видовне и невидовне,
Тешкога болезања и ђаволског умождања;
Ослободи га, окрепи га и освети га.
Подари му свако добро,
И за много.
Боже светлости и таме,
Тешких снова и лаких ведрина,
Изведи га из ове тамне и мрачне ноћи,
Мудра и бодра, ведро
И чиста разума!

1984.

РТ ДОБРЕ НАДЕ

(1988)

РТ ДОБРЕ НАДЕ

У чудном сну опловио сам Рт Добре Наде.

Огромни таласи и јака олуја
Шибаху ми груди и лице.
Сланост и хладноћа утискиваху
Своје оштре зубе
У цело моје измождено тело,
Отупело од трпње
И болова.

Питао сам се:
Има ли уопште било какве наде
На Рту Добре Наде?
И шта значи само то,
Сасвим питомо,
Име?
И хоће ли икада духнути
Они бољи, благотворнији ветрови
Који ме у животу тако ретко
Задешавају?

Пробудио ме је тресак белог дана,
Ломљава и врева доба,
Сама истинска стварност.
Метафизика се повукла
У ћорсокак.

Недоречено остаде питање.
Рт Добре Наде је утонуо
У маглу сновиђења,
У неодгонетнуту Тајну.

Осим на картама географским,
Да ли је икада,
Питам се,
Постојао било какав —
Рт Добре Наде?

1987.

САД СМО КАО МОРНАРИ

Сад смо као морнари после бродолома.
На нашим обалама плутају крхотине,
Разни отпаци и дрвени одломци,
Даске и поклопци, али не и чавли
И челични бокови и гвоздене оплате.

У том мутљагу свег и свачег
Назиру се само изгубљени облици
Пропалих бродова, око којих круже
Душе изгинулих ратника, као око своје
Изгубљене домаје.

Рт Добре Наде остаје и даље далеко од нас.

Ни слутити нисмо могли
Да ће нам тако брзо и неумитно бродови
Бити разваљени ветром и олујом.
И оштрим хридима, оним подводним
Опаким и подмуклим силама,
Тако лакомислено и весело
Заборављеним.

Изморено и преостало људство
Сад се и само вуче,
Попут олупина бродских,
По песку и блату —
Бодљикаве историје.

1987.

НА ВИДИКУ РТ ДОБРЕ НАДЕ

Када смо пловили, и док смо пловили,
Рт Добре Наде, са зором у залеђу,
Пред сам излазак сунца, пред осванак,
Изгледао је примамљиво
И раскошно.

Сенке тамних стеновитих обала и гребена
Стршале су високо у предзорској полутмини.
Исполинска лепота слуђеног, још невиђеног,
Била је готово
Надохват наших руку.

Галебови, корморани и друге морске птице
Летијаху свуда око нас, испуштајући јаке
крике.

Таласи масног мира удараху снажно у
хрипаво
У истурено стење, у рапаве зидове многих
затона,

У оштре избочине подводних хриди,
Око којих је врело, кључало, бучало
Од вртлога и слапова,
Који прекриваху бродовље
Све до самих врхова катарки.

И већ тада, нека су мања пловила грунула
Поврх оштрих гребеништа, преко зубатих
И, као намештених, једва видних, замки,
Тонући на дно, заједно са својим капетанима
И посадама...

Требало је, још тада, испитати начин
Вођења битке са моћним силама на путу.
Циљеве њене тачно утврдити
И разлоге и употребу победе.
Капетане ставити под лупу, али и адмирале,
Чији су таленат и војна вештина увелико
зависили
Од фанатично храбрих морнара, спремних
да, због циља,
Магловитог али схваћеног као животни
идеал,
Положе без размишљања
Своје животе.

Јер, чим је отпочела велика непогода,
Рт Добре Наде поче да се удаљава све више
И, у једном тренутку, ишчезе
У недогледну даљину.

Огромни црни облаци прекрише сасвим дан.
Сунце се и не појави, зора би одложена
За ко зна који час, за ко зна који рок.
Цела армада је застала паралисана.
Као да је пред њом, изненада,
Изникао неки големи зид.
Као да се нашла
Пред вртложном црном рупом
У океану —
У коју пропадоше не само претходнице,
Него и већи део главнине,
И то заувек.

Залуд нам је псовати и проклињати.

Ни капетани ни адмирали не беху сами.
Слеђени, и у разним недоумицама, у страху,
Пребројавамо сад, као зрнца на бројаницама,
Све грехове и погрешке
Које починисмо.

Рт Добре Наде оста и даље прекривен
Маглуштинама и силним ветровима.
Чини се да је од нас сад одвојен —
За читаву једну
Нову вечност.

1987.

ПЛОДОВИ

Човек у младости и није потпун човек.
Он је као грађа, као безоблична смеса,
Из које ће се, једног дана,
Ко зна шта испилити.

То младо
И већ давно заборављено
Јунеће време!
Идеш на живот роговима незрелих мисли.
Јуришаш на ветрењаче.
Трагаш, без престанка, за овоземаљским
Плодовима.

Никакви закони ту нису важни.
Важан је само закон
Врења и бујања.

Зидови су зато ту,
Да се,
Тврдим челима,
Пробијају, свим забранама
Упркос!

Прéлази су оштри и одсечни.
Из снова о збиљи рађа се збиља снова:
Замисао о могућем рају на земљи —
Сам Рт Добре Наде.

Далека будућност тако постаје
Сасвим, сасвим блиска.

Ништа није недостижно,
Ништа немогуће:
Све нам је приступачно, лако,
И све ће нам, скоро само од себе,
Пасти у крило!

Нико и не помишља
Да на ђубришту повеснице
Не ђикају само
Слатки плодови.

Горки и отровни су
Много, много чешћи.

1984.

LA CONDITION HUMAINE

Ето, ту је стајао, преда мном,
Човек, са свим одликама и манама
Људским.

Знам му и име и презиме.
И значај и вредност му знам.
Или, боље речено,
Знао сам.

Сада га више нема.

У сећању су ми разговори и разговори.
Сусрети и сусрети
С њим.

Начин мишљења
И гестове му памтим,
Најмањи израз лица
У говору.
Светлости у очима,
Кад одобрава
Или кад нешто
Не одобрава.

И плахост радости и тоpline,
Одлучну љутњу кад одбија
Сваку помисао
Да је с нечим сагласан,
Што је сматрао
Наopakим.

И пријатеље сам му неке знао.
А и непријатеље.
Па и неке жене лепе, и мање лепе,
Које му,
С љубављу, мање или више страсном,
Прођоше
Кроз живот.

Често ми се привиђа
Његово присуство.
Па се питам:
Да ли се сени људске
Дижу то са својих
Вечних станишта?
Или је то све само треперење
Светлости и таме?

Јесу ли приказе те можда
Плод маште?
Или неких скривених жеља
За сусретима са онима,
Који су нас напустили,
А које смо,
На разне начине,
Волели?

Питам се а унапред знам —
Да су сва питања излишна.

Ипак их постављам,
Остајући, свесно,
Без одговора.

Знам како је говорио, расудно и хладно,
Да је старост,
У ствари,
Врста болести.

Лупи те нека тешка бољка,
Легнеш у болнички кревет —
И устанеш старији!
Лупи те још тежа бољка,
Оздравиш некако —
И још си старији!

Она најтежа, и непреболна,
Лиши те сасвим
Старачких мука —
Али и живљења.

И, ето, и сад је ту, преда мном,
Разговарам и слажем се,
И спорим се с њим.
Чак се и посвађамо
Покаткад.

Много је шта
Остало међу нама
Неразјашњено.
Црни облак питања спустио се,
Као тамна, непредвидива вечност,
На нас
И свет око нас.

Живот бива све више нешто
Нестварно
И ванвремено.
Измаштано и непостојеће
Постаје, тако,
Лепше —
Од саме стварности.

1985.

УТВАРА

На лежају, у несаници, сасвим лепо
Срочих нацрт кратке песме.
Читав њен облик беше
У мојој глави.

Видео сам чак и њену целу
Графичку слику,
Поделу на стихове и строфе.

Па и рефрен који се
Однекуд појави,
Као сам за себе,
И кад ми се чињаше
Да није
Уопште потребан:

Вампира је требало заувек смирити,
Успавати.
Вратити у недођин.
У непостојање.
Вампира је требало заувек,
Вампира је требало заувек,
Заувек...

Из маглине несанице, пренух се
С тешком главом,
С референком као утегом,
Што ритам ми сече и квари —
О сликовима
Да и не говорим!

Читав римариј замре.
Риме се замрзнуше сасвим.
Машта је, на јави,
Угледала утвару!

Ево јс,
Стоји као усуд
Пред лицем света!

1987.

ЛОВАЧКЕ ПРИЧЕ

Ловаца све више.
Ловишта све мања, тешња.
И хајкачи се намножише.
Од њихових дивљих гласова
И земља и гора се
Тресу.

Пуцају ударци бичева.
Одјекује тешки топот коња.
Претећи урлици паса
Згушњавају се над шумом.

Лавеж премрежио небеса.

Као пред олујом, пожаром, поплавом
Дивљач избеzumљено бежи,
Усред острашћене
Стихије.

Можда су олуја, пожар, поплава
Много лакши за њихов трк,
Но што се то чини
У нашим зимњим и летњим
Ловачким причама.

1985.

ПУТОВАЊЕ

Оно што је
Између места одређења и пута
Јест —
Само путовање.

Путовање радосно и лако.
Али и мучно и тужно.
Са циљем или без циља,
Кратко или дугачко,
Али увек са опасностима
Које се не могу
Потпуно предвидети.

Наше је ишло цик-цак линијом.
И радовало је и растуживало.
Било је слично
Самом животу.

Многа очекивања беху узалудна.
Прерана веровања
Показаше се нестварним,
Чак наивним и
Лакомисленим.

А они који очекиваху чуда
Равна библијским,
Мишљаху да се и без путовања
Може на видику указати
Рт Добре Наде.

Бесмо већ стигли до самог циља,
Кад његов обрис
Нагло нестаде из нашег
Видокруга.

И сад се питамо:
Да ли смо то путовали
Ради самог путовања?
И да ли су толике непогоде,
Несреће и жртве биле
Узалудне.

Све више се чини
(А то је чест случај
У непознатом крају),
Да смо,
Као по мраку у шуми,
Стално ишли и ишли —
У круг.

1985.

ПРИВИДИ

Колико је само људи прошло кроз ову главу!
Кроз очи и друга чула,
Која зраче опипом, мирисом
И другим видљивим и невидљивим
Осетима и тела
И духа!

Колико успомена у самој тами бића
Остаде,
Као талог на дну кафене шољице,
Талог без неких
Основних својстава,
Али са истом аромом,
Која је
Само лепо подсећање
На право уживање,
Добијено испијањем
Чаробне течности,
Пореклом из бразилских прашума
И плантажа!

Поворке људи и жена,
Читаве војске знаних и незнаних,
Дефилију у успоменама,
У сећању,
Највећи број већ смештен
У Непостојање,
У знаним и незнаним просторима,
Или мало знаним, и површно упознатим
Земљама и градовима,

Насељима и улицама.
Па и закутцима њиховим,
Негде иза леђа целог света,
Где сви заједно сад снују
У тихим преградама примозга,

Одакле избијају
С времена на време само,
Углавном изненадно,
И сасвим случајно,
У магновењу,
Кад их нека, понекад
Сасвим безначајна ствар,
Призове на светлост дана,
Да би опет,
У тренутку,
Ишчезла, у мору других,
Заборављених и непознатих,
Ликова...

Тако истрајава
Читаво једно мало човечанство,
На раду и у доколици,
У игри,
У покрету,
И у залудном снатрењу
У свакаким позама,
Мирољубивим и претећим.
На путовању,
Или у чекању на перонима
Бескрајних и безбројних станица
Возова, аутобуса и метроа,
По аеродромима,
И беспутним врлетима.

За шанковима, или светским коцкарницама,
У баштама, или на терасама,
Украшеним зелењем.

На рекама, на језерима и морима,
На спортским и другим борилиштима.

Али и на ратиштима,
И у огњевима пожара,
У ватри самртничких експлозија.

На бегу,
Или у јуришу.
У погребној поворци, најзад,
Положени на отвореном одру,

На последњем опроштају
Од свега стварног, —
Одвојени од сваке наде
У повратак...

Понекад,
У тим умрлим и изумрлим
Пределима
Прође и моја властита
Сенка.
И утања
У гробље големо,
У бездану тамну светлост.
У последње отпатке
Бившег и садашњег
Трајања...

...Док сасвим не затамни
светлосни круг.

1985.

ХОЋЕ ЛИ

Лице историје и лице човека
Као да се никада неће потпуно
Сустрести.

Хоће ли се икада склопити,
Као најбоља песма,
У савршени склад, у мелодију
Која спаја,
Силним звучањем,
У јединствену хармонију
Земљу и небо?

Или ће трајни ритам Истог,
Као неумитни закон,
Стално и на исти начин,
Потомке претварати
У претке?

А заставе, спуштене или не на пола копља,
Бити једино подсећање
На сетни и вечни —
Заборав.

1983.

ЗЛАТНИ МЕТЕОРИ

Пред крај живота
Црњански је говорио:
Не идем никоме више на спроводе;
Погреби ме на нешто ружно
Подсећају.
На свој морам ићи
Свакако.
Ту неће бити
Изостанка.

У Женеви, старој европској престоници
Интелектуалних и иних слобода,
Заједничком пријатељу,
Дугогодишњем ректору
Женевског универзитета,
Професору Антони Бабелу —
После смрти његове драге жене Жане —
Душан Матић и ја
(А беше у дубокој старости)
Умало не постависмо питање:
Добро, а ко ће нас обавестити
О Вашој смрти?
И коме послати телеграме саучешћа?
Вашој породици, или, можда,
Једино нама самима?

Тако стоји са смрћу оних
Који, као златни метеори,
Прођоше кроз наше срце
И наш живот.

ШКОРПИОН

THEORY

1. The first part of the theory is

the second part of the theory is

the third part of the theory is

the fourth part of the theory is

the fifth part of the theory is

the sixth part of the theory is

the seventh part of the theory is

the eighth part of the theory is

the ninth part of the theory is

10. The tenth part of the theory is

the eleventh part of the theory is

the twelfth part of the theory is

the thirteenth part of the theory is

the fourteenth part of the theory is

the fifteenth part of the theory is

the sixteenth part of the theory is

the seventeenth part of the theory is

the eighteenth part of the theory is

the nineteenth part of the theory is

the twentieth part of the theory is

the twenty-first part of the theory is

the twenty-second part of the theory is

the twenty-third part of the theory is

the twenty-fourth part of the theory is

the twenty-fifth part of the theory is

the twenty-sixth part of the theory is

the twenty-seventh part of the theory is

the twenty-eighth part of the theory is

the twenty-ninth part of the theory is

the thirtieth part of the theory is

ШКОРПИОН

И у зодијаку нам се одавно
Све испретурало, и све
Окренуло наопачке.

Ко још верује у разне знаке,
У предзнаке, у чаролије,
У мутна знамења
Расточеног нам
Дана?

На жаропеку, у камену,
И под каменим плочама,
У пустињском песку,
Усијаном и прегрејаном,
Ти сакупљаш и прочишћаваш,
Згушњаваш као усијано уље –
Усред празног, пустињског
Околиша —
Сву снагу свог пламног,
Свог горког
Отрова.

Повеснички јед куваш
И прекуваваш у себи.
Скупљаш га непрестанце
У свом изубијаном и квргавом,
Љускарском, ломљивом
Телу.

Оклоп ти је преслаб за веће
Напоре и битке.
За непријатеље јачега усијања
Од обичне сунчеве
Ватре.
Сад су запаљени
Велики огњеви око тебе.
Држаћеш се некако, док буде било
Зрнца макар снаге.
А кад сасвим пригори,
Зна се,
Снажно ћеш загристи —
Властити реп.

Зодијак је одавно
Готово нечитљив.
Звездознанци и звездочатци,
Као да су потпуно изумрли.
Ако су икада код нас и постојали —
Предуго леже под пепелом
Времена.

Требало би те усликати.
Затим срмом златном извести
И унети у заставу.
А онда пренети
И у грб,
Уместо она четири,
Наопако окренута,
Злосрећна
Слова.

Наступиле су заиста
Огњевите године.

И месеци и дани.
Твој последњи угриз, пред коначно
Савијање у шкољкасту ларву,
Биће и заједничка смрт —
Читавог шкорпионског
Рода.

Да ли бољу судбу, питамо се,
Од самотровања,
Уопште заслужујеш?

Предуго та радња траје
Пред очима многих сведока.
Снага већ малаксава
У обручу снажних ватара,
Које су те одасвуд сколиле.
И сам отров ће, бој се,
Пресушити!

Игре се неумитно настављају.

1987.

ПОРОДИЦА ШКОРПИОНА

Шкорпион на припеци,
У омаглици густе летње јаре,
Улази опрезно
У врућу стварност.

Иза њега шкорпионка
И шкорпионова деца.
Покаткад и рођаци и
Рођаци рођака.

Кумови су редовно
У сенци збивања.
Они се забављају
На свој начин.

Протичу дани и године.
Шкорпион се увек рађа
Спреман да
У свом властитом загрљају,
Ако затреба,
Умре без страха.

Али, исто тако може
И да ишчезне.
Препуштен некој вишој,
Готово увек туђој
Сили.

1987.

ШКОРПИОН У ПЕЈЗАЖУ

Земља у којој се шкорпион рађа
Не мора да буде обавезно пустиња,
Нити само голи крш,
Или приморски камењар.

У сваком пределу, нарочито у пределу
Који је са свих страна
Окружен као острво,
Другим и друкчијим изгледом и обликом,
И другим и друкчијим
Створењима,
Шкорпион налази своје
Обитавалиште.

Њему као да годи присуство
Туђинштине
И непријатеља,
И то непријатеља
Разних врста.

Што више рђавих околности —
То као да је све боље и угодније
Шкорпионској природи.

Тамо где нема непријатеља,
И где би, без њих, било
Веома угодно живети —
Шкорпион их ствара.

Непријатељи су најбоља
Шкорпионска храна.

1987.

ЋУД ШКОРПИОНА

Постоје године мира и године рада,
И постоје године избивања
И ратовања.
Никад се не зна с које ће стране
Налетети олујина, с ветровима
И непогодама.

Сунце које сине — није обавезно
И лепо време за шкорпионски род.
Постоје и привиди мира
И привиди спокојства.
Нешто што се налази иза облака
И иза кишних завеса,
Или тајанствене
Магле.

Никад се не зна шта се —
Иза неког брда ваља!
Никад се не зна —
Ко ти је прави пријатељ,
А ко, прикривени, непријатељ!

У загрљају братском —
Не налази се увек брат!
У сваком срцу, у свакој души,
Могућно је да притајено ћути
По један Каин.

У шкорпионском роду
Улоге се често смењују
По неким несазнајним законима.
Па се често Авељ,
Сасвим изненадно,
Преображава у Каина,
И обратно,
Али много ређе.
Нико још није одгонетнуо
Судбину и саму ћуд
Шкорпиона.

1987.

СТРАХ ШКОРПИОНА

Шкорпион хоће сунце,
Али и влага му понекад прија.
Мене месеца га одводе
У разне авантуре
Невиђених размера.

Као да се цела природа
Преокреће,
Да га одведе у непознато,
Најчешће
У опасно.

Па ипак, од провала облака
И великих поплава,
Главом без обзира,
Бежи у најближе
Каменито окриље.

Обузима га лудачки страх,
Да ће можда остати
Без својих одбрамбених својстава.
Без моћи
За живот или смрт.

Разоружан и го,
На празној, голој ледини —
Он често не зна
Да прикупи своју властиту
Снагу.

ШКОРПИОН У ВЛАСТИ ТУЋИНА

Кад у земљу бану туђинци,
И крену кроз поља и кроз шуме,
Шкорпион намах поприми одлике
Камелеона.

Зна да промени и боју,
А понекад
И саму ћуд.

И управо у таквом времену
Настају праве игре.
Што црње прилике —
То маштовитије промене
За старо и младо,
За све што живи
И што се креће!

Настају силна преобртања
И преображавања.
И још силније
Поделе.

Бар сваки други шкорпион,
На улазу у своју подземнулогу,
Брани жилаво свој праг,
А праг свог ближњег
Разара.

Надимајући се од туге и беса,
Уништава суседову летину,
Потпаљује кућни кров,

Прождире туђу стоку и живину,
Води своју војну —
До истраге.

Под њиховим ногама стење гвоздена земља,
Над главама им одблескује,
Рђастим сјајем,
Гвоздено небо.

Намештајући замке,
Упадају и сами у замку!
Копајући јаме,
Упадају у јаму!
И тако се засигурно
Претварају у жуте мраве.
У јуришну фалангу
Жутих мрав̃а.

У зодијаку се и не назире
Будућа судбина шкорпиона.
Нострадамус даје само мутне
Слутње.

Звездознанци и звездочатци
Стоје немоћни и неми
Пред загонеткама, које су свима,
па и шкорпионском роду,
Записане
У звездама.

1987.

ЛАБУД

ЛАБУД

Лабуда сам чуо. Лабуђи тајни пев.
Као да сам надлѐтао читаву планету,
Чинило се,
Ничега стварног, ничега додирљивог.
У даљини, у ваздуху, у мразном окружењу,
У стакластом, хладном јутру,
На водама намрешканим устоком,
На рекама и језерима смирених долиња,
Или у горском оку устремљеног стеновитог
Горја.

Лабуда сам чуо. Лабуђи тајни пев.
У мраку успаване, каловите земље,
У недрима и пукотинама њеног дивљег
рељефа,
У превојима питомих житишта,
На пашњацима без рике блага и блеке оваца,
И без тутња јагањаца кад јуре низ стрмину,
У насељима и на стрњиштима без људи,
И без враних птица,
У опустелом, сиромашном, и осиромашеном,
Завичају,
Међу осмуђеним гранама тамних,
И већ оболелих,
Шум̃а.

Лабуда сам чуо. Лабуђи тајни пев.
Са високе небеске осматрачнице,
Чинило се,
Све сам, све видео и осетио, све чуо.

Одоздо су брујали дечји плач,
Цвиљење гладне штенади, вучји зов,
Комешање људске гомиле, вриштава музика
Покварених и раздешених грамофона,
Тупи удари крампова и лопата,
Метални звек кремен - камена,
Као да се копало велико скупно гробље,
Пространо и довољно за све.
Усови мокре и мрке земље летели увис,
А хладан, мемљив ветар струјао
Из зинулог непрозирног зјапа,
Допирао до самих коренова моје косе,
И мојих прстију на рукама и ногама,
Док лебдео сам.

Лабуда сам чуо. Лабуђи тајни пев.
Или сам све то заиста само наслутио?
Или још увек само слутим?

А видим:

Плови нашим водама,
Плови ваздухом
Изнад наше заморене,
Утуљене и маглом застрвене
Постојбине.
Лабуд дуговрати, поносити, горди,
Црни лабуд,
Свечан, достојанствен,
Злодушан.

Клизи лагано и мирно,
Хладно и спокојно,
Као сама
Судбина.

1987.

НА ПРАГУ
МИЛЕНИЈУМА
(1997)

КАКО СМО БИЛИ

Како смо били ко деца невини и чисти
на првим корацима нових сазнања.

Сада смо мудри, помало седи, још увек исти,
ал сахну извори наших сања.

Како смо били бледи, и гладни, и поштени,
израсли, ко трава, из сивих предграђа.

Сада смо још кренки, ал крепкост дрема у

сени:

у сваком од нас клонуће се рађа.

1955.

ПРЕФИЊЕНА ДАМА

Хладна смрт је хладно равнодушна.
Она се смеје мени. Она се руга звездама.
Ах, и љубави непознате жене
Према непознатом младићу
На месечини, нестварно лелујавој
Под прозорима градова,
Под поднебљем замишљених сѐла,
Увијених у млаку бунду ноћи.

Хладна смрт не зна за поетику сав-
Ремених поета. Наших разуђених токова
мис-
Ли. Неких разнежених текова. Неких ос-
Муђених грехова.
Неких размажених и размашћених вет-
Рогоња.
Она је рог у врећи. Она је свећа у срећи.
Ах, она је и рог за свећу
И закрпа за врећу,
Увучена потајно у млаку бунду ноћи.

Хладна смрт је застала на прагу куће
Једне у годинама већ жене,
Која је, ах, и социјалист била.
Али то баш ништа не мари, јер
Сад с монденкама кува фарбу за лепршаву
косу.
Лакује нокте, учи клавир
И негује децу по бонтону.
Дебела уметница једна јој је дружбеница,

А њен муж —

Муж те уметнице, пардон, —

Копа по књигама ловећ епитете,

Речи славујске за нежне уши бивше

раднице,

Актуелне министарке,

Која је сад дама *bien distinguée* и *comme il faut*,

Сва предано предата млакој бунди ноћи.

Хладна смрт је хладно равнодушна.

Она се смеје мени. Она се руга звездама.

Застав на прагу отмене куће, искезила је

зубе

И само рекла: “Добро вече,

Обилазим, наимае, клијентелу! Ал овде,

видим, одавно

Умро је човек!”

И крете даље по месечини нестварној

Градова,

Под поднебљем замишљених селā,

Увијених у млаку бунду ноћи...

1959.

АХ, ВРЕМЕ ОСРЕДЊОСТИ

Ах, време осредњости, време безличности,
И време без личности, и лично неко време,
У твојој струји мој бели облак тоне,
Па губим све што ми детство нарече бело,
Па губим века овог меру праву,
Ко цвет кад боју и мирис изгуби,
Ко ружа кад гине у исушеној вази,
У тврдој спеченој кори отврдле суве земље,
Кад клоне посечена у јари горке суше,
Ах, време осредњости, време безличности.

1969.

НАЧИН ЖИВЉЕЊА

Из отворених громада небеса
У завесама се облака прозире
Хладни и подругливи сјај
Далеких и процвалих звезда
Које укочено висе на рубовима
Безвремља

Под тим знацима
Још увек истрајавамо
Заједно са својим мртвима
Својим гробљима
Знамењима
Успоменама.

1983.

МИСЛЕНА ИМЕНИЦА

Грижа савести као да је мислена именица.
Утопила се и умрла,
Заједно с почињеним злочинима.

Жртве као да су утонуле у глину.
Динарске, херцеговачке, личке, босанске
јама —
Као да су се раствориле у стенама,
У листопадном лишћу, у хладном хумусу.

Само што је мозак починитеља и њихових
наследника
Остао неокрзнут, недодирнут, недодирљив.
У њему се ништа не догађа,
Сама им се свест затворила за све разлоге,
За све поводе.

Разлози и поводи грижњама
За њих и не постоје.
А размишљања о кривици —
За њих су метафизичке загонетке.

Кривице као да није било.
Кривци као да не постоје.
Нити су постојали...

Заиста:

Грижа савести као да је мислена именица.
Ослобођени ће —
Потомци могу и да наставе...

Тамо,
Где су претходници
Застали!...

15. 8. 1988.

*Поводом покоља у цркви
у Глини 1941.*

РАСКРШЋЕ

Јутра тог
Као да су у ваздуху лебделе
Невидљиве ларве
Тек расцвале из дубина
Опасности.

Ветар је лагано хитао
У даљине
А сунце
Скоро из самог зенита
Падало
На готово пусто
Раскршће.
То раскршће које се
Одједном уобличи
У раскршће
Између живота
И смрти.
Раскршће
Хиљаду пута виђено
И још увек
Неупознато.

У подсвести
Блесну слика
Свакојаким непогода
Смишљених и сасвим случајних
Несрећа.
Намештених и ненамештених
Замки.

Растворених кљуса
За вукове
Али и за људе.
Заборављених ратних
Заседа.
И мрачних пустих
Улица
Са клопкама иза углова
Иза ољуштених зидова
Оронулих и већ посрнутих
Приземљуша.
Иза глатких стрмих небодера —
Оних кутија
За становање.

Читав зверињак
Забруја
У тамним одајама
Слуха.
И у срцу и у души
Залајаше
Неки дивљи пси
Вучјаци и булдози
И опакe доге.

Заграјаше из таме
Чудновате приказе
Мрачне прилике
С чарапама и без чарапа
На главама.
Сподобе из ко зна којих
Закључаних преградака
Сећања.
Филмски ухваћени

Призори
Из криминалистичких
Прича.

Сцене из мрачних романа
И драмских слика
Одједном тако јасних
У измаштаној и
Неизмаштаној
Стварности.

Један непријатно гојазан човек
С главом вепра
И опуштеним усањеним
Подвољком
Свитну у мутном
Присећању.
И један други
С монтањарским
Изоштреним ликом бивших
И садашњих
Шкрипара.
И трећи
Лукавог и потуљеног
Монголског
Изгледа.

У рукама им залелујаше
Лаке теразије
Баш као у архангела
Михаила.
Кантарски спремне
Да ми измере душу
Ако случајно залебди

На овом истом
Раскршћу
Ове лепе београдске јесени,
Док брујао је
Лепотама духа
Раскошни сајам књиџа.
Сајам песничких и других
Величина
И сајам свих тапшина
Случајно и неразлучно
Уједињених
Простором и временом
Као у некој класичној
Драми или
Трагедији.

Лепа парада за душевне
Вежбе и
Гимнастику духа једног
Непродуховљеног
Времена!

28.10.1988.

ЗВЕЧАРКЕ

Обузети разним химерама,
Окружени са свих страна,
Тек слухом, унутарњим,
Више неголи ушним,
Једва чујно допире до нас,
(Ваздухом добачено)
Палацање отровних језичака: —
Само што не бљуну
Свој садржај!

У недрима, испод кошуље,
Сасвим уз голо тело,
Држасмо, годинама,
Звечарке!

Ни њихово чангрљање, чегртање,
Ни њихово шиштање
Као да благовремено не чусмо —
Од властитих
Чегрсти!

КАПА НЕВИДИМКА

Било је тмурно, кишно.
Подне или вече, свеједно је ноћ.
Одблескивале су канонаде,
Телевизор је верно осликао
И војиште и војника.

У микрофон је, реч по реч,
Говорио новинару Илија Шаула.
Из Крњака и Горњег Будачког песник,
Из Тушиловића и Доњег Будачког гос-
тионичар.

Око њега лепршала пелерина.
Око њега летеле кишне капи,
Или можда ледена суснежица.
Росило се Илијино чело.
Уцртан у мокри пејзаж,
С пушком у руци,
Стајао је ратник.

Чуперак косе подсећао
На влати влажне траве.
Капуљача на глави подсећала
На младог калуђера.

Млади свети ратник,
Као са фресака,
За свету ствар домаје.
За унесрећена и разорена
Огњишта на Кордуну.

Претвори му, Боже, капуљачу
У капу невидимку.
И сачувај га од свакојег
Зла!

1991.

ЧИКА МИША ЂУРИЋ И “СРПСКИ КЊИЖЕВНИ ГЛАСНИК”

“Идеш у Грчку?”

Лета педесет четврте

Пита ме чувени чика Миша Ђурић

(Чика за своје ђаке а не, разумљиво, и за мене),

И одмах додаје:

“Не заборави да обиђеш

Херонејског лава!

Недавно сам му, с крова аутомобила,

Пољубио шапу!

А у Делфима сам, уз Касталијски поток,

Просто легао на земљу и напио се воде,

Као во!”

(У последњој речи самогласник је био

Жестоко продужен!)

“А онда (реч опет), у само прозорје,

Сачекај сунце кад се рађа

Између узвинутих стубова Аполоновог

храма,

И ту прилику никако не пропусти:

Видећеш приказ за богове!”

Моћне главе на широким плећима,

Вечно сањивих очију и неког меког дечјег

осмеха,

У ходу помало тешком, помало трапавом,

Овај мудрац и претакач речи у реч,

Језика у језик, старогрчког у ритам

Српске епике и лирике,
Носио је спокојно у себи
Све јунаке и сва чудовишта
Из хомерских времена.

Понуђени окупаторски папир, знано је,
Одбио је да потпише, и свом пријатељу
музичару

Одлучно рекао:

“Лако је теби, ти предајеш дипле
А ја етику!”

Добро је било то одбијање
Ради чврстине моралне и поноса!
Али је добро и што је музичар
Пристао да потпише!
Некако су обојица, на ползу отечества,
Издурали насиље мрачног доба
И сачували главе.

Као јунаци хомерски, морао је волети
Лепе жене, али, а то је извесно,
И добро вино. Само црно.
Мрзео је све што је лажно,
Па и лажно вино.
Надлежног министра, на јавном скупу
писаца,
Упитао је зашто се не забрани продаја
Вештачког вина, и, после одговора да се
Може наћи и природно црно вино, запитао:
“А, је л те, друже министре, можете ли ми
рећи
Где се оно може купити?”

У Хиландарској улици, преко пута, и мало
укосо

Од стана Милана Кашанина,
Волео је, за ведрих вечери, да поседи с
пријатељима

У кафани Видин капија.

Десило се да је са тих састанака изостао
Тек оног дана, када је, умирући,
Изговорио своју последњу реченицу:
“Шта је са Српским књижевним
гласником?”

И када је, занет у мисли,
Одлутао у вечност...

1991.

СВИТАЦ

Снежна лавина која јури низ литицу.
Помрачење сунца и месеца.
Катаклизма. Вулкански приказ: —
Распадање света!

Силазак у суноврат, у амбис.
Црна рупа на видику.
Видик без видеља.
Видик без видика!

Упад у тамни вилајет.
Као у таме
Бунар.

Хоће ли, на крају тамног хода,
Као на излазу из тунела,
Родити се какав свитац?
Хоће ли бар свитнути
Танак светлосни млаз?!

Самог Усуда
Био би то
Вољни знак.

1992.

ВУЛКАН

Прасак на крају,
Као и на почетку.
Лом, као да се дроби
Лака срча.
Распореди тектонски,
Суморна смрча
У корену свега.
Слом у зачетку.

Пре рођења све зачето.
И у генима.
Измешале се све
Зверске супротице.
Кров нам се тресе.
У ветровите странпутице
Крећемо, ко обезнањени.
Сад и у сенима,
Што на видик стижу,
Гледамо паслику, зли сан
Будућег.

Време о време се
Судара и таре.
Шушти небо од светлосне снаге,
Од љуте паре,
Што разорну моћ
Збија у ноћ,
У дан.

Нагнут полумесец
Стрши понад наших глава.
Звезда, у средини,
Злослутним сјајем се зâри:
Зелено, не волим те зелено,
Јер, ако овлада, ако светом зацари —
Биће то вулкан
Из ког грми и куља —
Лава!

1992.

ИЗИГРАНИ

Игра је била. И у игри сав смисао.

Док играш, ти живиш

Славно.

Чак и у страху стравном.

И кад последња мисао

Брата павшег

Прекрива доба

Давно.

Под покровом тим

Струје ко песак

Миле и немиле ствари; —

Од узлета до пада!

Цветну ливаду захвата суша,

И суви вресак

Тоне у мочвару, у глиб;

У плесњив хумус који се

Распада.

Играчи уморни одоше у небилост.

У древну постојбину, у тамну нигдину;

У трач!

Да л ваља молити за њих вишњу милост?

Ил клетви их суровој предати?

Где је тај судија, и његов неумитни мач

Истине и правде?

И на којој граници ваља

Застати?

Изиграни су играчи.
У последњој игри,
Мефисто, с двоструким ликом,
Своју партију заврши
Шустер-матом!
Сад се око сенке своје,
Поникнути ником,
Силном брзином врте,
Ко тајне силе у чигри,
И у суноврат загледани се питају:
Да л то Каина назвасмо
Братом?!

1992.

СЛАМКА

Празнина обложена целулоидом. —
Реч без стварне садржине.
У чему је суштина ствари?
У целулоиду или у празнини?

Је ли реч без садржине
Нешто што уопште постоји?!
Или јој одсуство језгра
Одузима и само биће?

У чему је смисао света?!

Насрћу са свих страна
На нас
Речи обавијене ништавилом!

Да ли ништавило потиче
Из мутне празнине,
Која зјапи
И страхом испуња тамну страну
И света и бића?

Је ли то оно Ништа, из којег,
Попут наталоженог зла,
Севају љуте муње страве и ужаса?

Позив на масакре,
Позив на рушење, на паљевине,
На затирања!

Јесу ли то мине у речима,
Или су речи мржње оваплоћене
У минама?

Убијају ли се и речи
У међусобним сударима?
Ко изазива битке и на којим је таласима
Исписано име љубави?

Разминирати речи — да ли значи
Разминирати и рат?

Или ћемо вечно остати
Да висимо на ономе —
За шта се
И дављеници хватају?!

А велики Владика каже:
Сирак тужни без ниђе никога —
Једна сламка међу вихорове!

25. 5. 1992.

ПЛОД

Силе растуће кренуле у сампас.
Коло у висинама окренуло се.
И свет.
На рељефу планете букнуо коров.
Дивљи изданци прекривају
И сам нам кров.
Из згаришта, пепелишта
Ништа више не клија.
Само пусти, осмуђени оцаи, рушевни.
И торањ огњем начет
Што се нија
У празном простору,
Смрти цвет, —
Док с голих селишта напуштени
Арлауче осакаћен пас.
И сумор, из дубина, који стиже: —
Пустошни плод
Душевни.

20. 8. 1992.

ЗАСЕДЕ

Ми смо, чини се бар тако,
Сасвим вешто заседу направили —
Само да у њу упаднемо!

Све се лепо ускладило:
Као да сами себе
Чекамо у заседи.

Само и то да се догоди!
А догађа се — и без наше воље.
У нашој хајдучкој крви је,
У усуду нашем и позвању —
Да се бавимо заседама!

Однекуда нам се оне, сад,
И саме намештају.

Јер: нужда је то вековна,
Да их градимо,
Да их разграђујемо.
А како из њих изаћи?

Како ухватити слободан простор —
Како предахнути а не поклекнути?!

То као да није више
У нашој моћи!
То другима остављамо!

Нека они бриже
Нашу бригу!
Ваљда ће их та игра,
Коначно,
Задовољити?!

14. 6. 1992.

ПЕТАО И СВЕТИ ТРОН

Петао није кукурикнуо.
Ниједном.

Није ни било нужно
Да кукуриче.

Библијска се прича
Не понавља
У време
Пустињских олуја.

Небо је било бистро,
Чак бистро-плаво.
Таман за нека нова
Олујања.

Онај који је разапет
Наглавачке —
Оставио је за собом
Посвећени Трон.

Сад се на њ попео,
Главом и брадом,
Сам Нечастиви.

Атлета, смучар, песник,
Са амвона чинодејствује
Олују.

Из очију му севају варнице,
Из уста му излећу
Муње и грови.

У рукама му жарач,
Којим
Цара и разгара
Балканску ватрицу.

У казану кува варицу
Од самих металних
Зрнаца.
Око главе му облећу
Металне птице.

На Бадњи дан, на Божић
Благосиља нове крсташе.
Благосиља и чеда
Пророкова.

Наследник светог трона,
Уздигнутих руку
Пут небеса,
Призива Белзевуба,
Свог јединог и правог
Бога.

Са висина, из маглине поднебесја,
Помно гледа Распети.
Тужни му осмех лебди
На уснама.

Петлови нису
Ниједном
Кукурикнули.

Догодило се 1992. у Печују (Мађарска).

ВЕЧЕРЊА ЗВОНА

Вечерња звона и јек
С невидљивих, у предео укопаних
У облаке уздигнутих
У магле убунданих
У тамна вела потопљених
Стародревних богомоља —
Вечерња звона над хекатомбама
Над смрвљеним, над забатаљеним
У дисању заустављеним —
Вечерња звона с нечујних небеса
Утишани, угашени, притајени
Звуци
Јутара и вечери, хладних поднева
У унезвереним тмицама ноћним
У токовима вода и мртвајама
У дубодолинама стена и мракова —
Вечерња звона
У развршју села и градова
У запртим конобама, колибама
Додири хладних ветрова
И црних, црних димова
Додири по скочањеним рукама
По одрвенелим ногама
По онемелим бескрвним уснама
Сурови ледени таласи кишџа и снегова —
Вечерња звона
Као одјеци незавршених симфонија
Умирања, распадања —
Вечерња звона попаљених звоника
Над голим урушеним димњацима —

Вечерња звона под куполама видика —
И плава и црна, —
Вечерња звона
Утуљеним слухом ослухнута
Угашеним видом наслућена
Неосмишљеним сећањем додирнута —
Вечерња звона из мртвих снови —
До памтивека!...

23.1.1993.

РЕЧИ ЗЛА

Надиру речи празне, и очајне.
Речи зле, без снóва; и речи вајне.

Празне, без бола. Туђе.
И све грђе, и све луђе.

Продиру у тело, и у дух.
Смућују мисао, и гуше слух.

Застиру дан, ведрину ломе,
Призивају муње, олује, громе.

Сламају стене, борове крше.
Неред у мреже, пустош у врше.

Ратари минска ору поља —
Због њих нам стижу глад и невоља.

Због њих и небо минама разнето.
На беспућу стоји Човек распето.

У општој пометњи, на крају света,
Под теретом зала — дрхти планета!

1993.

МРАВИ

Ериху Кошу, рођаку, за рођендан

Стојим на друму. Као кип, ко странац.
Свет се још креће у мом видокругу.
Да ли се претварам већ у камен станац,
У слику што слуги страну ону... другу?

Лагано, у срцу, гине само време,
Крваво и мрачно у истинској бити.
Груди стишће мора, црне мисли стреме,
А глава се мучи да свеже све нити.

Крај и није мука. Пут до њега јесте.
Брисање свести, па чекања чама.
Кад се згужва човек, и несвесне гесте
Одузму му облик. Док долази тама.

Шта је живот до ли магла сновна, пуста.
Шта су људи но мислећи мрави,
Што ждери се измеђ; маса слузна, густа,
Што врви по шуми, у лишћу, и трави?

А друм широк, царски, што нас у даљ води.
Ил можда у Нигде, ил у жешћу ватру?!
Самац на раскршћу, и ко прут на води,
Хладно чекам мраве — да ме кобно сатру!

15. 4. 1993.

СТАКАТО

Букте пламени језици
Из сувих заострених шкрапа,
Из недара земље, каменог горја,
Везивних дубодолина, широких вода.
Замућених река,
Језера.

Узбуњене душе у јамама:
Безданке дишу
Клетвама
Безданим.

На те-ве екранима
Блистају, у сунца сјају,
Голи Оток,
Свети Гргур.

(Сви Свети су само
За оне неименоване
И завазда
Неопојане.)

Распамећени духови мучених
Надлећу плаветнило неба
И плаветнило мора.

Из љутог станца извиру
Отровни димови,
А обагрена се површ
Шири и надима —

Затамњује читав хоризонт!

Из сваке травке, из сваког корена
Звонко одјекује —
Алилуја!

На обзорју, уз грозну буку,
Стара, прастара слика:
Вукодлаци су опет —
На отвореној сцени!

Јака грозница тресе
Душу и тело земље —
У убрзаном, грцавом
Стакато ритму!

1994.

ДВАДЕСЕТ И ОСМИ ОКТОБАР

Посетио сам јутрос
Место своје смрти.
Добро јутро, моја смрти, кажем,
Добар дан,
Добро вече!

Сусрети нам се умножавају.
Постају све чешћи, све нежнији.
Само десетак сантиметара си ми оставила.
Само десетак до правог загрљаја.
Само мало простора, оног последњег пута,
До коначног нашег љубавног сједињења!

И зато кажем: добро јутро, смрти моја,
Добар дан и добро вече!
Љубави моја, у вечности несагледива,
У вечности несазната,
И несазнајна!

Јер: онај двадесет и осми октобар
Осамдесет осме —
Има само значење
За личну биографију.
Али, никог, баш никог,
Не мора занимати!

Због тога понављам:
Буди поздрављена од свег срца,
Црна моја друго,
Црна моја, и трајна,
Љубави!

Децембар, 1994.

ЗАПИС О ИСТОРИЈИ

Историја се понавља. Историја се не
понавља.

Слушамо даноноћно старе одјеке,
Старе и овештале мисли.

Понављање скоро увек добија
Неки нови лик, нов звук,
Нову вертикалу.

...Док се не спусти
У дубоку, коначну ноћ,
Ноћ Непостојања,
Ноћ коначног
Небића.

Децембар, 1994.

ДУГО СЕ ИЗВИЈАО

Дуго се извијао вијугавом цртом,
Лелујавом, несмирљивом путањом
Узлет у далеко.

Била је то победа са узмицањем,
Линија победе и линија пораза,
Тесно испреплетене,
Змијаво сљубљене у клупко.

Наизглед непобедиви, устобочени,
Наизглед несавладиви
Принцип рашћења и уздизања:
Мушкост у пуном цвату.
Биљка у рачвању и боковењу.
Лисната и граната.

Осмишљеност плођења,
Принцип, извесно, пуног блеска и зрења
Живог живота...

На крају пута,
С погледом унатраг,
Лепо се види како долази,
Као усудни последњи знанац,
Црни непоменик.

Као принцип победе и
Коначног одласка
У неповратак...

Из времена дубокогнесећања
Чује се тешки, злокобни топот
Четири црна јахача.

Удара снажно тај звук
У слушну опну
Слабог људског бића.
Свег дрхтавог
У тајни
Ишчезнућа...

30. 7. 1994.

ПУТ ДО САВИНЕ ПОЉАНЕ

Кристално јасно море је
Само увод у приказ, у простор;
Увод у кристално духовно прочишћење.

Свети Василије на гребену благом
(Пирг Хрусија као предстража),
Па Милутинов пирг, као прва стража —
Ушће су у Савину Пољану,
Којом ходају, поред нас, и изнад нас, духови
предака,
И духови предака наших предака.

И све тако редом до светог Симеона и сина
му;

Поред нас и изнад нас, у овом
Бистро-плавом дану, уз лахорење
Благе јесени, благог јесењег неба,
Кроз маслиник, по шуштавој трави,
До древне маслине, Душановом руком
засађене,

Маслине, која дише вечношћу
Крај зицина хиландарских;
Ту, где женска нога, кажу, ступила није
Од памтивека.

А жена Душанова, велика дародавка, није
била ту

Као жена.

Била је

Царица

Јелена.

1995.

ЛАМЕНТ ЗА ПЕСНИКОМ ИВАНОМ В. ЛАЛИЋЕМ

Зар и то да доживим, пријатељу?
Тај нагли прекид на везама?!
Тај беспоговорни, последњи наш разговор,
Дуги телефонски договор пред пут на Тару!
Је ли Тара оно рајско насеље,
О ком су нам говорили, о ком си говорио
Да ће бити тек оаза за угодан предах,
Усред нових планова, усред започетих
послова?

Је ли то између нас била, неочекивано,
Последња реч о нашим духовним везама
Још од загребачких дана твоје младости?
Реч о заједничким путовањима по овом —
Како Бранко рече —

Лепом али и страшном свету?
На моју мисао да си у Четири канона
Достигао врхунац,
Рекао си:

На мом столу чека те књига,
Коју ћу ти предати по повратку с Таре,
Кад ћемо се, обавезно, и видети,
Било где!

То виђење је, сад, осујећено
Оним што зовемо вишом силом...

Али, ја верујем да твој дух лебди над нама,
И у овом тренутку, док изговарам ове речи.
Јер: зар ниси у песми Литургија за мртвог
песника,

Својом руком, записао, о заједничком
пријатељу

Бранку Миљковићу, следеће стихове:

Гле, смрт је изван решења.

Ветар окреће лист, ми понављамо с тобом:

Кад песник умре, он изводи доказ

Да птица лети и да смрти нема.

У стиховима твојим смрт је, засвагда,

Застрвена њиховим сјајем!

Тамни облаци који сваки час лебде над

нама —

То су они исти кишни облаци,

Који су прекривали твоју и нашу

Херцеговину,

Када си ми — на фронту код Љубиња —

На линији смрти и живота,

Гледајући кроз маглене завесе

Оштрих и хладних плускова,

Показао прстом у правцу Стоца,

И рекао:

Ето, тамо, у том месту,

Родио се мој Влајко! Ту су ми корени!

Тада сам те потпуно схватио

И као песника и као човека!

И, још — иако ми је и дотад било знано —

Откуд оно средње слово у твојем имену и

презиму!

Остао си рано без мајке, а Влајко ти је био

И отац и мајка! А то се не заборавља!

По зову херцеговачких предака,

Кренуо си, и срцем и главом,

У нашу стару матицу.

Уз све ризике, јер ниси био рачуновођа,

Већ само и једино песник!

Калкулантске замисли оставио си онима,
Који сваки свој чин, гест и корак обављају
У светлости прижељкиваног Нобела,
А Нобел им стално бежи!
Некима ће бежати до самог судњег дана,
И то би била нека врста божје правде!
Коначна смрт сваког човека, извесно је,
Тек настаје у потпуном мраку заборава: —
Кад нестанеш с видика успомена и сећања —
Тада (тек) као да ниси ни постојао!
Али, ја имам у слуху, још увек,
Твоје последње обећање:
Видећемо се у Смедереву! Ја пишем
образложење

О смедеревском златном кључу,
Који добијаш!
Кључ је ту. И ја сам, засад, још ту,
У беспомоћном очекивању твог гласа!
Он се, ипак, још чује у твојим стиховима,
У твом сад већ завршеном делу —

За све нас и све наше потомке!
Моћна река Дунав запљускује и даље
Остареле и окрњене зидине Ђурђевог града.
Смедерево је и даље на десној,
А ветар на левој његовој обали —
Као и онда када си о њему певао!
А смрт, иако је изван решења, зна понекад
И да још јаче зближи људе, као нас,
Због страшног губитка.
У заједничком јадању, спомињали смо,
Не без разлога, Малармеа.
Нимало случајно.
Личне судбине — по неумитним законима

природе —

Укрстиле су нам се и поклопиле с његовом.

И зато,

С једва уздржаним и пригушиваним јауком,

У ове дане, понављам:

Зар је и то требало да доживим, пријатељу?!

12. 10. 1996.

Изговорено на Смедеревској песничкој јесени 1996.

ЗЕЛЕНО ДРВО

Шумори на сунцу младо лишће
Априлским ветром занијано.
Плава купола сја. Груди топло притишће
Пробуђено зелење, лахором рапчијано.

Зелено дрво у врту
Шапуће свој јамб.
Здрави и весели, горди —
Пролећни дитирамб...

Април, 1995.

**приликом
уручивања награде
“Десанка Максимовић”**

приликом

уручивања награде

“Десанка Максимовић”

Драги пријатељи књижевног дела Десанке Максимовић, драги гости,

Дозволићу себи, а надам се да ћете ме разумети и прихватити моје разлоге, да на данашњи дан, дан рођења Десанке Максимовић, и у њеном завичају, обојим ово своје кратко излагање личним, сасвим личним сећањима и осећањима. Нисам ни књижевни критичар, још мање књижевни историчар, да бих овде, где томе није ни место, давао било какве анализе. А могао бих, као Десанка, да кажем да “немам више времена” за било какве анализе.

Право да преузмем на себе ризик исповедања и свему дам лични тон, даје ми моје безмало педесетогодишње познанство и пријатељство с Десанком, и бројне перипетије, које смо, у једном бурном и бујном времену, преживели и преживљавали, било заједно, било свако од нас двоје понаособ. Сасвим прецизно речено: наше познанство, а онда и пријатељство, трајало је од 1945. године, док је рат још беснео на овим нашим просторима, па све до њене смрти...

Први сусрет, међутим, с песмама Десанкиним десио се у мојим гимназијским данима, у Смедеревској гимназији, у неком од бројева познатог и угледног међуратног часописа *Мисао*, који је издавао и уређивао песник Велимир Живојиновић—Масука, иначе мој зем-

љак. Нешто касније се Масуки, као уредник, придружио и песник Сима Пандуровић, који је, у издању часописа *Мисао* и објавио, 1921. године, своју лепо компоновану, илустровану портретима заступљених песника *Антологију новије српске лирике*. Десанка Максимовић је у тој антологији била заступљена са једанаест песама. Она, дакле, као многи од нас, није никада била почетник у правом смислу тог појма.

Добро се сећам, да су ти стихови за мене били пријатан и радостан доживљај. Нека изванредна чаровитост је просто избијала из комбиновања и игре речима, на први поглед тако обичних и свакодневних, а опет пуних тајанства и изненадних чулних удара. Био је то чист лирски глас, лелујав и опојан. Глас који је освајао сва читаочева чула: и слух, и око, и срце, и душу, а чини се и само чуло мириса, јер је откривао сву елементарну снагу и лепоту природе.

И није нимало случајно што је прву Десанкину збирку стихова, која је објављена 1924. године, рекло би се под обичним насловом *Песме*, тада највећи књижевни ауторитет Милан Богдановић дочекао следећом оценом: "Властелинство њене поезије су природа и љубав".

Мени се у овој карактеризацији Десанкине лирике нарочито, и посебно, због своје видовите и пророчке тачности, свидела управо та реч "властелинство". У каснијим годинама и књигама, у читавом низу књига и поезије и прозе, кроз целокупни свој даљи развој, Деса-

нка Максимовић је, снагом свог несагледивог талента и моћном имагинацијом, просто показала и доказала да овим својим “властелинством” и зна и уме суверено да влада. А то је тако трајало све до последњег њеног даха.

Живо се сећам како сам осетио разлику између онога шта сам до појаве часописа *Мисао* осећао као поезију, и онога што је Десанка понудила. Не могу рећи да нисам волео наше романтичарске песнике. И сада добар број њихових песама ми је драг. На нароној поезији и романтичарима формирале су се, бар у моје време, читаве генерације наших писаца. Десанка је доносила неку нову светлост, неки нови звук, и то ме је и освојило.

Драгоцено сведочанство, међутим, о појави Десанке Максимовић у нашој књижевности, па и прве оцене, оставио је управо први уредник часописа *Мисао* Велимир Живојиновић — Масука. У свом сећању, под насловом “Долазак Десанке Максимовић”, Масука пише како му је Сима Пандуровић једног дана донео две или три ђачке свешчице, читким рукописом испуњене стиховима неке тек свршене матуранткиње из Ваљевске гимназије. Објашњење о томе како су те свешчице доспеле до руку песника Пандуровића даје нам опет Масука. Пандуровић је, вели он, био уочи Првог светског рата наставник у Ваљеву, оженио се Ваљевком, и ту околност је искористила непозната матуранткиња да му, преко госпође Пандуровић, дотури своје стихове, очекујући да ће на тај начин доћи до меродавног и квалификованог суда. Кад је, касно у

ноћ, каже даље Масука у својим сећањима, прочитао свешнице од корица до корица, не испуштајући их из руку, био је толико узбуђен да је морао да из куће изађе у шетњу.

Ваздух Десанкиних стихова, њихову лепоту и милозвучност, продорност и прозрачност њене реченице, кристално јасне метафоре и слике, осетио сам као откриће које долази из саме душе. Волео сам дотад много Војислава, Јакшића и Лазу Костића, Бранка и Његоша, Јову Змаја, Ракића нешто мало више него Дучића, тек позни Дучић је засјао пуним сјајем, али Десанка је била и остала значајна и важна од својих првих дана, па све до *Зовине свирале*.

Патриотску поезију, коју извесни отуђени духови, радо потцењују, црпео сам и налазио код свих њих, а код Вељка Петровића, Шантића и Десанке посебно. У идеолошким полемикама и омразама ни патриотизам није могао остати неупрљан. Код нас се често дешава да из корита, с водом, избацујемо и дете.

Десанка је и у том погледу била парадигма доследности, моралне чврстине и поштења у својим ставовима. Она сама нам је оставила сведочанство: “Разлоге и корене мог патриотског осећања—каже она—треба тражити најпре у томе што ми је отац био велики родољуб, а онда у томе што сам рођена у устаничком крају, што сам расла у Бранковини, завицају Ненадовића, што сам васпитавана на народној поезији, што сам живела уз људе који су њу знали и ценили, што су се трудили да

поступају по њеним моралним и родољубивим узорима”.

Ето, у овој краткој исповести је цела Десанка!

Потпуну слику о Десанки као песнику, код којег је на најлепши и најмилозвучнији начин пропевао чисти вуковски језик, са чистих извора, даје нам опет она сама: “Све моје песме су написане језиком којим говоре сељаци у Бранковини. Отуда сам понела не само језичко благо него и начин грађења реченице”.

Десанка је била равно петнаест година старија од мене. Та разлика је велика само кад је човек млад, а што је ближе старости временски јаз постаје све мањи. Кад је Десанка објавила своје прве стихове, с краја 1919. године, ја још нисам био пошао у тадашњу четворогодишњу основну школу. А када се из штампе појавила њена прва збирка 1924. године, тек сам био уписан у први разред тада осмогодишње гимназије.

Од првих сусрета на оснивачкој скупштини Удружења књижевника имао сам према њој однос какав се дугује великом песнику, који је, уз то, ретко топла, увек љубазна и племенита жена. У току дугих година нашег заједничког рада, било у редакцији *Књижевних новина*, чији сам дуго био главни уредник, било на бројним другим културним пословима, и многим путовањима, између нас двоје се спонтано успоставио однос старије сестре и нешто млађег брата. То се нарочито видело и осетило у неким мојим тешким тренуцима и

невољама, које су ме сналазиле—како ми једном у шали, али благонаклоно, рече Слободан Ж. Марковић—због мојих разних политичких “несташлука”. Десанкина брига и подршка била је увек јасна и недвосмислена. У Српској академији наука и уметности постоји и један документ, који сам својевремено цитирао, пишући о Десанки у седмој књизи мојих изабраних дела, књизи која носи наслов *Успутне скице за портрете*. Повод је била кампања која је у свим медијима вођена после објављивања моје песме “Триптихон”, проглашене за националистичку. Десанка Максимовић је са Милком Ивић, у пустошној општој ћутњи, подигла свој глас протеста.

У нашем народу, а ваљда и у другим народима, постоји веровање, а том веровању се придружују и неки посленици из области духовних и медицинских наука, да кад човек умре, да онда само тело труне и ишчезава, а да душа и даље живи, одлазећи у нама невидљиве и непознате регионе.

Ако је то тачно, а човек што је старији, то је спремнији да такву идеју прихвати, онда сам уверен да се душа Десанкина радује што њен млађи песнички брат прима данас награду с њеним именом.

Захваљујем се на награди Задужбини која носи име наше највеће песникиње, њеном жирију, граду Ваљеву и Бранковини, Народној библиотеци Србије и Српској књижевној задрузи, који већ четири године успешно негују култ песништва и песничке речи, као и

свима вама, драги пријатељи, који сте ме стр-
пљиво саслушали.

16. мај 1997.
у Бранковини

Танасије Младеновић

БЕЛЕШКА О ПИСЦУ

Танасије Младеновић рођен је 15. априла 1913. године у Сараорцима код Смедерева. Пре рата, као матурант Смедеревске гимназије, издавао је и уређивао, с неколицином пријатеља, часопис *Књижевни круг*. Према нумерацији, часопис је имао седам бројева, уз напомену да је једна свеска била двоброј, а друга троброј. Први број, али и троброј, носили су на корицама назнаку да се адреса часописа налази у Смедереву (адреса стана пишечевог оца), а штампање је обављено у Пожаревцу и Београду 1932. године. Последњи број је штампан у Загребу априла 1933. Оштра режимска цензура, избацавањем бројних, већ у штампарији сложених шифова, онемогућила је даље излажење часописа. Централни владин пресбиро није хтео да прима уредно, на писаћој машини откуцане рукописе, него само штампане, и на тај начин наносио је материјалну штету уредништву. Као припадник студентског предратног покрета, Младеновић је учествовао, заједно са познатим књижевним историчарем и критичарем др Милошем Савковићем, омладинским, скојевским руководиоцем Аврамом Амаром и новинаром Јованом Јовановићем, и у покретању и уређивању листа *Реч младих*. Цензура је и овај лист, после два броја, једноставно забранила.

Младеновић је марта 1937. године дипломирао на Правном факултету у Београду. Учествовао је у НОБ од 1941. године и био на разним политичким и војним дужностима. После рата уређивао је листове *Глас*, *20. октобар*, *Дугу*; три године био је на дужности председника Комитета за кинематографију владе НР Србије, скоро једанаест година секретар Одбора за просвету Савезне народне скупштине; дуго година био је уредник и директор *Књижевних новина* и, истовремено, народни посланик Скупштине СР Србије и Скупштине СФРЈ.

Објавио је следеће књиге: *5x5 (илустровани алманах, заједно са С. Ђ. Игњатовићем, Цвијетином Мијатовићем, Влад. Б. Стојковићем и Б. Ј. Текавцем, 1932), Двије ријеке (у заједници са Јанком Ђоновићем, 1938). Песме борбе и обнове, (Зборник југословенске лирике, 1946), Поема за нас (1947), Песме (1948), Камен и акорди (1955), Под пепелом звезда (са цртежима Лазара Возаревића, 1958), Ветар времена (1964), Мртво време (1972), Псалми по сину (1974), Тридесет и три сонета (1981, друго издање 1991), Сам (1983), Помешане карте (1985), Рт Добре Наде (1988), Ветрометина, и изгнанства (1990), Двојник у свету (рукописна књига, 1992), Успутне скице за портрете (1993), Изабрана дела у седам књига (1995, у издању Завода за уџбенике и наставна средства).*

Ветрометина, и изгнанства је књига стихова, коју је “Универзитетска ријеч” из Никшића објавила поводом тристагодишњице се-

обе Срба. Српска књижевна задруга објавила је, у свом 84. колу, Младеновићеве *Изабране песме*, у избору и са предговором Слободана Ракитића.

Танасије Младеновић је за збирку *Песме* (1948), примио награду Министарства просвете Владе НР Србије, а за збирку песама *Под пепелом звезда* (1958) награђен је, у току 1959. године “Седмојулском наградом”, коју је, у то време, додељивало Удружење књижевника Србије. Награда је, по налогу идеолошке комисије ЦК СК Србије (председник Дража Марковић), у *Политици*, и другим јавним гласилима нападнута, а писац и жири омаловажавани.

Књига *Помешане карте* награђена је Наградом издавача (БИГЗ), као најбоља за 1985.

Остале награде су: “Дисово пролеће” (1991), “Вукова награда” (1994), “Раде Драинац” (1995), “Одзиви Филипу Вишњићу” (1996), “Лаза Костић” (1996), “Беловодска розета” (1996), Статуета Бранка Радичевића, рад Јована Солдатовића (“Бранково коло” 1994), Штап Бранислава Нушића—Сокобањски сусрети (1996) и Врдничке виле (награда Милица Стојадиновић—Српкиња, 1997).

За свеукупно песничко дело, жири у саставу Иван В. Лалић, Иван Гађански и Јовица Тишма прогласио је Танасија Младеновића једанаестим добитником награде “Златни кључ Смедерева” на 27. међународном фестивалу поезије “Смедеревска песничка јесен” 1996. године.

НАПОМЕНА УЗ ОВУ КЊИГУ

Припремајући ово издање својих стихова за јавност, писац је био у приличној недоумици: шта да ради, како да саму књигу сачини, да би она—одражавајући његове тренутне личне критеријуме—колико-толико била целовита, колико-толико била веран пресек његовог рада на поезији и издржала пробу времена. Два ауторова пријатеља, два врсна песника и есејиста млађе генерације, Слободан Ракитић и Драгомир Брајковић, не тако давно, сачинила су досад две књиге његових изабраних песама (Ракитић за 84. коло Српске књижевне задруге, Брајковић поводом награде “Златни кључ Смедерева”).

Требало је, значи, наћи неку врсту средњег решења између та два избора. Да ли је у томе успео, питање је за себе. Није сасвим искључено да је према неким својим радовима показао, што се писцима не тако ретко дешава, одређену слабост. У том случају, молим читаоце за разумевање, са чисто људске тачке гледишта.

Овом избору писац је додао и циклус под насловом “На прагу миленијума”, у којем се налазе стихови досад необухваћени ни у једној његовој књизи, а писани су, и остајали у његовим бележницама све до ових дана. Циклус је дао и наслов овој књизи.

Из чисто техничких разлога, и тешка срца, аутор је изоставио три подужа циклуса, или, како су их неки критичари крстили, три краће поеме (“Ветрометина, и изгнанства”, “Вен-

чане” и “Звучна патина или Лазар Возаревић”), и то због њихове дужине. Па ипак је књига остала прилично обимна.

1997. новембар

Садржај

КА ПОСВЕЋЕЊУ

Акварел	7
Стихови једног визионара	8
Пролећни мотив или тако нешто	9

КАМЕН И АКОРДИ

Ноћ пред полазак	13
Сам	15
Поглед у ћувик	17
Кад бокори се шума	23
Голија	25
Коприва	27
Вечерњи разговор	29

БИЉНИ ПРЕДЕЛИ

Кактус	35
Ружа	36
Бурјан	37
Између мене и лишћа	38
Пролећни немир	40

ИЗ ГРЧКОГ ЦИКЛУСА

Ја сам сад ћутање	45
Храм у Делфима	46
Епидаурус	47
Врата лавова	48
Стуб	49
Хетера	50

Док идем твоје вису	52
Маслина.	54

ПОД ПЕПЕЛОМ ЗВЕЗДА

Крик се један узвио.	57
Чекај ме ноћно.	59
Пролог за љубав једну.	61
Предео.	63
Кажи ми сећање једно.	64
Позно цветање.	65
Магла је само у нама.	66
Расветљење.	68
Опомена можда узалудна.	70
Пред морем.	72
На жалу.	74

НОКТУРНО

Ноктурно.	77
Слушам глас један ноћни.	79
Мртво је моје море.	81
Једном ћемо.	83
Ћутим са стварима.	84

ВЕТАР ВРЕМЕНА

Одлажење од песме	89
Речи	91
Потражиће те у забораву	93
Ветровити сан	94
Ветар времена	97
Клица ништавила	98
Кумова слама	99
Бели петао	101
Кад човек оде	102
Расута вода	104
У овај час	106

МРТВО ВРЕМЕ

Пођи у поље	111
Лето	112
Мртво време	113

Шуме	114
Преварена смрт	115
Ко цвет се затварам	116
Сувомразица	118
Рађање црне Венере	120
Без починка	121
Куда су то одлутали	123
Монолог Јефимијин	124
Лов	126
Покајница	127
Чудно	129
Звук	130
Двојник у свету	131
Лист сведен на боју јасну	132
Глас гласа	133
Биљка	134

УСТА ЗЕМЉЕ

1. (Како су мртви пејзажи...)	137
2. (Кише су даждиле...)	138
3. (Је ли вам било...)	139
4. (У сну ми долазите...)	141
5. (Гавранови слећу...)	142
6. (Успомене...)	144
7. (Вену јесењи ветрови)	145
8. (Раздвојили су ти пепео...)	147
9. (Овде је и ваздух пун...)	149
10. (Са сенкама неба и земље...)	151

ИЗ ШПАНСКОГ ЦИКЛУСА

Андалузија	155
Толедо	157
Ла Манча	159
Похара	160
Врачи и врачаре	161
Фламенко	163
Кућа глувог	165
Арагон	167
Матадор	169
Црни бик	171

ПСАЛМИ ПО СИНУ

1. (Врти се још једно пролеће...)	175
2. (Вечност што између нас...)	176
3. (Старци, жене, деца...)	178
4. (У твоју очевину ходисмо...)	180
5. (Шта ноћ, шта мрак...)	182
6. (За брдима, за виногорјем...)	184
7. (Године киклопске...)	186
8. (Ко би знао...)	187
9. (Бањица је једно омање брдо)	188
10. (Залуд нежност, залуд пажња...)	190
Оргуље	191
Поноћни монолог	193
Чини се	194

ТРИПТИХОН

1. (Грунуле су из ноћи...)	199
2. (Шта те још може снаћи...)	201
3. (Прени се...)	203

ТРИДЕСЕТ И ТРИ СОНЕТА

пролог

(Куд пут тај ме води...)	211
--------------------------	-----

temento mori

1. (И преко сенки...)	215
2. (Један је живот...)	216
3. (Рођени у глади...)	218
4. (Дође дан и дође ноћ...)	219
5. (Између ветра и цвркута...)	220
6. (Има их који мисле...)	222
7. (Призори, облици...)	223
8. (Не умире се једнако...)	224
9. (Наше су муке...)	226
10. (Душа је пламен...)	227
11. (Искуство не мисли...)	228
12. (Шта нам вреди...)	229
13. (Празнина...)	230
14. (Земља добра...)	231
15. (Неко ко јој је сагледао...)	232
16. (Светлост и мрак...)	233

17. (Срасти с дубином...)	235
18. (Отети прегршт сјаја...)	236
19. (Шта остаје иза нашег живота...)	237
20. (Празнина што често...)	238
21. (Шта је тело разложено...)	239
22. (Лагани одлазак...)	240
23. (Преображај кад настане...)	241
24. (Пријатељство...)	242
25. (Ишчезнуће заувек...)	244
26. (И љубав ће...)	246
27. (Тама...)	248
28. (Ко смо сад...)	250
29. (Кад све остане иза вида...)	251
30. (Изненада то крене...)	253
31. (Смрачује се...)	255

епилог

(Рађа се човек сам...)	259
------------------------	-----

САМ

У свитање сам стигао	263
Узалудно	265
Слика у огледалу	266

ПОМЕШАНЕ КАРТЕ

Мишоловка	271
Устока	272
Замена	273
Ромиња време	274
Слутње	275
Помешане карте	276
Напуштено дете	277
Песак	278
Питања без одговора	279
Болест	280
Простор сна	282
Молитва	284

РТ ДОБРЕ НАДЕ

Рт Добре Наде	289
Сад смо као морнари	291

На видику Рт Добре Наде	292
Плодови	295
La condition humaine	297
Утвара	301
Ловачке приче	303
Путовање	304
Привиди	306
Хоће ли	309
Златни метеори	310

ШКОРПИОН

Шкорпион	313
Породица шкорпиона	316
Шкорпион у пејзажу	317
Ћуд шкорпиона	319
Страх шкорпиона	321
Шкорпион у власти туђина	322

ЛАБУД

Лабуд	327
-----------------	-----

НА ПРАГУ МИЛЕНИЈУМА

Како смо били	331
Префињена дама	332
Ах, време осредњости	334
Начин живљења	335
Мислена именица	336
Раскршће	338
Звечарке	342
Капа невидимка	343
Чика Миша Ђурић и Српски	345
књижевни гласник	
Свитац	348
Вулкан	349
Изиграни	351
Сламка	353
Плод	355
Заседе	356
Петао и Свети Трон	358
Вечерња звона	361

Речи зла	363
Мрави	364
Стакато	365
Двадесет и осми октобар	367
Запис о историји	369
Дуго се извијао	370
Пут до Савине Пољане	372
Ламент за песником	374
Иваном В. Лалићем	
Зелено дрво	378

СЛОВО У БРАНКОВИНИ

Поводом уручивања награде	381
“Десанка Максимовић”	

БЕЛЕШКА О ПИСЦУ

Белешка о писцу	391
Напомена уз ову књигу	395

ТАНАСИЈЕ МЛАДЕНОВИЋ

На прагу миленијума

ИЗДАВАЧИ

ЗАДУЖБИНА ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ

Београд, Скерлићева 1

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА СРБИЈЕ

Београд, Скерлићева 1

СРПСКА КЊИЖЕВНА ЗАДРУГА

Београд, Српских владара 19

ЗА ИЗДАВАЧЕ

Слободан Ж. Марковић

Миломир Петровић

Југослав Костић

УРЕДНИЦИ

Милош Јевтић

Љиљана Ђурђић

ЛИКОВНА ОПРЕМА

Добрило Николић

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Далибор Пурхмајер

КОРЕКТОР

Милина Ерић

ТИРАЖ

1000

ШТАМПА

Народна библиотека Србије, Београд, Скерлићева 1

*СIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд*

886.1 - 1

МЛАДЕНОВИЋ, Танасије

На прагу миленијума : изабране и нове песме 1931/1997 /
Танасије Младеновић. - Београд : Задужбина Десанка
Максимовић : Народна библиотека Србије : Српска
књижевна задруга, 1998 (Београд : Народна библиотека
Србије). - 403 стр. : 21 см. - (Награда Десанка Максимовић; 4)

Тираж 1000. - Слово у Бранковини приликом уручивања
награде "Десанка Максимовић" : стр. 381-387. - Белешка о
писцу : стр. 391-394.

ISBN 86-7035-072-6

Танасије Младеновић
На прагу миленијума
ID=63605004

ERRATA

- На стр. 72: 8. стих – уместо и ништавило треба да стоји **у** ништавило.
- На стр. 74: 2. строфа 1. стих – уместо до треба **ко**.
- На стр. 133: 2. строфа 1. стих – уместо изазива треба **изазва**.
- На стр. 139: 2. строфа 1. стих – уместо остврљено треба **остврљено**.
- На стр. 147: 4. строфа 1. стих – уместо слукжтим треба **слуктим**.
- На стр. 157: 1. строфа 3. стих почиње са **Град у...**
- На стр. 191: 3. строфа 1. стих – уместо фигуре треба **фуге**.
- На стр. 243: 3. строфа 5. стих – уместо раставара треба **раствара**.
- На стр. 292: 3. строфа 3. стих – уместо мира треба **мора**.
- На стр. 315: после првог стиха одозго почиње нова строфа.
- На стр. 320: последња три стиха чине строфу.

